

Antonín Hošťálek

MORAVSKOSLEZSKÝ KRUH

VŠEHOCHUŤ r. 2017

Antonín Hošťálek
Všehochuť r. 2017

Evě Syřištové, Zbyšku Pechovi, Jaroslavu Varaďovi, Janu Nouzovi,
Janě Hrdé, Pavlu Vašíčkovi, Evě Kocourkové, Václavu Burianovi
a Sergeji Chelemendikovi se vzpomínkou.

© Antonín Hošťálek, 2017

Illustrations © Martina Holcová, 2017

© Moravskoslezský kruh, 2017

ISBN 978-80-905604-6-8

Obsah

PRVNÍ ČÁST

1/ Náš rozhovor...	13
2/ Nebezpečná praxe	16
3/ Kdo není zranitelný, nemůže uzdravovat	18
4/ Poutání na vlastní oči	23
5/ Home care po moravsku	28
6/ Anketa Kulturních novin 1	30
7/ Anketa Kulturních novin 2	32
8/ Nedat důchodcům není těžké	34
9/ Jak (ne)žádat o peníze	37
10/ Chleby svatého Antonína	39
11/ Doma v baroku	44
12/ Odpovědi na otázky Martiny Holcové	51
13/ Dlažební kostky Zdeňka Gáby	53
14/ Vlášek a Palestrina	56
15/ Nečekané shledání	58
16/ Večerní procházka nad Komínem	59
17/ Barva, která Biance sluší	60
18/ V letní restauraci na Piavě	61
19/ KRAJÁNEK (povídka)	62
20/ 1984–2016	69
21/ Recenze jedné recenze	72

22/ Debata v Kentfieldu	75
23/ Byli jsme hloupí	77

DRUHÁ ČÁST

24/ My budík nepotřebujem	81
---------------------------	----

TŘETÍ ČÁST

25/ Nic se neděje, vše je v pořádku	111
26/ Josef Jungmann redivivus	112
27/ Cudný, horlivý, houně	119
28/ Otázka zla (promluva)	122
29/ Touha po pravdě	127
30/ Cestička zpátky	128
31/ Cihlová zeď	130
32/ Sbohem, Husovice	133
33/ Jatka, tata a já	136
34/ Poslední dny A. P. Čechova	142
35/ Vzpomínka na Oděsu	148
36/ Bude to už padesát let	153

O autorovi	157
------------	-----

Autor je dlouholetý novinář a zakládající člen spolku Moravskoslezský kruh. V současnosti působí v Diakonii ČCE jako koordinátor projektu Pečuj doma a vede jeho stejnojmenné periodikum.

PRVNÍ ČÁST

1/ Náš rozhovor...

2015

V Pečuj doma jsme uveřejnili článek o zneužívání opiátů k eutanáziím v paliativní péči. Poté jsme poslali e-mail MUDr. Ladislavu Kabelkovi, předsedovi České společnosti paliativní medicíny, s prosbou o několik vět na toto téma. „Rádi bychom Vás poprosili, abyste zareagoval na článek, který se týká podávání opiátů,“ psali jsme, „neboť jako dlouholetý primář hospice v Rajhradu máte jistě i praktické zkušenosti v tomto směru a můžete veřejnost informovat o současném stavu atd...“

A odpověď? Veškerá žádná...

Avšak po dvou týdnech jsem pana doktora náhodou potkal na vrátnici Krajského úřadu v Brně. Náhle stál přede mnou...

Náš rozhovor se odehrál zhruba takto:

Pozdravil jsem — pozdrav váhavě opětván.

Čekám, až pan doktor si vyřídí svou záležitost u okénka... Jenže on se po vyřízení v mžiku otočí a kolem mne to napálí ven.

Běžím za ním: — Pane doktore, posílal jsem vám...

— Nezlobte se, nemám čas.

— Posílal jsem vám e-mail s prosbou o vyjádření k článku v Pečuj doma.

Napišete nám?

— Nenapišu.

— Proč?

— Protože mám přednější úkoly.

— Jaké?

— Zejména úkoly koncepční.

— To nenajdete ani hodinu, když máte na napsání měsíc?

— Vy si to asi neumíte představit, ale nenajdu. A nezlobte se, spěchám!

Konec rozhovoru.

Přemítal jsem, co je za tím. Přece nemůže být pan doktor tak zaneprázdněn...

Ta problematika je opravdu choulostivá, dotýkáme se bolavých míst. Nejspíš se mu do toho prostě nechce.

Nebo třeba, když nejsme televize nebo známější noviny, tak si říká, že článek stejně nepřinese žádný efekt — pro veřejnost, ani pro něj.

Anebo dost možná, napadá mne — no ano, tohle by mohlo být zřejmě ono: Problematiku je nutno nejprve koncepčně zpracovat. A pak se o ní v příslušných kruzích pobavit — povšimněme si — naši odpovědní činitelé se o problémech baví, místo aby o nich jednali, nebo debatovali, případně diskutovali... No a poté je nutno zaujmout konkrétní stanovisko. A to je pro ně samozřejmě to ze všeho nejobtížnější!

2/ Nebezpečná praxe

2015

Nedávno jsme přinesli v Pečuj doma dva závažné články. První o úpravě v občanském zákoníku, která nemocnicím v podstatě zakázala provádět pitvu zemřelých bez jejich předchozího souhlasu.

Autorka článku uvádí, že tato úprava ochuzuje nejen poznání lékařů — lékaři si nemohou ověřit diagnózu ani postup léčby. Ale hlavně — ani příbuzní nemají šanci dovolat se u nás pitvy, aby se dalo ověřit, proč jejich blízký zemřel a byl-li skutečně odpovídajícím způsobem léčen. Autorka k tomu podotýká, že tento stav nechává českou veřejnost zcela chladnou.

Současně jsme v čísle uveřejnili i článek gerontologa MUDr. Zdeňka Kalvacha, který s tímto novým nařízením do jisté míry souvisí — MUDr. Kalvach reaguje na článek publicisty Karla Nečase o umírání a popisuje situaci pacientů či klientů v ústavech tzv. následné nebo dlouhodobé péče, kde jsou v podstatě vydáni na milost a nemilost personálu, či — řečeno mírněji — jejich zdravotní stav a přežití nebo dožití záleží jen na odborných a hodnotových či mravních vlastnostech personálu. Zdeněk Kalvach píše, že hrozeb při umírání v ČR je ovšem víc, a v této souvislosti mluví o neoprávněném odstupování od účinné léčby, o neoprávněné paliativizaci léčby a odepsání pacienta a úvahy končí u eutanázie — tedy přesněji ne u vědomé žádosti nemocného o usmrcení, ale u tzv. divoké eutanázie, která se z těch i oněch důvodů praktikuje v různých našich zařízeních a o které se veřejně nemluví. V závěru dodává, že bezpečnost našich

pacientů potřebuje změnu stávající nebezpečné praxe a tu může vyvolat především — a možná pouze — zájem a tlak široké veřejnosti. Ten se ovšem žádný nekoná...

Nám, o nichž za čas bude už rozhodováno, tedy rozhodováno o našem bytí a nebytí, nám nezbyvá než se ptát: Proč se o těchto otázkách v České republice tak málo píše a hovoří?

Může to mít svoji příčinu například v tom, že ti, které jsme si zvolili, jsou vesměs ještě v plné síle, a ti co pracují v médiích, zejména těch nejrozšířenějších, rovněž. A taky se domnívají, že vědí, co jejich čtenáři, diváci a posluchači potřebují anebo co si žádají — a tak to do nich perou na plné pecky: liberální ideologii, zábavu, sex, gay kulturu, peníze... A my starší tomu víceméně mlčky zpovzdálí jen přihlížíme...

Pamatuji se ovšem, jak jsme si právě my v ovzduší Listopadu 1989 slibovali, že musíme zásadně zlepšit etiku přístupu k nemocným, dopřát každému odpovídající léčbu, odstranit zvěčňující zacházení, zajistit dostatek prostředků a tišících léků pro závěr života a leccos jiného. Kde ta předsevzetí jsou? Očividně žádné z nich se nenaplnilo. Rezignovali jsme na dosažení těchto cílů? Otupěli jsme za pětadvacet let? Zřejmě ano... Každopádně času k rozhoupání již opravdu není. Vždyť mnohé tragédie nám krystalizují před očima. Mnohé se v našem zdravotnictví již odehrávají.

3/ Kdo není zranitelný, nemůže uzdravovat

2013

Pavel Kosorin — ředitel Armády spásy v Brně — je poněkud netypickým představitelem velké neziskové organizace. Takoví lidé se na vedoucích místech vyskytovali snad pouze po Listopadu 1989. Pak byli většinou nahrazeni pragmaticky zaměřenými manažery, kteří neziskovky vedou jako obchodní podniky a o jejich náplň se v podstatě nestarají.

Musím prozradit, že pan Kosorin je velice sečtělý, mezi jeho oblíbené autory patří kupříkladu Pascal, Thoreau, Dostojevskij. Sám píše, ale hlavně: On působí, že pomáhá bezdomovcům z nejhlubšího přesvědčení. Zkrátka že svoji činnost vykonává nikoli jako pouhou práci, nýbrž jako povolání.

Máte vzory ve své činnosti? — optali jsme se ho na úvod rozhovoru pro Pečuj doma, který jsme vedli po e-mailu.

Vzory mají být nedostižné, aby o ně člověk nikdy nepřišel :-). Takže mým vzorem je Ježíš, ten je nedostižný dost. Lidi neléčil, ale uzdravoval, nechlácholil, ale zmocňoval, nenabízel jim členství v klubu, ale vedl je k samostatnosti. Taky nečekal, až lidé přijdou za ním, ale chodil za nimi.

Co třeba abbé Pierre? Poměrně nedávno u nás vyšla jeho stěžejní knížka Testament.

Abbé to dělal dobře, pokud vím, uměl se k lidem přiblížit. Nic jsem o něm ani od něj nečetl, jenom dle kusých informací vím, že má své místo v historii.

Ten řekl, že křesťanská láska neznamena jen někomu něco dát, nýbrž být zraněn. Nést v sobě zranění druhého člověka. Co byste na to řekl?
Že je to pravda. Kdo není zranitelný, nemůže uzdravovat.

Kolik bezdomovců je v Brně? Jaký je jejich věk?

Před několika lety jich bylo napočítáno 1306. Z toho přesného čísla je vidět, že se použila velmi exaktní metoda. Ale samozřejmě to nelze brát doslova — lidé bez domova jsou stále v pohybu jako ryby v moři, nelze je přesně spočítat.

Kolik mužů a žen?

Obecně platí, alespoň podle našich brněnských zkušeností, že poměr mužů a žen v této cílové skupině je přibližně 1:3 nebo 1:4 ve prospěch mužů. Podle posledního statistického sčítání v ČR (2011) je bezdomovců přes devět tisíc a bezdomovkyň přes dva a půl tisíce.

Jak to, že je více mužů? Umí se žena o sebe lépe postarat? Pomáhají jí starosti o děti nepropadnout úplně dolů?

Ženy jsou praktičtější, zvláště ty české. Jednak má česká žena geny ženy socialistické (tehdy byly ženy rodinnými manažery), jednak jsou jako matky naprogramovány na péči víc než muži.

Co nejvíce potřebují lidé, kterým pomáháte? Potřebují získat zpět důstojnost, sebevědomí?

Když člověk nežije jako člověk, mám na mysli podmínky k životu odpovídající 21. století, přijde samozřejmě o sebevědomí i pocit důstojnosti. Jsou to věci skryté, ale velmi důležité, nejdůležitější. Pokud nejsou takoví lidé uzdraveni uvnitř, navenek toho moc nedokážou. Část společnosti se na bezdomovce dívá jako na odpad. Když moje manželka (grafička) pracovala na diplomce s tématem sociální plakát, nabídl jsem jí tento slogan: ARMÁDA SPÁSY nepracuje s odpadem — s odpadem pracuje SAKO.

Po posledních opatřeních vlády se dá očekávat, že se významně sníží počet těch, co dosáhnou na příspěvek na bydlení. V souvislosti s tím lze očekávat vlnu bezdomovectví. Budou to lidé, kteří zatím žijí celkem normálním životem, nepokusíte se hlavně k nim směřovat vaši pomoc?

Nechápu, proč se na úřadě vůbec řeší, zda poskytnout BEZDOMOVCI sociální dávku spojenou s BYDLENÍM. Mělo by to být samozřejmé. Před několika lety jsem poslal stínovému ministrovi práce a sociálních věcí návrh, jak legislativně upravit příslušný zákon tak, aby stál, když se občan ocitne na ulici, nemusel váhat.

V televizním rozhovoru Před půlnocí jste mluvil o tom, jak v Úrazové nemocnici v Brně nechali jednoho vašeho klienta tak dlouho čekat na ošetření, až nezbylo než mu omrzlé prsty amputovat. Máte více zkušeností typu — teď používám jistou nadsázku — zaplat, nebo umři?

S českým zdravotnictvím mají bezdomovci spoustu negativních zkušeností a také spoustu pozitivních. Je extrémně obtížné najít praktického lékaře pro naše klienty, ale máme ho. Je ještě obtížnější vytvořit dlouhodobou alternativní zdravotní péči s vysokou kvalitou a lidským přístupem, ale podařilo se nám to. Naše dobrovolná zdravotnice Mgr. Jitka Dresslerová by si zasloužila Cenu města Brna. Jenomže tam není kategorie, do které by se vešla :-).

Bezdomovci jsou často nemocní. Jak to řešíte? Spolupracujete s doktory, kteří jsou ochotni se jim věnovat zadarmo ve svém volném čase? Kteří by dělali prohlídky, aby se zachytila jejich onemocnění, dokud se plně nerozvinou?

Viz předchozí odpověď. Já osobně našim klientům stále dokola rozmlouvám alkohol a doporučuju pohyb a zeleninu. Zní to komicky, ale když to někdo začne praktikovat, zjistí, že to funguje, že se cítí lépe. A jakékoli velké změny začínají u těch malých.

Můžeme poprosit o stručný výčet toho, co vše Armáda spásy dělá a kde vaše pomoc končí?

Armáda spásy v České republice provozuje azylové domy, noclehárny a denní centra pro bezdomovce (nabízíme největší lůžkovou kapacitu ze

všech neziskových organizací), komunitní centra pro děti, mládež a rodiny, speciální azylový dům pro starší a méně soběstačné bezdomovce. Kromě sociálních služeb nabízíme také pastorační podporu klientům i zaměstnancům, kterou zajišťují sboroví důstojníci Armády spásy. Věrní své tradici jsme vidět také všude tam, kde se děje něco mimořádného. Pomáhali jsme při povodních, organizovali jsme sbírku na pomoc postiženým v Japonsku a podobně.

Skoro každý, zřejmě i mnozí vaši klienti, potřebuje pocít užitečnosti. Co tak zkusit získat pozemky, které město Brno kdysi vykoupilo od zahrádkářů a zatím leží ladem? Vaši klienti by na nich mohli pěstovat zeleninu, květiny, které by jiní zase mohli prodávat na trhu?

Zajímavý nápad. Jsme si vědomi skutečnosti, že bez tréninku pracovních návyků nemají uživatelé našich služeb šanci jeden ze základních cílů — vrátit se na běžný pracovní trh. Proto jim nabízíme nejrůznější druhy pracovní aktivizace v rámci našich provozoven (úklid, kuchyň, prádelna, údržba).

Setkáváte se často s nepochopením? A naopak, kde nacházíte pochopení?

S pochopením se setkávám určitě víc, než bych čekal. Spolupráce s odbory sociální péče brněnského magistrátu i krajského úřadu je skvělá a produktivní. Veřejnost o nás ví, občané nám nosí obnošené oblečení a každoročně přispívají do naší vánoční sbírky. Podporují nás dobrovolníci i sponzoři. Výborná je spolupráce s neziskovými organizacemi i s Centrem sociálních služeb.

Potřebujete dobrovolníky? A na jakou práci?

Kromě odborné zdravotní péče si osobně nejvíc považují takových dobrovolníků, kteří jsou schopni a ochotni navazovat s našimi klienty obyčejný lidský vztah. Protože pečovateli je nedostatek a málokdy zbývá čas na klidný, spěchem nepoznamenaný rozhovor z očí do očí a v klidném prostředí. Bezdomovectví není jen o absenci domova, práce a zdraví, ale také — a možná především — o sociální deprivaci, o nedostatku lidských vztahů, o extrémní samotě. Kdo chce o tom vědět víc, tomu si dovoluji

doporučit svoji knížku „Sláva vítězům, čest poraženým aneb Ameriku objevili bezdomovci“.

Co mohou udělat čtenáři Pečuj doma? Jsou to většinou laičtí pečovatelé, kteří se starají o své staré rodiče. Když dopečují, zůstanou po nich věci, které byste možná mohli potřebovat. Přinejmenším šatstvo, některé osobní věci... Uvítáme sezónní a čisté oblečení na dospělé osoby a předem děkujeme!

Pavel Kosorin (1964), studoval na teologických fakultách v Českých Budějovicích a v Olomouci a na Fakultě sociálních studií v Brně, od roku 1992 v Armádě spásy, spisovatel, humorista, maratonec, otec pěti dětí.

4/ Poutání na vlastní oči

2016

„Největší šok a zklamání bylo z poutání babi k lůžku a z odůvodnění, že je neklidná a mohla by spadnout. Tímhle argumentovaly sestry i doktorka. O poutání babi jsem slyšela od mamky, ale nikdy jsem poutání na vlastní oči neviděla. Nepředstavovala jsem si to tak drsně. Až teď jsem viděla, jak připoutání vypadá ve skutečnosti. Babi měla manžetky na zápěstí a fáčem uvázané obě ruce k bočnici. Nohy mívala nejdřív volné a šlapala ve vzduchu, opírala nohy o stěnu nebo je prostě dala přes bočnici. Jednou jsem ale babi našla s vyděšeným pohledem do stropu, když jsem se podívala na její ruce, byly obě připoutané, a pak pohled na peřinu, která byla jako prkno. No, a když jsem ji odkryla, projel mi blesk tělem — od kalhotek dolů byla jako ve svěrací kazajce, napevno měla i nohy omotané prostěradlem! Z myšlenky, že v této pozici musí ležet do té doby, než ji sestra přijde přebalit, se mi chtělo zvracet. Byla polovina června a venku teplo. Sestře jsem řekla, že se mi nelíbilo, jak byla babi připoutána, tak napevno, a ona jako by měla tendenci se omlouvat, že je babi neklidná a že může spadnout. Další den byla přivázána za jednu ruku a byly tam jiné sestry. Znovu jsem se s nimi bavila o tom, že poutání se mi u babi nelíbí a že určitě existují i jiná řešení pro její bezpečnost. Navrhovala jsem jinou postel s vyššími bočnicemi (chtěla jsem ji zapůjčit a umístit do nemocnice, ale doktorka návrh shodila ze stolu). Sestry se daly se mnou do diskuze, že to jinak nejde, a jako důkaz mě vedly do dalších třech pokojů a odhrnovaly deky jiných pacientů, abych viděla, že takhle poutají všechny a je to normální. Podle sestry se

s tím musím smířit! Ostatní pacienti ale nebyli v kazajkovém úvazu, měli jen provázaná prostěradla mezi nohama a přivázaná k bočnicím. Bylo mi z toho zase šoufl. Už jen ten fakt, že cizímu odkrývají intimní zónu nemocných...“

Přede mnou sedí asi třicetiletá žena a vypráví o umírání své babičky. Vypravuje s nečekanou názorností. Je ještě mladá, citově neokoraná. Popisuje babiččiny fyzické útrapy, chování personálu, ale také chování své rodiny, která kurtování brala jako danost.

„Babi bylo přes devadesát let a celý život byla aktivní. Po epileptickém záchvatu v dubnu se babi dostala do LDN. Že prý až se uzdraví, půjde domů. V té době s doktorkou komunikovala mamka, která brala informace od lékařů jako fakt a nic moc se neptala. Mě pak zajímalo, co doktorka myslela tím „až se uzdraví, půjde domů“. Už jsem se to nedozvěděla. Milosrdná lež je další téma, se kterým jsem se setkala. Babi v té době mluvila a ještě chodila. V květnu jsem jezdila do LDN každý víkend a viděla jsem, jak se její stav každý týden zhoršuje. Na konci května měla mrtvičku a přestala srozumitelně mluvit a v podstatě už nechodila. Obrátila jsem se v té době na Pečuj doma a vaše pracovnice a lektorka Míša mi dala mnoho rad. V červnu jsem jezdila nejprve denně, pak alespoň dvakrát v týdnu a o víkendech. Poznala jsem, jak všechny Míšiny rady, tipy a triky výborně fungují a dělají babi dobře.“

Co vám například radila? zajímám se.

„Byla jsem vždycky ráda, když jsem mohla babi podávat jídlo sama a nenechat to sestřám. Jednou jsem totiž přišla v době večere — sestra svižně krmila babi polévkou po lžičkách, ale babi za chvíli začala kuckat a pak to všechno vyzvracela. Později už jídlo odmítala a Míša mi poradila nutri-drinky. Když nemůže sát nebo polykat, mám jí kapat na rty. Fungovalo to. Za chvíli si sama olízla rty a chtěla ještě. Mačkala jsem taky jahody a po lžičkách je dávala babi na osvěžení. Když měla suché rty, vlhčila jsem je mokrým kapesníkem, nebo natírala zvlhčující Labelou. Věděla jsem od Míši, že i když babi má zavřené oči, vnímá doteky a slyší vše kolem. Vždy jsem jí otřela obličej mokrým kapesníkem a namazala krémem, pak i ruce a nohy, pravidelně jsme stříhaly nehty, to měla moc ráda. A bazální

stimulace fungovala bezvadně. Držela jsem babi za ruce, nejprve jsem něco povídala a pak jen mlčela. Tohle byly hodně silné okamžiky. Když jsem u babi seděla třeba hodinu, naladila jsem se na její klid a ona mi po chvíli zmáčkla ruku nebo si přivinula ruce na prsa. Taky jsem jí broukala písničky — přitakávala, že ví, kdy a kde jsme je zpívaly. Tyhle rady od Míši jsem moc ocenila a hlavně jsem viděla, jak na to všechno babi hezky reaguje a dělá jí to dobře. Někdy v polovině června začala babi mluvit nesrozumitelně, byla myšlenkami v jiném světě. Tady jsem uplatnila další skvělou Míšinu radu — validaci. Všechno jsem babi odkývala a hrála její hru, že musí jít nakoupit, že mám ohřát párky atd. Když jsem s ní takhle spolupracovala, byla spokojená, klidná a po chvíli vždy usnula...

Ale vrátila bych se znovu ke kurtování. Dalším zklamáním pro mě byly reakce na putání babi v naší rodině, kde tohle vzali jako fakt a nijak se proti tomu nebouřili. Že prý lékaři vědí, co dělat, a že jim do toho nemám mluvit! Je pravda, že mamka se stará doma ještě o dědu a s babi měla v posledních letech docela náročné soužití a svým způsobem bylo babi umístění do LDN pro mamku v této situaci úlevou.

Mám dvě kamarádky, jejichž partneři jsou Němci. Jedna z nich měla svoji maminku několik let umístěnou v domově pro seniory nemocné Alzheimerem v Německu. Vyprávěla mi, jaké metody používají na neklidné pacienty tam. Žasla jsem. Oba Němci byli z mého vyprávění šokováni, nechápali, nerozuměli. Proč? Takovéto omezovací prostředky jsou ve svobodné zemi nepřijatelné atd. Mimochodem v německém domově to s neklidnými pacienty dělají tak, že je ráno oblečou do denního oblečení, svezou do společenské místnosti, věnují se jim s různými aktivitami, což je zabaví a unaví, a večer je zase uloží do jejich pokojů. Ano, nebyl to typ LDN, ale možnost to je. V hospicích nebo církevních zařízeních to tak funguje i u nás. Byla jsem se v jednom domově přesvědčit, že to je tak možné.“

Mladá paní pracuje ve větší firmě a právě zde má možnost si uvědomit to jednostranné zaměření společnosti na výkon. Ale až návštěvy elděenky jí vyjevily ten kontrast. Ti, co výkonu nejsou schopni, společnost nemilosrdně odstaví a jejich lidské potřeby už nebere na vědomí.

„V práci se denně setkávám s lidmi, kteří se stále ženou za stanovenými cíli, lepší pozicí, aby měli lepší životní standard, a stále nestíhají. Dnešní společnost je zaměřena na výkon, a když najednou jedinec už nestíhá a nezvládá běžný život, dostává se na její okraj a pro většinu se stává nepotřebným, obtížným a nezajímavým. Dřív jsem se nad tím nijak nepozastavovala, ale právě návštěvy u babi na LDN, a hlavně v poslední fázi, mi to ukázaly nejvíc. Dopoledne rychlé tempo v práci — termíny, schůzky, reporty — a odpoledne sedím u postele, kde pomalu babi odchází. Zde vidím, jak člověk, který udělal za svůj život pořádný kus práce, potěšil a naučil tolik lidí, je najednou zcela nepotřebný a nestojí za důstojnější zacházení. Myslím tím kromě vlídného slova a pohlázení taky třeba čisté povlečení, košili, přípravu člověka na jídlo a podobné věci.“

Ptám se ještě, proč se rozhodla o tom mluvit. Říkám, že si může znepríjemnit život. Odpovídá, že důvody má dva.

„Mluvíím o tom hodně s přáteli. Shodli jsme se, že dokud bude česká společnost tyhle restriktivní opatření považovat za normální a nebude se proti nim bouřit, nic se nezmění.“

A ten druhý důvod?

„Jak jsem říkala, setkala jsem se s lektorkou Pečuj doma, která mi jasně ukázala, že lze pečovat i ošetřovat jinak. A tohle všechno jsou podněty, které mě nenechávají v klidu a je dobré je veřejně diskutovat. A v neposlední řadě musím přiznat, že myslím i na sebe.“

Jak myslíte na sebe?

„Nemůžu se s touhle zkušeností vnitřně srovnat a myslím si, že když si ji nenechám pro sebe, jednak se mi uleví a zároveň to může být podnětné pro jiné rodiny, které prožívají něco podobného, ale nevěří, že má smysl s tím něco dělat.“

Tolik výpověď jedné z účastnic projektu Pečuj doma. Redakce ještě požádala dva blízké spolupracovníky, aby se ke skutečnostem uvedeným v článku vyjádřili.

Hovoří psycholožka a socioložka Hana Janečková: „To je otřesný případ a autoru tohoto svědectví je třeba ocenit. Popsané řešení neklidu svědčí o naprosté nepřipravenosti zřizovatele a personálu zařízení poskytovat péči o těžce nemocné pacienty. A také o jejich ztrátě smyslu pro hodnotu lidství, o ignoranci, nevzdělanosti či hlouposti, ale i o zneužití moci, nedokonalém zákonodárství, chybně nastaveném systému péče a lhostejnosti nebo bezmoci na straně blízkého okolí i celé společnosti. Obecně platí, že je možné používat omezovací prostředky, mezi něž patří i kurtování, jen zcela výjimečně a pouze po dobu nezbytně nutnou, která postačuje k odstranění přímého ohrožení života a zdraví osob. V žádném případě tímto důvodem nesmí být pouhé usnadnění péče nebo neklid pacienta.“

Odpovídá publicista Karel Nečas, který léta jako ošetřovatel působil v Rakousku: „Že jsou tak přikurtováni všichni, pak je odvážou, umyjí a nakrmí a zase přivážou, to je katastrofa. Pro personál je to samozřejmě mnohem pohodlnější. A že třeba nemají lidi? Pak je to jasné selhání zdravotnického systému. V Rakousku se pacienti ze zákona kurtovat nesmí, a pokud vím, tak už ani u nás. V Rakousku jsem působil 25 let a osobně jsem nikdy žádného přikurtovaného pacienta neviděl. Přísně se dbá, aby nebyla jakkoli narušována svoboda klientů. Když hrozí pád nemocného z postele, je lůžko obloženo pružnými matracemi. Ovšem je třeba si uvědomit, že to, co je u nás zřejmě běžně zamlčovaná praxe, v Rakousku je považováno za skandální selhání, které vyvolá velmi kritickou reakci a je okamžitě pranýřováno v hlavních médiích.“

Odpověď je to jistě zajímavá. Na rozdíl od rakouských médií, ta česká se totiž necítí být povinována něco takového zveřejňovat. Mají zjevně jiné cíle a úkoly. Zdá se, že mnohdy se snaží to, co se děje v našem zdravotnictví, před veřejností spíše zastříť.

5/ Home care po moravsku

2015

Název filmu: Domácí péče

Režie: Slávek Horák

Délka: 92 minut

Uvedena na filmovém festivalu v Karlových Varech, běží nyní v kinech: Domácí péče. Film má protichůdné ohlasy. Někteří jej chválí, hovoří zejména o výborných hereckých výkonech v hlavních rolích. Jiní vyjadřují spíše odsudek. Těm se zdá, že ve filmu je moc Moravy. Tedy moc folklóru, moc slivovice... A že je v něm i moc dojímaní a ještě ke všemu: Film má jako v šedesátých letech happyend. Zdá se, že tohle vše působí na pražské kritiky jako červený hadr na býka.

Režisér dosud dělal jen reklamy a ve čtyřiceti debutuje. Na tiskové konferenci z jeho slov vyplynulo, že připravoval film hodně dlouho a že hlavně chtěl, aby nebyl prázdny...

O čem snímek tedy pojednává? Alena Mihulová, coby zdravotní sestra, objíždí po dědinách autobusem své pacienty. Dělá to poctivě, občas si nějaké obvazy a cesty zaplatí sama. Její manžel Bolek Polívka s jejím počínáním nesouhlasí: *Ty seš tak hodná, až mě sereš*, říká jí... Hlavní postava pak sama onemocní rakovinou a obrátí se na léčitelky... Ale vyprávět obsah filmu nebudeme.

Režisér si možná trochu plete domácí péči a pečovatelskou službu, avšak to je jedno. Rovněž asi nebude moc altruistek, které si cesty k pacientům platí ze svého. Avšak i to je v zásadě jedno. Z pohledu pečujících je důležité, že se v hlavní postavě poznají, že film zdařile vystihuje pocity člověka, který do roztrhání těla pečuje. Zkrátka že film je pro ně věrohodný.

Režisér nazval snímek komedií o umírání. Jde o protimluvy, ale on je kupodivu dokázal spojit. Některé vtípky jsou možná poněkud nejapné. Třeba když Alena Mihulová zaučuje svého nástupce a požádá ho, aby jí pomohl pacienta obrátit. Ten se vrhá před nemocného na kolena a naléhavě volá: *Přijímáte Ježíše Krista?* Ale diváci v kině živě reagují a často dokonce bouří smíchy...

Co ještě dodat? Film má dobrou kameru a všichni herci — i ti ve vedlejších rolích, jsou k uvěření. Čtenářkám, pokud nejsou nějak předpojaté vůči Moravě, ho můžeme jen doporučit.

6/ Anketa Kulturních novin 1

2013

1. *Která kniha vás v uplynulém roce oslovila natolik, že byste ji doporučili našim čtenářům?*
2. *Která událost (kulturní, politická a jiná) vám zůstala v paměti jako zásadní, zlomová či objevná?*

Antonín Hošťálek, novinář a publicista

1. *Brno nacistické* Alexandra Brummera a Michala Konečného. Jde o poučnou četbu. Znovu si připomeneme, jak člověk je tvor tvárný. Dočteme se mimo jiné, jak padesát tisíc lidí hajlovalo na Zelném rynku, jak se středem města vinul špalír Brňanů, kteří chtěli podepsat kondolenční listiny po atentátu na Heydricha, nebo jak v srpnu 1939, v čase vypjaté antisemitské kampaně, řádil dav v židovské kavárně Esplanade.

„A v té chvíli,“ *citují autoři očitého svědka Bedřicha Golombka*, „vyběhl z kavárny starší šedovlasý žid. (...) Dav propukl v jásot. A ti lidé, na pohled zcela slušní, zcela civilizovaní, se kterými byste za normálních dob bez ostychu mluvili, se rozpráhovali a dávali tomu starému muži celou silou pěstmi (...) anebo ho kopali. Běžel tou ulicí a ze všech stran se na něho sypaly rány. Nehlesl, ale najednou se svalil... Byl mrtvý. Situace byla tak vyhrocená, že jednoho žida odvedl na policejní stanici sám příslušník SS, aby zabránil dalšímu lynčování.“

2. *Lynčování Miloše Zemana*. Je to ubohé. Odporné. Uvedu jednu autentickou příhodu, která svědčí patrně o tom, že lží nenávisť k novému

prezidentovi do dětí už v základních školách: Cestoval jsem rychlíkem do Prahy, se mnou šestá třída z Pardubic. V chodbičce nenadále jeden chlapec vykřikl: „Uděláme vzpouru na Zemana!“ — a v odpověď pěstičky za souhlasného jáso tu zahrozily ku Praze...

7/ Anketa Kulturních novin 2 2015

Oslovili jsme okruh osobností z oblasti kultury a politiky se dvěma otázkami a přinášíme jejich odpovědi. Ve svém celku jsou pozoruhodně výstižné a inspirativní.

- 1. Která kulturní událost vás v během roku 2015 zaujala? Může to být vydaná knížka, cédéčko, koncert, festival, výstava, happening...*
- 2. Rok 2015 byl ve znamení medializované migrace, jež vyvolala nejrůznější reakce společnosti i politiků. Které slabé stránky se v nich podle vás ukázaly, a které aspekty naopak hodnotíte jako pozitivní či perspektivní?*

Antonín Hošťálek, publicista

1. William McGuire, R. F. C. Hull (eds.): *Rozhovory s C. G. Jungem* (Portál, Praha 2015).

Mám kamaráda, který se vždy potutelně usmívá, když mluvím o Jungovi. Myslím, že mě podezírá, že je nad mou intelektovou úroveň. No, já jsem hlupáček, to ano, ale s tím Jungem je to trochu jinak. On neměl ani tak čtenáře z intelektuální a akademické obce, ale z řad obyčejných, prostých lidí. V jednom z rozhovorů v knize zmiňuje starou paní, která se s ním moc chtěla setkat. Když přijela, zjistil, že je ubohá — i intelektuálně. Prodávala v novinovém stánku a neměla dokončené ani základní vzdělání. Laskavě se jí proto optal, zda si myslí, že opravdu rozumí jeho knihám. A paní odvětila: Vaše knihy nejsou knihy, Herr Professor, ale chleba. Ano, pro nás, tedy pro zmíněnou paní, pro mě a určité množství dalších, je Jung chlebem.

A v plné míře to platí i o těchto třiceti rozhovorech z let 1933–1961, které vydal Portál v polovině roku 2015.

2. Řekl bych, že se zatím vyjevily spíše instinkty společnosti než její silné a slabé stránky. K medializaci migrace mám jeden postřeh. Všiml jsem si, že pro migranty horují leckdy i ti novináři, kteří dosud tvrdili, že člověk se má starat hlavně sám o sebe a že po staletí platilo a platí „jak si kdo ustele, tak si lehne“. Že by se v nich s příchodem migrantů probudil smysl pro solidaritu? Dřímající soucit? Nezdá se mi to příliš pravděpodobné... Spíš dostali od šéfů ohledně svého psaní jinačí doporučení, že?

8/ Nedat důchodcům není těžké

2015

Naše společnost na začátku roku přidala důchodcům řádově v desítkách korun. A víc prý nemůže.

Nedat důchodcům samozřejmě není těžké. Ví se, že nebudou reptat. Nebo budou jen reptat, ale nejsou schopni se efektivně bránit.

A hned se samozřejmě objevují obhájci rozhodnutí s názory, že je to tak správné. Že nemůžeme zatěžovat příští generace, když na víc vláda nemá, že se nedá nic dělat a že to je přesně podle zákona... A někteří služebníci hned také vypočítávají, jak jsou na tom důchodci vlastně dobře. Kolik kuřat a čokolád, ba i televizorů si oproti roku 1989 mohou dopřát.

Zde jde o součást vytrvale šířeného bludu, že důchodci jsou na tom lépe než v roce 1989.

Ale i hodně špatný počtář si spočítá, že když

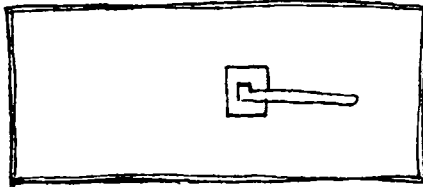
- v r. 89 byl plat něco přes 3000, důchod 2000, byt 60 m² stál 130 korun, dohromady energie a služby se vešly s nájmem do 200–250 korun a navíc byly léky zdarma
- a dnes je plat 25 000, důchod něco přes 11 000, nájem 60 m² asi 3 500 korun (v Praze 6 000), s vodou a energiemi služby dělají asi 5 000 korun, tak mu něco nehraje.

Ale vrátím se, odkud jsem vyšel. Nejde jenom o důchody. Většina z nás asi zaregistrovala stále stoupající statistiky sebevražednosti seniorů. Také stoupá počet důchodců žebrajících. Oni totiž starodůchodci s nízkým

BABYBOX

SENIORBOX

důchodem musí získat na každý den svého života k důchodu nějakou částku a některým už nic jiného nezbývá.

Leccos možná ani nevíme. Třeba že v kritičtější situaci se stává, že věkovitému seniorovi nepošlou z dispečinku rychlou, ale jen převozovou sanitku, která přijede třeba za dvě hodiny. (Pozn.: Zsvěcení radí při volání na dispečink uvádět u osmdesátníků věk o dvacet let nižší). Samozřejmě že takováto svinstva sotva kdo přizná.

My sami jsme před časem zveřejnili, že někteří staří lidé nemají peníze na léky, které zmírňují jejich chronická onemocnění, která upravují funkce střev, plic, atp. Lékaři nám potvrdili, že jsou pacienti, kteří od nich nechtějí tyto léky předepisovat, protože na ně nemají. A takto bychom mohli vršit další příklady...

Člověka to všechno samozřejmě rmoutí. A když se pak třeba dozví, že fotbaloví fanoušci vybírají po korunách na důchodce, je mu i nějak stydno. Vždyť jsme poměrně kulturní a bohatá společnost, momentálně s téměř 5procentním růstem HDP. Ale těm, kteří o důchodcích rozhodují, zjevně stydno vůbec není...

9/ Jak (ne)žádat o peníze 2015

Vždy nám bylo v Moravskoslezském kruhu jasné, že chceme-li svět obtěžkat svými pohledy a názory, musíme mít peníze, a tak jsme obtěžovali, kde to jen šlo. Jako obyčejní smrtelníci jsme jinou cestu v podstatě neměli. Někdy to ovšem nabývalo parametrů až parodie.

Třeba když jsem recitoval neznámé básničky vedoucímu jednoho nejmenovaného odboru. Pán byl skoro stejně starý jako já, takový švihák s červenými žilkami v očích a žlutým bělmem. Asi zapomenutý na úřadě, říkal jsem si, třeba bude příznivcem poezie. Nebyl. Ale u mého recitování si vytáhl manikúru a stačil si pěkně udělat pilníčkem nehty na rukou.

Nebo když jsem žádal na vydání knihy osmdesátiletého kolegy mladého zastupitele, a on se upřímně podivil: V osmdesáti? To si nejsem jist, že bych před svými voliči obhájil.

Jiný, když mi sděloval zamítnutí, byl ke mně šetrný, takřka přátelský. Ukázal mi stoh žádostí a jako útěchu nabídl slova, že vše je živá kultura a že ani ta v grantovém řízení neuspěla.

Ale proč ten zdlouhavý úvod?

Naposled jsme neuspěli s podporou na natočení asi dvacetiminutového filmu Chleby svatého Antonína. Ne, svatý Antonín dnes ne... Nechci to zlehčovat, ovšem kdybychom pojali Antonička, obhájce malých, trochu jako pedofila, byla by asi, co si budeme povídat, šance o něco větší. Taková je doba...

Ovšem, upřímně řečeno, mně už na tom, jak stárnu, snad ani tolik nesejde. Tím spíš, že laskaví kolegové mi dovolili na Brno žurnálu, webu Syndikátu novinářů, ač nejsem jejich členem, scénář filmu zveřejnit. A kdo má představitost, ten si obraz představí...

10/ Chleby svatého Antonína

2015

Obraz 1:

Tichá nehybná noc. Letní noc.

Kamera bloumá městem, pak si najde světelný obdélník.

Obdélník září do tmy. Noční spící město. Žádný zvuk, občas cinkne tramvaj, projede auto.

Jdou úvodní titulky.

Zoom, kamera najíždí k oknu.

Bílé postavy v bílých čepicích — seskupené kolem stolu. Vypadá to jako pitva na obrazech mistrů renesance. Kamera jde dál a zjistí, že ty bílé postavy jsou zaujaty hnětením těsta. Mlčí, potichu ševelí rádio (ženský hlas, třeba noční mikroforum).

Obraz 2:

Střih. Pulzující dav, záběry z vrchu. Hluk města. Z výšky je vidět, jak se dva proudy lidí míjejí. Je to jako proudění mravenců, jedni se pohybují tam, druzí zpět. Nejbližše kameře jsou dráty elektrického vedení, je to zadrátované město. Další pohled z výšky, jako do propasti šachty.

Do toho hlas: *Kdo mi dá holubí křídla, abych odletěl do bezpečí? Takový je výkřik duše, která je unavena z tohoto světa a touží po odloučení. Prorok Jeremiáš řekl: Opusť města a prodlévej ve skalách, ty, který jsi žil v Moabsku. V Moabsku, tam je všechno pýcha. Pýcha rozumu, pýcha smyslů, pýcha vůle...*

Obraz 3:

Pekaři se odstrojují a oblékají civilně. Jsou tři. Dívka s vyčesanými vlasy (vážený typ) a dva mladíci. Ti mají vzhled rebelů, ale neměli by ji zastínit. Jeden má culíka, druhý vous. Domlouvají se, v kolik zítra a kde chleby naloží. Baví se přirozeně, o tom, o čem se normálně baví. O kšeftu v televizi, o představení — vysvítá z toho, že jsou herci. Hoši tohle natáčení berou jako poněkud podřadný kšeftík, dívka do toho vnáší určitou zodpovědnost, občas se optá, jestli něco má udělat tak nebo tak, a od kamery je jí krátce, nejlépe jednoslovně odpovězeno.

Obraz 4:

Střih. Noční podnik. Představuje hříšnost. Mnoho barev, kterým vévodí červená, dunící hudba, ďábelské prostředí, svíjející se tanečníci, vedle v místnosti hráči, podivné typy u automatů. Hlas: *Bud' jako holubice, která si udělá hnízdo na nejvyšším místě. Opusť město — hříchy a neřesti, houf, který zabráňuje duši, aby se pozdvihla k Bohu. Opusť města, protože je psáno: Viděl jsem nepravost a odpor ve městě. Ve dne i v noci rozmáhá se nepravost v jeho hradbách a uprostřed je trápení a nespravedlnost. Podvod a lichvářství se nevzdálily z jeho ulic.*

Obraz 5:

Tři herci nakládají chleby, laškují spolu, ještě jedou pro tekutý chléb. Hoši kočkují s dívkou, jeden ji chytne za zápěstí. Ona se vytrhne, na ni je to zkrátka moc. Kroť se, řekne mu s přímým pohledem do očí. On na chvíli znejistí, pak zakroučí hlavou a jde si nakládat dál. (Ale on ji nebalí, jen tak cvičně to zkouší — jsou kolegové).

Obraz 6:

Střih. Obrazy svatého Antonína a jeho sochy v barokním chrámu. Obraz světce zabírá kamera ze všech stran, z různých pohledů a podhledů, v různém světle. Chceme v podstatě říct, že sv. Antonín není úplně vyškrtnut z našeho života, je zde, jen ho nevnímáme. Pak kamera přejde na klenbu kostela a bloudí po ní.

Hlas: *Jáko b spočinul na kameni, a když spal, zdálo se mu o otevřených nebesích a žehnajících andělech... A tak i vám bude požehnáno. Na sever a na jih, na východ a na západ. Na sever, který je božským dechem umrtvujícím tělo, na východ, který je světlem víry, na jih, který je vrcholem moudrosti, a na západ, který je pohřbem starého člověka. Ale duše, která nespočívá na této skále, nemůže očekávat požehnání...*

Obraz 7:

Vycházejí naši tři herci. Tak žena má přednost, praví s úšklebkem jeden z kluků. To ti pěkně děkuju, opáčí dívka — a jdou. Dívka se celkem vyparádila, chce se líbit — přece jen půjde o hlavní scénu, ale možná že se chce líbit i bezdomovcům... Záběry na bezdomovce. Samozřejmě české bezdomovce, takže ti jsou

ubozí, vykotlané zuby, nateklí, červené tváře... Povalují se... Přicházejí herci a rozdávají jim piva a chleba. Kamera se zastaví na detailech: pes, špinavý batůžek, který je celým majetkem bezdomovce... To posílá svatý Antonín, říkají herci. Proč? ptá se bezdomovec. Dívka si přisedá na bobek k němu a vysvětluje, že jde o zvyk, že na svátek svatého Antonína se chudým dával jeho chleba a že u nás se na tento zvyk zapomělo. Říká to bezdomovci tiše, trpělivě, s účastí. A říká to všechno svými slovy. Pak kluci si otevírají s bezdomovci piva. Dívka je přehlíží z pozdálí zadumaným pohledem. Jak je zahloubána, bere ji kamera i v detailu. Kamera pak přejeđe skupinku a najde si tvář nejzajímavějšího z bezdomovců, který má trochu fyziognomii poutníka, tvář poznamenanou jizvami života, ale při druhém pohledu i určitou krásu.

Obraz 8:

Střih: Hlasy ptáků, vrchol kopce, skála, klid a mír kostela u Antonínka, Kounice. Tady by divák už neměl cítit žádné břemeno. Občas zakřičí pták a pročísne ticho, den je krásný s modrou oblohou. Hlas: *Prodlévej ve skalách. Buď jako holubice, která si utvořila své hnízdo v hluboké dutině skály. Holubice si staví hnízdo z malých kousků slámy. Ó zbožná duše, milovaná hrdličko Krista, pohleď na ty malé kusy slámy, po kterých svět nohama šlape. Jsou to ctnosti, kterými svět pohrdá. Pokora, tichost, chudoba, kajícnost, trpělivost. Svět jimi pohrdá jako neužitečnými kusy slámy. Přesto ty si z nich postavíš na věky svůj příbytek v hluboké dutině skály, v Ježíšově srdci.*

Končí pronikavým křikem ptáka.

Obraz 9:

Hraje hudba v Bontonu (něco současného vlezlého a trochu přihlouplého, něco jako Jahody mražený). Kamera je v prvním patře, odkud zamíří dolů, zabírá naši trojici z okna, pak se přemístí k nim. Hudba doznívá.

Trojice se baví se mezi sebou o tom, co budou dělat o prázdninách. Mluví tak, jak se baví normálně. Hoši jsou trochu rozjaření. Nakonec si slibují, že si napíší, a rozcházejí se. Hoši jedním směrem, dívka druhým. Ta za nimi ještě hodí: A nezapomeňte S.A.G. Saint Anthony Guard? hodí za ní jeden. Saint Anthony Guide? volá za ní druhý, ale ona už je neslyší. Hoši začnou na sebe viktorkovat a pak i na lidi a rozveseleně volat: Saint Anthony Guard, Saint Anthony Guide. Když viktorkují, trochu si zablblnou, jsou rádi, že natáčení mají za sebou a že jsou před nimi prázdniny. Kamera jde chvíli před nimi, chvíli za nimi, možná by je měla brát dlouhým objektivem, aby se scéna zpomalila. Kamera pak klouzá po kolemjdoucích a zaznamenává, předpokládám, lhostejné tváře, které je netečně míjejí. Pak se chvíli toulá po okolí, zvuk zaniká... Kamera zamíří nahoru a jdou závěrečné titulky: Kázání sv. Antonína z Padovy (1195–1230) četl xx, hráli: xx, atd.

Je to v podstatě záznam jedné, řekněme humanitární akce v provedení herců Studia Dům, která se uskuteční 13. června, proložená citacemi sv. Antonína. Nic víc, nic míň. Délka asi 25 minut. (Nerealizovaný scénář)

11/ Doma v baroku

2015

1. Jdu kolem Mahenovy knihovny, záběr na tvář-masku nad vchodem Schrattenbachova paláce, záběry Paláce šlechticů a Domu u Červeného voła.

„Tudy jsem jako dítě chodil a bál se. Upoutala mě tato tvář.“

Prostřih na masku.

„Cítil jsem jiný svět. Asi i smrt. Dítě se bojí baroka... Dětská duše není pro metafyzické hodnoty dost zralá. Dost vyspělá...“

Kameraman mě snímá zblízka. Otáčím se ke kameře:

„K baroku, jak říká jeho znalec Zdeněk Kalista, se totiž blížíme postupně... Poznáním, ale ještě více osudem.“

Vyrazím k náměstí Svobody, zabouří barokní hudba — po pár vteřinách ostrý střih a navazuje druhý poklidný záběr.

2. Brno, nebesa, oblaky — uhánějící mraky. Do nich hlavní titulky s názvem filmu. Pěkné záběry Brna, snímáné z Domu pánů z Lipé. Mluví do záběrů:

„Nacházíme se v Brně. Před asi třemi sty roky to bylo hlavní město markrabství moravského, které bylo jen volně spojeno s Čechy. Vládl mu císařský panovník, který byl současně markrabě

moravský. Tehdy se ještě běžně hovořilo o dvou národech. Českém a moravském. Integrace s Čechy se teprve pozvolna začínala.“
Záběry z Kraví hory na Špilberk a ze Špilberku na Kraví horu.

„Polský král Jan Sobieski, který u Vídně, roku 1683, osvobodil Evropu od Turků, táhl do bitvy přes Brno. Své manželce Maryšence píše: Město Brno je krásné, opevněné na vysokém vrchu. Krajině se nic na světě nevyrovná. Všechny kopce v Brně jsou pokryty broskvoněmi a vinnou révou, kterou jsou obrostlé i celé domy. Hustota obilních panáků na polích je tady taková, že jsem nikdy nic podobného neviděl.“

3. Blížíme se od Cejlu k zábrdovickému kostelu. Ten za posledním ohybem silnice nečekaně vystane před námi.

„Chodil jsem v roce 1970 na osvětovou návstevbu a doktorka Eva Samková nás v dějinách umění vodila po kostelech. Někdy s námi brávala dcerku, kterou nechávala venku a ta před chrámem krásně hrála na flétnu. Já tehdy tíhnul k moderně, miloval jsem Bruno Tauta, Šuchova, Maleviče a nějaké baroko mně vůbec, ale vůbec nic neříkalo.

A tak jsem raději trávil exkurzi tady — s tou sedmiletou talentovanou flétnistkou. Ta ovšem nakonec vystudovala práva a proslavila se v advokacii. Klára Samková. Zkusíme štěstí, jestli náhodou není otevřeno... Bohužel není. Je jiná doba — svatostánky už nejsou prostému lidu běžně přístupné.“

4. Opět jen hlas, k tomu záběry z Muzea města Brna. Kamera putuje po historických vedutách a snímá detaily.

„Baroko v západní Evropě už odkvétalo. Sem přišlo trošku opožděně — asi o dvě generace později. Morava měla blíž k Vídni

než k Čechám. Proto byla výrazně ovlivněna císařským dvorem. A vedla tudy umělecká spojnice do Itálie a do Slezska. Současník napsal: Byla to šťastná doba císaře Karla šestého, kdy barok u nás dosáhl vrcholu. Všichni bohatí kavalíři císaře následovali a napodobovali jeho příklad. Stavěli nádherné paláce — a napodobovaly ho i kláštery — a stavěly nádherné chrámy.“

5. Před chrámem u minoritů.

„Musím říct, že tady mě roky zajímal klapot ženských střevíčků. A samozřejmě, kdo v těch střevíčcích kráčí. Slyšíte? Slyšíte ten klapot?“ *Jdu — a za mnou klapou střevíčky. Prudce se otočím a pustím slečnu či paní před sebe.*

„Ale jednou, snad v nějakém duchovnějším rozpoložení, jsem se podíval nahoru a uviděl tenhle monument. A — byl jsem uhra nut... Objevil jsem, kolem čeho jsem léta nevšímavě chodil.“

Záběry z vrchu, z protilehlého rohu, provázené hudbou.

Poté vstupují do chrámu a u toho říkám:

„Tento chrám postavil Mořic Grimm a městská rada mu vytýkala, že do malých uliček nezapadá. No ještě, že se nenechal zviklat.“ *Následuje půlminutový průlet chrámem s hudbou (duchovní, varhany), kostel sv. Janů, loretánský kostel s chýší a schody loretánská kaple.*

6. Cesta do Křtin — největšího poutního místa, které je spjaté s Brnem.

Záběry v autě: Karel Slach mluví v autě o Santinim. O tom, že byl hrbatý, ochrnutý na půl těla a kulhal a že objížděl stavby na koni. Karel Slach: „I kdyby kreslila celá rodina a pes, není to představitelné — vždyť vyprojektoval 100 staveb za 23 let.“

Na místě řekneme, že Santiniho moravské a české baroko je svěbytný útvar. Že barokní stavby stavěl na zbytcích gotických chrámů a že členité prostory chrámu se prolínají a na sebe navazují. „Kdosi napsal, že Santiniho stavby připomínají krajku.“ Tu členitost staveb ukážeme, jinak necháme volně, co se natočí ve zvuku i obraze. Kamera např. snímá, jak se bavím s místním farářem, upozorňujeme na klenby, atd.

7. Je večer, kráčíme parkem ke kostelu sv. Tomáše, kolem rozsvícených oken Místodržitelského paláce.

„Barokní člověk — jaký byl?“ říkám v chůzi.

„Tento svět mu byl pouze branou do věčnosti. Baroknímu člověku vše připomínalo klamnost a nepravdivost všeho vezdejšího. Cítil, že jeho duše se rozpadá. Tíhnul k věčnosti a řádu a rozhodl se ten řád postavit...“

Pokračujeme podchodem k Tomáškovu na hlavní prostranství:

„V Brně vládl obrovský kult Panny Marie — Královny nebes. Ta zde byla korunována v roce 1732 za královnu Moravy.“

Záběry na model Brna a prostřihy na historické obrazy korunovace z tohoto místa.

„Brnem chodila procesí v oblaku kadidel, byly slyšet zejména vířivé tympány. Slavnost trvala oktát, tedy osm dní. Zde byla slavnobrána s pylony a celý prostor byl vyzdoben symboly mariánské úcty. Kázalo se čtyřikrát denně v latině němčině a — moravštině (do toho prostřih záběrů z bohoslužby u sv. Tomáše) a po celou dobu se ozývala dělostřelba ze Špilberku. Večer předváděli své umění ohňostrůjci.“

Stojím na Joštově, za námi osvětlený Tomášek, na obloze vybuchují ohňostroje: „My si myslíme, že náš život je bohatší, naplněnější,

že jsme chytřejší než naši předci. Ale opravdu jsme?“ *Do toho vpadne hudba. Nějaká typická pro barokní slavnosti.*

8. Jsme na Zelném trhu, postáváme u kašny, rozhlížím se a ukazuju: „Tady měl šenk Jan Sarkander, největší moravský světec baroka, tuhle kašnu stavěl největší architekt baroka Jan Fischer z Erlachu, ale spojení umělého skaliska a alegorických postav se mu moc nepovedlo. A tam je Reduta, první divadlo ve střední Evropě, a tam míříme... Nechte se překvapit.“

Následují záběry barokní části Reduty zevnitř a dobový přednes básně, nejlépe s doprovodem kytary.

*Bůh ve mně ohněm je, a já zase jasem v něm:
Což nejsme horoucně si spjati navzájem?*

*Člověče, vzneseš-li se nad místo i čas,
pak můžeš kdykoli být ve věčnosti zas.*

*Smrt je věc blažená — a čím je silnější,
tím život krásnější se zrodit může z ní.*

*Já sám jsem věčností, když z času vyjít mohu,
když Boha v sobě mám a sebe poznám v Bohu.*

„To byl Angelus Silesius, slezský mystik, oslavující věčnost. V Brně byl ctěn. Tvrdil, že Bůh se vyvíjí spolu se světem. Zdůrazňoval, že jsme společenství živých, mrtvých a ještě nenarozených a všichni trpí tím, čeho jsme nedosáhli, ale měli dosáhnout, a co jsme měli za povinnost uchovat a neuchovali...“

9. Na věži Staré radnice. Kamera si mě zespondu chvíli hledá. Pak strhí a už snímá shora. Záběry kostel sv. Michala, vedle klášter, Zemský dům...

Do toho mluvím, kamera mě občas z boku zabere:

„Kdosi prohlásil, že svět je plný ctností, které zešlely. Barokních ctností...

Jaké byly?

V první řadě to byla Počestnost. Měšťan měl žít ke cti rodině, stavu a města. Trestalo se vyloučením z městského stavu a vypovězením za brány města.

Další byla Statečnost. Smrti se barokní člověk nebál. Věřil, jak veršoval Angelus Silesius, že krásnější život se může zrodit z ní. A zapomenout nemůžeme na největší barokní ctnost, na Bohabojnost... A zda-li upalování? Čarodějnice? V Brně? Ne, ne... V Brně ochránila před ohnivým jícnem pekla pouhá domluva. A pokud ne, církev hříšníkovi uložila delší očistnou pouť. Zpravidla do Mariazell.“

10. Závěr.

Noční Brno podruhé — kráčíme s Karlem Slachem kolem Paláce šlechticů, napravo morový sloup se sochou Madony s dítětem a míříme zpět ke Schrattenbachovu paláci. Záběry střídavě i druhou kamerou.

„Barokní člověk vytvářel něco úplně nového, co mělo vydržet po staletí — a hle... ono nám to vydrželo. A vydrželo přesto, že přišlo osvícenství, revoluce, zrodila se cesta liberalismu. Věk prázdnoty.

Ano, baroko je tu pořád s námi. A možná větší měrou, než kterákoli jiná doba...

Možná, že to není jen naše kultura. Možná, že baroko je i něco víc...“

Končíme na místě, kde jsme film začínali.

„Jak to řekl Zdeněk Kalista? Vzpomínáte? Že dozráváme k baroku poznáním i osudem. A že zpravidla až v pozdním věku pochopíme, že baroko je vlastně i naším domovem... Domovem našich duší.“ *Detail, střih a druhá kamera se od nás vzdaluje. My balíme, eventuálně zamáváme do druhé kamery, ta se zvedá nad nás k noční obloze, jde hudba (melodická, rytmická), titulky... Konec... (nerealizovaný scénář)*

12/ Odpovědi na otázky Marty Holcové 2014

I když text je krátký, dýchá z něj doba, která už je pryč. Doba, kdy klepače měly svůj užitek nejen jako dětské prolézačky, domy voněly mandlem a vše mělo jiný rytmus. Antonín Hošťálek je svým způsobem pamětníkem. Je dlouholecným novinářem a publicistou a říká o sobě, že je zapřísáhlý brněnský patriot, dlouhodobě se věnuje také tématu laické domácí péče.

(Příspěvek Martině Holcové do knihy Uklidím, až děti vyrostou. Odpovědi na její otázky, jak uklízím, jestli se uklízelo dříve víc nebo míň a zdali bych já osobně neměl uklízet víc.)

Moje maminka uklízela jak divá. Pokud nebylo vše špígl-nýgl nedošla klidu. Do úklidu mě zapojovala. Utřít jednou týdně v celém bytě prach, vyluxovat, umýt podlahu, to byly mé úkoly asi od desíti let. A ty úkoly mně nějak zůstaly po celý život. Ale zatímco jako dítě jsem domácí práce vykonával rychle, a myslím, že i dobře, s přibývajícimi roky je čím dál víc šidím.

Nemyslím, že se dnes uklízí nějak moc. V mém dětství se patrně uklízelo víc. Na dvoře pod lípou byl klepač a nájemníci tam o nedělích klepali koberce, taky prádlo se pravidelně mandlovalo. Tehdy po domě pořád pobíhala nějaká hospodyňka, většinou v županu, s košem prádla — a mířila buď na půdu nebo na mandl nebo do prádelny. My jsme třeba často malovali nebo aspoň líčili stěny na bílo. Ovšem teď si uvědomuji si, že tohle

tvrzení je poněkud ošidné. Dnes znám totiž jenom pár domácností a ty nejsou úplně typický vzorek pro dnešní dobu.

Ovšem já nejsem dobrý respondent pro takovou anketu. Pořádkumilovnost jsem nezdědil, ty hospodyňky, co musejí mít všechno napulírované a naleštěné, mi připadají divné a ani se mně nechce zamýšlet nad svými rezervami. Ty jsou nepochybně obrovské, ale já je rozhodně nechci využít. Vždyť je tolik jiných, mnohem zajímavějších věcí, které člověk může dělat!

Musím říct, že shodou okolností jsem před nedávnem četl, čeho lidé nejvíc před smrtí litují. Jejich odpovědi byly velice rozmanité... Zjistil jsem, že lidi jsou schopní se trápit pro neuvěřitelné věci. Ale že by se někdo trápil proto, že v životě málo nebo moc uklízel, tak to jsem v knížce nenašel! To druhé mě ovšem trochu překvapuje. Že by velcí uklízeči ani tváří tvář majestátně smrti nenahlédli, jak marné bylo jejich činění?

13/ Dlažební kostky Zdeňka Gáby

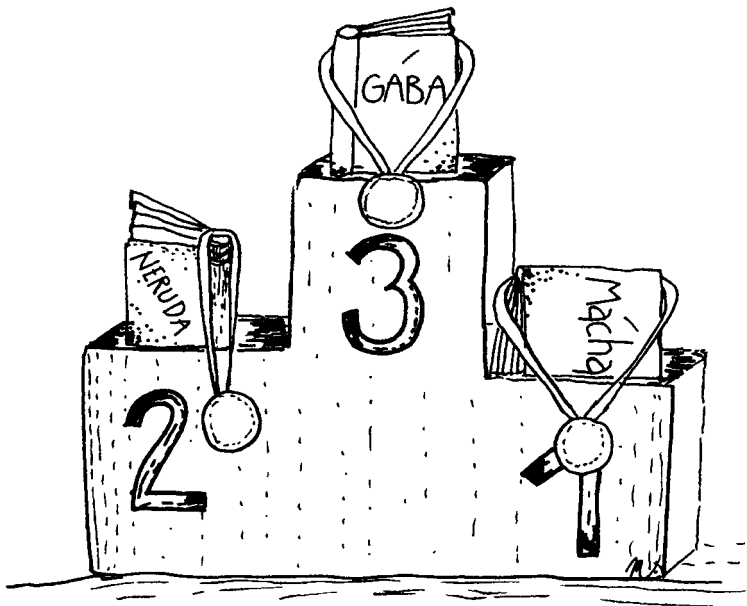
2011

Dlažební kostky Zdeňka Gáby jsem objevil v knihkupectví Barvič a Novotný v Brně na České. Vyšel jsem z obchodu a začal je číst v chůzi. Vyšel jsem z centra Brna, a kráčeje po Veverí, stále jsem je četl. Knihu jsem nakonec přečetl na jeden zátať, částečně v chůzi a částečně ve stoje, za několik hodin.

Musím říct, že autor mě přemohl hned úvodními dvěma třemi větami. Soudím, že to svedou jen mistři... Čím je Gába tak fascinující? Popravdě, nevím. Kdybychom věděli, proč velikáni literatury dosahují tak mocného účinku na čtenáře! My se o tom můžeme jen dohadovat. V tvorbě Zdeňka Gáby jsou každopádně „úvahy, prožívání, situace,“ to už cítuji a „měly by tam být poezie a polední vedro a chlad v noci. A měla by tam být jistota smrti, i sám ďábel, svůdce a lhář a měl by tam být Bůh!“ A to vše u něj opravdu nacházíme...

Účinek Gábových textů navíc výrazně násobí styl. Je uhrančivě čistý, prostý, jeho věty mají zvláštní dikci. Láska se u něj často mísí s lítostí a soucitem. Zdá se, že Zdeněk Gába nemůže milovat bez soucitu. A už vůbec ne ty sebejisté, pohodlně uvelebené v tomto světě. Dojímají ho děvčátka se „špinavými panenkami v kočárcích, které ještě nevědí, že jsou špinavé“ a přál by jim, aby si s nimi hráli i na věčnosti. Miluje ty bezradné. Ty, „co se nikdy nedovedou o sebe postarat, ty zakřiknuté dívenky, které si na nádražích kupují věnečky a limonádu.“

Dlažební kostky obsahují 111 básní, 24 krátkých próz a závěrečné aforismy.

Autor se narodil roku 1939 ve Zlíně, žije v Šumperku. Byl atletem, vystudoval přírodní vědy a po celý život pracoval v oblasti geologie, mineralogie a vlastivědy a přitom jaksi mimochodem psal. Sám říká, že s Máchou a Nerudou se měřit nemůže, ale dodává také, že oni se mohli tvorbě věnovat soustředěněji.

Těžko říct, zdali ti dva byli opravdu lepší. Myslím, že mnozí si po přečtení Dlažebních kostek budou myslet, že kvalitou je s nimi Gába přinejmenším srovnatelný. Skutečností je, že ti, co dnes jakoby reprezentují současnou poezii a prózu, se s ním rovnat nemohou. Gábu vskutku můžeme porovnávat jenom s klasiky.

14/ Vlášek a Palestrina

2016

S vděkem vzpomínám na Karla Mikysku, Gabo Zelenaye, Karola Poláka a další sportovní komentátory, kteří dokázali vytvořit krásná sportovní odpoledne, ať u televize nebo u rozhlasu.

Jsem však smířen s nevyhnutelnou generační obměnou. Tedy dokud neuslyším třeba vedoucího redaktora sportovních pořadů Ondřeje Zamazala, který i u nevzrušivého dálkového plavání ječí jako pominutý. Nebo, běda, neuslyším úzkostný hlas Vladimíra Vláška, který i při komentování běžného dění, jako je přenesení hry před branku, je schopen vyvolat dojem, že na fotbalovém trávníku se děje něco veskrze tragického.

Mám moc rád sport, ale takové přenosy, pokud nevypnu zvuk, bohužel narušují moji duševní rovnováhu.

Člověk, který žije v nahé přítomnosti, zahlušen disharmoniemi všeho druhu, si říká: Proč? Proč ještě i u fotbalu?

A tak jsem včera před půlnocí, opět vystresován Vladimírem Vláškem, nakonec skončil na kanálu 43 Rádia Proglas.

A sotva jsem přepnul, hlasatel oznámil:

Vážení posluchači, poslechněte si nyní Missu brevis Giovanni Pierluigi da Palestriny v nastudování souboru Tallis Scholars. Příjemný poslech.

A pak to přišlo. Pak se začaly linout ve vlnách tak nadpozemsky krásné melodie...

Já jsem hudební analfabet, ale tolik vím, že Palestrina v šestnáctém století objevil bohatou žílu inspirace, když italskou melodiku přizpůsobil rytmu

latiny. Ale to nic neříká, dokud neuslyšíte ty nádherné éterické melodie, které plynou v dlouhých harmoniích a zaplavují vás pokojem. Ve mně se při poslechu skladby rozhostil takový neskutečný klid — Bože, co je krásnějšího na tomto světě?

Jeden z nositelů Nobelovy ceny napsal, že nejlepším důkazem, že svět je přece jenom dobrý a že Bůh přece jenom asi existuje, je hudba Bachova. Což je moc hezky řečeno, ale já si myslím, že právě tak můžeme říct, že důkazem je i hudba Palestriny. Ano, píšu to pod vlivem bezprostředních dojmů, ale neumím si představit, že bych po jejich odeznění svůj pohled změnil.

15/ Nečekané shledání¹

2015

*Otcovy třešně.
Sahám na ně dojatě
v hájku u Tesca.*

1 I když básnického uznání se jim dostává zřídka, jsou mezi námi mistři haiku. Ale i oni dostanou do tří řádků pouze jednu myšlenku nebo jen náladu. Já jsem v tomto případě chtěl do tří řádků vtěsnat, že... jsme měli zahradu, kterou od nás město v polovině osmdesátých let vykoupilo... A že jsem do těchto končin zavítal až teď, abych nakoupil v Tescu, které tu mezitím vzniklo... A při odchodu že mě bezděčně zaujal hájek na blízkém kopečku... Po chvíli jsem objevil, že hledím na opuštěné zahrady. Nemohl jsem se zpočátku zorientovat, a tak jsem začal nervózně přeměřovat různé úhly, zkoumat různé vzdálenosti — a nechtěl jsem věřit svým očím. Ano, vsukutku, přede mnou leží naše zahrada! To jsou přece naše třešně, a tady jsou naše meruňky, které otec před skoro šedesáti lety zasadil! Ale jak tohle dostat do několika slov? Mistr haiku by si možná poradil. Ale já jsem měl zvolit asi lehčí útvar...

16/ Večerní procházka nad Komínem

2015

*Palcary — štěkot psů.
Kráčíme borovým lesem
a v dáli září lampičky.*

17/ Barva, která Bianca sluší

2015

*Bianca padne
klidná červená a bílá
sluší její duši.*

18/ V letní restauraci na Piavě 2015

*Nedělní odpoledne.
Svratka tiše plyne.
Hladím ti ruku,
když v ohybu řeky
se objevuje dračí loď.*

*A hop, a hop, a hop
vykřikuje domina
a holohlavci veslují
jako diví.*

*Za chvíli přelud mizí.
Opět se vrátí ticho,
jen z dále
se slabě ozývá
a hop a hop a hop.*

19/ KRAJÁNEK (povídka)

2016

Krajánek vcházel do mateřské redakce v Praze v mrzuté náladě. Nejezdil na redakční porady nikdy rád a dnes si ho dokonce předvolali.

Nová šéfová chtěla vidět poradenskou přílohu pro pečující, kterou připravoval do tisku.

Doneslo se k němu, že ty čtyři stráněčky velice pečlivě zkoumala, na titulku že se mračila, a když uviděla kresbu, prý se rozhněvala. Na obrázku je v popředí laická pečovatelka a za zády má sešikované různé odborníky. Kreslíř chtěl vyjádřit, že se na ně může spolehnout, že ti odborníci ji jistí, zkrátka že v tom není sama. Krajánek netušil, co závadného na obrázku mohla shledat. Každopádně musel odložit mnohé úkoly a kvůli tomu cestovat víc než čtyři hodiny do Prahy a víc než čtyři hodiny zpět.

Když s malým zpožděním dorazil na poradnu, mluvilo se zrovna o prezidentu Zemanovi a studentech. Blížil se totiž 17. listopad a šéfka projevovala přesvědčení. Mluvila se zápalem, s důrazem a občas, jak to dnešní ženy umějí, i sprostě.

„Chci, aby bylo jasno, že vysoké školy se z toho monstra neposerou. Rektori, to opravdu nejsou žádní řiřitelzci... A to je pak celé o tom, že studenti v nich vidí dobré vzory.“

Byla to žena asi pětá šestatřicetiletá, drobná zrzka s malým nosíkem a přísnými brýlemi, za nimiž se skrývaly docela výrazné zelené oči.

Mládenci si její rozumy zapisovali do notebooku.

Jeden z nich chtěl zvědět, koho oslovit na ohlasy, jestli nezkusit pro vyváženost někoho z Moravy.

Ona se zamyslela: *„Morava? U těch vidláků nikdy nevíte... Když tak zkuste Zlatušku v Brně. Ale nezapomínejte, máme Korka a Dadouše.“*

Krajánek to pozoroval unaveně a s nechutí. Ale s klidem? Ne, to nedokázal.

Táhl mu už šedesátý sedmý rok a vypadal ještě na víc. Hodně k tomu přispívala vysoká shrbená postava a ochablá tvář, kterou marně zakrýval mroží šedivějící knír, který se nosil někdy v době Velké kapitalistické.

Ach ano, Listopadová revoluce... Tehdy by se krajánek ani ve snu nenadál, že něco takového bude muset jednou obhajovat...

V novinách se po Listopadu totiž smělo úplně všechno. Mezi více jak třiceti českými a skoro dvaceti slovenskými deníky si každý redaktor našel ten svůj, do něhož mohl psát, co si doopravdy myslí... Vládla pestrost, otevíraly se nejrůznější pohledy, pěstovaly všechny možné novinářské žánry... Byly to zlaté časy novinářiny. V té době krajánek pracoval s vášnivým zaujetím a byl opravdu hrdý na svůj list.

Do jeho rajonu patřilo i Slovensko. Před půlnoci sedal na vlak, a když ráno v Košicích vystupoval, hledal očima na nádražním stánku svoje noviny. Někdy na první stránce našel svoje jméno...

Krajánek ovšem nevzpomínal ve zlém ani na léta sedmdesátá. Když si vybavil třeba první stáž v Praze v roce 1973... Redakce mu zamluvila hotel Adria na Václaváku, ale on přespával u kamarádky v Ungeltu — tehdy půvabně zchátralém Ungeltu. To byla ještě Praha Sudkova, bez matřošek a bez stánků s kýči všeho druhu. Její spolunocležníci na privátu byla známá herečka. Po bytě se pohybovali nejrůznější muži, snad každý den jiný, a všichni nějak patřili k herečce a stále něco mohutně slavili... Krajánek jel na stáž s obavou, ale nenašel v centrální redakci žádné horlivé stoupence normalizačního režimu, nýbrž většinou jen lidi až překvapivě oddané svému řemeslu, kteří se snažili vydělat na chléb vezdejší a moc si při tom nezadat. Samozřejmě, ideová stupidita, slovník té doby... ty strašné projevy Brežněva na několik stran... Ovšem krajánek i po té době dnes už vzdychal, všechno minulé se mu zdálo najednou lepší než současné. Když se ohlížel, viděl, že pracoval tehdy celkem samostatně, komunální kritika že byla možná, ba dokonce žádaná a třeba zahraniční stránku si při službě stvořil z nejzajímavějších zpráv, jak chtěl. A vedení to s mlčenlivým souhlasem akceptovalo.

Dnes by něco takového bylo nemyslitelné, každý text, než se dostal na redakční stránky, procházel přes několik nadřízených. A krajánek u nich většinou nenacházel pochopení. Třeba nový editor se v jeho textech pravidelně vyřádl. Proto psal už co možná nejmíň a chopil se raději neškodných tematických a regionálních příloh, avšak bohužel i ty, jak se ukazovalo, sledovala bedlivým zrakem Praha.

Na poradě bylo přetopeno, kdosi přinesl karafy s vodou, šéfka kázala o tom, koho je třeba pořádně osolit a koho naopak nechat plavat (samozřejmě nechat plavat bylo nutno, alespoň v posledních letech, vždy Bohouška s jeho poradci) a omladina v přítmí za zataženými žaluziemi jen natahovala krky.

Krajánek čekal, kdy přijde na řadu a mezitím se oddával vzpomínkám. Z nich ho vyrušilo vždy jen nějaké sprosté slovo šéfky. Pokaždé sebou trhl — nezvykl si na ně z ženských úst. Zajímavé je, že s ním šéfka sprostá slova neužívala. S ním volila jiný jazyk. S ním mluvila velmi spisovně, upjatě a — chladně.

Krajánkovi lékem na všechny problémy bývala práce, ale to už dávno neplatilo. Navíc žil už dlouho sám. Kdysi ženu i rodinu opustil kvůli jiné ženě a ta pak opustila jeho. Nedávnou privatizací nájemního domu se zadlužil a žil tak vlastně od výplatě k výplatě. Z důchodu by splátky bance nepokryl. Jistě, mohl začít dělat něco jiného. Ale po čtyřiačtyřiceti letech? Když na to vše pomyslel, přepadaly ho bezútěšné pocity. Potřeboval by trochu sebevědomí, transfuzi svého někdejšího já, pomyslel si hořce, ale kde ho vzít?

Z chmurných úvah ho vytrhla šéfka:

„Haló, haló, pane redaktore, nesněte,“ volala na něj.

Krajánek pochopil, že chvíle, kvůli které byl z regionu povolán, se neodvratně přiblížila.

„Pane redaktore, byla bych ráda, abyste nám objasnil kresbu a pexer v úvodu vašeho projektu. Podle mne není vhodná věta, že naše společnost pečovatele v mnoha směrech nedoceňuje...“

Ovšem na tomhle místě je zapotřebí podotknout, že ačkoli krajánek počítal s leccím, a samozřejmě pochopil, že redakce jsou opět

především propagandistickými odděleními vítězného systému, tak tohle jej zaskočilo.

„*A není to tak?*“ vyhrkl proto. „*Vždyť to je přece důvod, proč děláme tuto přílohu...*“

Krajánek uzřel, jak šéfové se údivem rozšířily oči... Po chvilce nerozhodnosti však zřejmě usoudila, že tak naivní námitku přejde a udeřila nanovo: „*A co ta kresba na titulní straně?*“

Krajánek si začal uhlazovat prsty knír. Stále totiž neměl ponětí, kam míří. A on jestliže neměl ponětí, tak si ukazováčkem a palcem uhlazoval knír. „*No, já myslím,*“ vylézalo z něj, „*že ta kresba je opravdu vynikající a je od světově uznávaného kreslíře.*“

„*Vynikající?*“ zasmála se šéfka. „*Vnímáte vůbec, jak ta zdravotní sestra na kresbě má sveřepý, přísný, čtenář by dokonce mohl nabýt dojem, že odmítavý výraz? Myslíte si, že takové vyjádření podporující profese je na místě? Anebo ta neformální pečovatelka... Vždyť ta osoba nemá žádný identifikační znak. Je to prostá postarší žena. Tak by mohla být třeba v šátku...*“

Krajánek se snažil, aby se mu netřásl hlas. „*V šátku? Dnes?*“ namítl nevěřičně.

„*Podívejte, chci, abych koukla a hned viděla — toto je typická pečovatelka. Doufám, že jsem dostatečně srozumitelná...*“

Krajánek zmlkl.

„*Tak jsem, pane redaktore, srozumitelná nebo ne? Slyšíte mě?*“

Krajánek sklopil hlavu a už neodpovídal. Zažíval ponižující a ochromující pocit, který ovšem s přibývajícím věkem zakoušel často. S podobnou nadřazeností se v poslední době setkával i u zdravotníků i na úradech a zpravidla ho zasáhla natolik, že nedokázal vůbec reagovat...

„A pokud by si pan světový kreslíř s tím nevěděl rady,“ pokračovala šéfka, „tak vám můžu popřát úspěch ve vyjednávání nových návrhů — samozřejmě od nových autorů.“

Krajánek cítil, jak rudne, jak mu na zádech vyvstává pot. V mžiku se vztyčil a hrnul se k východu.

Omladina pozvedla hlavy od notebooků...

„Už mi to jede,“ oznámil.

„Tak to jste nám toho dnes moc neřek,“ hodila za ním namíchnuté ještě šéfka, ale krajánek už na její slova nereagoval, jen rychle vykročil do chodby...

Venku bylo živo a jasno. Bělavé slunce viselo na modrém nebi. Krajánek se nadechl čerstvého vzduchu, rozbil si svačinu a s pomyslením, že má vlastně už jenom mandátní smlouvu a že by klidně mohl hned teď jít za personální a na hodinu ji vypovědět, přešlapoval před redakcí. Dlužno říct, že při té představě ovšem žádnou úlevu nepocítil. Panebože, to jsou teda konce, vzdychl a začal zvolna scházet k Hlaváku.

...A zde našeho hrdinu opustíme. Nepotká ho bohužel už nic, co by stálo za to zaznamenat. Přijede domů a hned na něho dopadne břímě povinností. Do noci bude vyřizovat e-mailovou poštu, od rána má pak službu v redakci...

A co s ním bude dál? Není to vůbec těžké uhodnout. Místa se nakonec bude držet jako klíště... Avšak, jak čas bude plynout, v Praze pochopí i ti nejnatvrdejší, že pro názorové rubriky je nepoužitelný. Mladé redaktorky a mladí redaktori ho proto začnou vysílat na testy salámů a na tiskovky o dopravní situaci v regionu. A on

to, bohužel, s určitým ulehčením přijme. Ale pak jsou v zásadě už jenom dvě možnosti. Buď přijde dopis oznamující, že vydavatel nemá pro redaktora jeho kvalit odpovídající uplatnění. Anebo stylově, na některém z redakčních mítinků osobnostního rozvoje, kterých se účastní v sobotu, tedy v jediný den redakčního volna, vyčerpáním umře... Samozřejmě, v drobnostech to může být jinak. Ale všichni dobře víme, že vyústění krajánkova příběhu lepší konec, žel, mít nemůže.

20/ 1984–2016

2015–2016

Na doporučení Velkého bratra (VB) vznikly na ministerstvech skupiny pro monitorování nepřítelů.

Z obrazovky jsou šířeny doporučení k ostražitosti a návody, jak čelit zločinné propagandě Eurasie.

Armády referentů vytvářejí seznamy podezřelých z kacírských sklonů.

Večer co večer jsou vysílány pravidelné minuty nenávisti, zvané Události, komentáře, v nichž jsou odhalováni ideozločinci a eurasijsí špióni.

Mladí instruktoři nalévají do prolétů, že Eurasie představuje absolutní zlo a že s ním proto žádná dohoda není možná — nyní ani budoucí...

Na sekretariátech vítězných stran pracují mozky, které stanovují přesnou politickou linii. Ta vyžaduje jeden kousek minulosti zfalšovat, druhý kousek částečně zachovat, třetí vygumovat. Probíhá tak stálý proces pozměňování skutečnosti.

Bigotní instruktorka Drtinová už mnoho let opakuje historku o banánech. Jde o to, že ještě před úplným vítězstvím VB byl

jednou z úzkoprofilových potravin banán. Na oddělení záznamů rozhodli, že tyto banány zahrnou do oficiální mytologie, a tak skutečnost pozměnili tak, že naši předci trávili nekonečné hodiny ve frontách na banány. Absurdní povídačka se stala pravdou.

Lidé, když dnes chtějí ukázat pravověrnost a cítí, že se po nich chce, aby vyjádřili loajalitu a vděčnost Velkému bratru za nový lepší život, vykřikují, že už nechtějí nikdy v životě stát frontu na banány. Oni předci samozřejmě měli i vznešenější tužby a přání, které zůstaly nenaplněny, ba se od nich s příchodem VB vzdálily, ale ty měly zůstat zapomenuty a z paměti vymazány. Mělo zůstat jen nejpřízemnější, že moc toužili po banánech a ty že dodal Velký bratr.

Nebo instruktor Strany Moravec s neúnavou horlivostí opakující hesla VB, z obrazovky minule hlásal, že obyvatelé této malé země už za revoluce toužili být ve vojenském uskupení zemí Velkého bratra. Jeho tvrzení okamžitě přejaly různé ligy mládeže, které jsou nejnadšenějšími přežvýkavci hesel VB. Pamětníci samozřejmě vědí své, ale jsou to schopni říct akorát v nechvalné Kavárně pod kaštany, kde se scházejí staří a odepsaní a kde se pronášejí věci, které nemají být nahlas vysloveny.

A mohli bychom tímto způsobem pokračovat.

Připomíná nám to něco?

Bohužel připomíná.

Pokud bychom hledali podobu mezi románem 1984 a realitou 2016, najdeme v ní mnoho z Orwella.

Román je dnes životnější, než když byl v roce 1947 napsán. On v době vzniku byl totiž považován v podstatě za utopický brak.

A je aktuálnější než v roce 1989, kdy naše nespokojenost vyvrhla
Listopadovou revolucí.

Na tom je ovšem cosi až děsivého...

21/ Recenze jedné recenze

2016

Co věta — to nesmysl. Těžko jinak charakterizovat recenzi Jany Soukupové, kterou uveřejnilo brněnské a jihomoravské vydání Mladé fronty Dnes na stránce věnované knižním novinkám. Recenze se týká souboru drobných esejů, úvah a vzpomínek, jež vydavatel Moravskoslezský kruh nazval Není tu Vltava, ale Svratka, Svitava. Pozoruhodný a úsměvný je už název recenze: *Relikt upozaděných duší z upozaděného města*. Takže, milá paní Mileno Flodrová, znamenitá a cenami ověčená historičko, Antoníne Přidale, spisovatelí a překladatelí, Ivanko Devátá, herečko a spisovatelko, ekonomo a poslanče evropského parlamentu Niedermayere, Josefe Souchope, dramaturgu Četnických humoresek, Arnošte Goldflame, dramatičku a režisére, milí architekti Jane Sapáku a Petře Pelčáku, redaktore Jiří Plocku a vy všichni další autoři, teď už víte, jakým to komplexem vlastně trpíte. A nejen to. Krom osobní upozaděnosti jste také znovu připomněli existenci věčného brněnského komplexu „druhého města“. „*Ten se bohužel při četbě potvrdil. Z dvacítky přispěvatelů před- či už důchodového věku se zjevného mindráku, ublíženosti a vědomí, že dobře už bylo, vyvarovala menšina autorů...*“ píše autorka. Propánakrále, kde k tomu přišla? Vskutku si myslí, že většina nás starších hlásá, že dobře už bylo? Ruku na srdce Jano Soukupová — proč píšeš něco, čemu sama nevěříš? Musím ti, milý čtenáři, něco prozradit. My všichni totiž, včetně autorky, se už dlouhá léta známe. Brno je malé. A ty, milá Jano, víš, že nikdo z nás nepatřil k těm, kteří svůj životaběh spojili s papouškováním hesel a svou kariéru založili

třeba na členství ve Straně. Ale pojďme konkrétně k tvému hodnocení. *„Těžko najít smysl v brožurce, kde vedle sebe leží nepřilíš povedená postmoderní skeč Arnošta Goldflama Hrůza v Brně, nařikavé texty Jaroslava Štěpaníka Město s nemocnou duší, Kateřiny Vencálkové Brno v kruhu nezájmu? A zcela osobní vzpomínky Petra Schnura, Ivanky Deváté, Ludvíka Kavína, Ladislava Plcha, či Ladislava Vencálka...“* Nuže: úryvek ze skeče Arnošta Goldflama není žádný postmoderní výboj, ale docela vtipná hříčka, v níž dva policisti vyšetřují vraždu, kterou — ale pointu neprozradíme. Mluví přitom po brněnsky... ne hantecem. Budu citovat autora: *„Hra vznikla jen tak, z rozmaru, vzpomněl jsem si na Brno, kam se teď už málo dostanu. Já vlastně ale i v Praze mluvím stále brněnsky, smějí se mi někdy — jenže ten jazyk, ta mluva se mi líbí! Jinak takoví volové jako Ruda a Jara jsou všude... V druhé půli se hra ubírá jinam, k takové metafoře, k obrazu dneška, dnešního světa...“* Jaroslav Štěpaník vůbec není nařikavý, jen vypočítává, co městu prospělo a co mu uškodilo a co kdo o městu prohlásil. A jak se s ním nesžil ústavní soudce Vojtěch Cepl, a že srdcem o něm psal Jan Trefulka a pochválil jej anglický spisovatel Simon Mawer, který z něj vytěžil dva romány (o vile Tugendhat a Gregoru Mendelovi). Co je bolestínského na větách, jimiž Štěpaník končí své úvahy: *„Brno nemá nemocnou duši, ani trochu se nepodobá městu umírajícímu. ...Brno je město s velkým potenciálem... až udivující vitalitou, s níž dokáže překonávat překážky...“* Ivanka Devátá vzpomíná, jak před sedmdesáti lety jako malá holka chodila sama ze Sokola na Francouzské domů do Černých Polí. A říká, že když si tu trasu chtěla nedávno zopakovat, tak to raději vzdala. Divíš se jí? A Ladislav Plch, světoběžník, který se vrátil do rodného města a v knížce popisuje život v kolonii Kamenka a je tam rád, a Petr Schnur, který už třicet let žije v Hannoveru a pro Brno nachází i slova obdivná... A jestlipak sis všimla, že jeden z nejstarších brněnských novinářů Ladislav Vencálek chválí to, co se ve městě v poslední době děje, od vzepjetí fotbalových fanoušků, kteří upravili plochu bývalého stadionu po skutečnost, že vedení města po patnácti letech znovu obnovilo funkci útvaru hlavního architekta? A že Jan Sapák končí své úvahy o městě větou: Jsem optimista? — a tak bychom mohli pokračovat. Nehorázný je konec tvého článku: *„Pokud by v Brně*

vznikaly jen takovéto soubory fejetonů, pak se město ze zamindrákované pozice upozaděné metropole nejspíš nevyhrabe. Naštěstí na takové pocity mladá generace z vysoka kašle. A pokud by podobnou knížečku četla, pak nejspíš jen jako důkaz o reliktech bolševikem uvláčených duší.“ Tak to je ovšem, milá Jano, urážka velkého kalibru. Žádný ze starších autorů této knížky se nikdy nenechal bolševismem ani uvláčet, ani zblbnout, ani zlomit. Znovu se ptáme, proč to píšeš....

P. S. Tato recenze na recenzi má dva autory a já ji v podstatě Ladislavu Vencálkovi spolupodepsal. Kdybych ji psal jen za sebe, psal bych ji trochu jinak. Ale také mi nejvíc vadí, že věcně není pravda, co pisatelka recenze píše. Že to je zkrátka nesmysl. A taky stejně, ne-li víc, jak se nám snaží nasadit psí hlavu: Hle, ti lidé poznamenaní bolševikem!

Dnes bolševici prakticky už nejsou, nepočítáme-li starce a stařeny v domovech důchodců. Ale protože skoro třicet let po jejich konci sílí boj s komunismem (a komunistům je samozřejmě nutno bez ustání spílat, stále do nich kopat), tak koho na jejich místo? No nejlépe kritiky současných nepořádků. Mladší čtenáři, kteří časy nezažili, alespoň ta část, která je úspěšně indoktrinována a zmanipulována, nejspíš uvěří, že to jsou ti správní milovníci někdejších komunistických pořádků.

22/ Debata v Kentfieldu

2016

Následující debata se odehrála v polovině sedmdesátých let v Kalifornii na univerzitě v Kentfieldu. Jejím hlavními aktéry byli psychoterapeut Carl Rogers a antropolog Gregory Bateson.

Semdesátiletý Bateson byl velice působivý. Studenti se v něm zhlíželi. Ovšem v jedné chvíli přišla řeč na to, jak lze studenty tvarovat a on bez dlouhých řečí prohlásil: Podívejte se, můžu vás klidně obrátit v Hitlera. Nebo v umělce. Rozumějte, můžu učit třeba srovnávací anatomii brouků, ale jde o způsob. Ten bude mít nevyhnutelný dopad na váš charakter, na to, v jakém druhu světa si myslíte, že žijete. Zkrátka, můžu vás utvářet destruktivně, nebo konformně, jak si zámánu.

Rozhostilo se ticho. Pak nastalo šumění v publiku.

Nečekaná samozřejmost, s níž svá slova Bateson pronesl, studenty popudila.

Rogers do ticha jenom hlesl, že s jeho tvrzením plně souhlasí.

Pak vstal jeden pobouřený student a pravil: Máme s výrokiem pana Batesona potíže. S tím, že ze studentů je možné udělat klidně fašisty, musím opravdu nesouhlasit.

Bateson se jal vysvětlovat, že fašisti se rozhodně nerodí, ale vznikají. Ale že k tomu, jak je to s umělci, se asi s určitostí vyjádřit nedokáže... Avšak jiný student z publika si vzal netrpělivě opět slovo: Pořád je zde ta neodbytná otázka — říkáte, že modelace může stoprocentně fungovat, možná ale nechce říct, že fašista se dá udělat z kohokoliv.

Bateson se pousmál a pomalu pronesl: No, jestli z kohokoliv... Zde bych váhal... Ale kdybych k tomu měl určitý systém, nadělám z vás fašistů spoustu.

Tohle byl nejvypjatější moment debaty. Jinak se hovořilo spíš obecněji o tom, že náš druh se poměrně dlouho učí a že díky nejrůznějším autoritám, které nás tvarují, si bohužel osvojíme řadu chybných myšlenek a postojů a že ty chyby postupně opravuje až život. Psychoterapeut Rogers pak ještě upozornil na výjimku, že jsou generace, které prohlédnou dřív, protože rozhodnou životní zkušenost udělají brzy. Jako například mladí lidé za první nebo za druhé světové války.

P. S.: ... A to asi platí i o mladých generacích v Československu v srpnu 1968...

23/ Byli jsme hloupi

2014

Marcin Król je význačný historik, filosof, esejista, poradce polských prezidentů. V rozhovoru s Grzegorzem Sroczynskim v *Gazetě Wyborcza* říká: Byli jsme hloupi. Nakazili jsme se ideologií novoliberalismu. Dnes vím, že jsme byli odtrženi od lidských problémů. Nejdůležitější hospodářské instituce a centrální banky se projeví jako děcko v mlze. V liberalismu dominuje složka individualismu, který postupně vytlačuje jiné důležité hodnoty a zabíjí společenství. Individualismus má velmi silnou podporu ze strany sil svobodného trhu, který si na individualistickém modelu života masí kapsu. Nám chyběla představivost. Obyčejně jsme zblbli a nic moc lidem nepřinesli. Státní statky byly v roce 1991 rozpuštěny jedním škrtem pera. A několik set tisíc lidí se ze dne na den mohlo jít klouzat. Jednou to bude učebnicový příklad, jak se nemají dělat reformy přes mrtvoly. Ale to můžeme vědět dnes. Tehdy jsme kolektivně levitovali na hladině jisté fikce...

Tolik Król. Je ročník 1944, takže to nebyl žádný mládeneček, když vstupoval do vysoké politiky. Ale nerozebírejme nyní, proč tito lidé moc daleko nedohlédnou. Asi nemohou mít dar jasného vidění, když činí, co činí, když žijí, jak žijí, protože kdo pase kozly, nemůže přinést žádný lék. Doznání chyb však zaslouží spíš ocenění než nějaké moralizování. I když otázkou je, zdali nám tato prohlédnutí něco přinášejí...

Bohužel když o tom teď hloubám, nevím, co by nám tak mohla přinést. Tím spíše, že oteře řízení státu už přebraly nové generace, které zjevně

nezadržitelně směřují k tomu, aby si jednou mohly rovněž říct to svoje: Spletli jsme se, nevěděli jsme... Zcela jistě nějaký jiný Król za čas prone-se: My jsme přece nemohli tušit, že Putin není druhý Hitler. Anebo: Koho by to tehdy mohlo napadnout, že NATO není obranný pakt a že ve skuteč-nosti chce jen válčit? To můžeme vědět dnes, ale tehdy jsme byli v politice vlastně děcka a navíc jsme kolektivně levitovali na hladině jistých fikcí...

DRUHÁ ČÁST

24/ My budík nepotřebujem

2016

Novinář Antonín Hošťálek otevřel v návaznosti na oslavy 28. října na Staroměstském náměstí rozpravu přátel prostřednictvím e-mailu, které se dále zúčastnili sociolog a historik Petr Schnur, žijící v Hannoveru, slavista a amerikanista Ladislav Plch, prozaik a vědec Zdeněk Gába a publicista Karel Nečas. Rozprava skončila 21. listopadu a čtenáři je předkládána v autentické podobě, jen časově uspořádána.

.....

Hošťálek Nečasovi a Plchovi 29. října

Přeposílám petici petici za zvolení Hermana prezidentem. Můžete se zařadit. Jen cituji z úvodu:

„Daniel Herman — člověk moudrý, vzdělaný, kultivovaný, skromný, poctivý, pracovitý, čestný a statečný.“

To je lidský exemplář, co?

Daaaaaaaniel Heeerman! Daaaaaaaniel Heeerman!

.....

Nečas zpět 30. října

Toni, jako člověk hříšný, nepříliš vzdělaný, zdaleka ne moudrý, o poctivosti a kultivovanosti nemluvě, mohu být pouze rád, že mezi námi ještě takový světec žije. Nevíš, prodávají už v Cestě jeho obrázky? A viděls výzvu k občanskému neklidu a stávkám Bartošky a Dyka?

.....

Hošťálek Plchovi a Nečasovi, kopie Schnurovi 31. října

Viděl. Bartošku známe. My víme, že už tehdy, skoro před padesáti roky, byl Bartoška velice chytrý mladý muž. Dnes je z něho mazaný cynický děda a člověk by čekal, že výzvu k revoluci při svých hereckých schopnostech úplně bez problémů zvládne. Ale kdepak. Je nevěrohodný, ten patetický divadelní přednes, co zvolil... on prostě neví, jak na to. A ten druhý s čupřinou, ten Dyk, co byl vybrán jako tvář nové revoluce. Já samozřejmě nevím, nakolik věří tomu, co říká. Je možná ještě nedospělý, ale co odpovídá redaktorovi, který se ho ptá, jestli se nebojí, že by jejich výzva mohla vést až k nějaké formě nepokojů, možná k násilí... On mu odpovídá, že „dialog samozřejmě může vyvolat hádku a hádku může vyvolat rvačku, v hospodách to už tak prostě chodí.“

Nečas zpět 31. října

Aby se nedalo říci, že jsme zaujatí staří ctitelé neolitu, budu k této věci citovat mladého libertariána ze Strany Svobodných Luboše Záloma, kterého ze sympatií k prezidentovi, potažmo čemukoli s ním spojeného, určitě nelze podezírat. Část citace jeho reakce na výzvu k občanskému neklidu vyhlášenou hercem Bartoškou a zpěvákem Dykem, který má vyvrcholit 17. listopadu: *Vadí mi, jak roste moc státu, jak se vláda plete lidem do života, kolik peněz krade skrze daně, vadí mi Babišův korporátní fašismus... Ale co z toho vadí Bartoškovi nebo Dykovi a spol.? Právě že vůbec nic. S většínou toho tito lidé a celá tzn. kulturní fronta souhlasí a z pozice samozvaných autorit tomuto systému slouží...*

Celý neklid, ke kterému nás ta banda pokrytců nabádá, má jediný důvod: Legitimně, v přímé volbě zvolený prezident dělá legitimní politiku v souladu s ústavou své země. Ovšem v rozporu s tím, co si přeje jakási kulturní fronta, tedy lidé, kteří k ničemu žádný mandát nemají.

Nedělejme těmto lidem užitečné idioty. Konec citace.

A k Bartoškovi jen tolik: Může mobilizovat veřejné mínění člověk, který vystupuje v reklamách na lichvářské půjčky? Navíc, když všichni tuší, že se propůjčil k výzvě proto, aby mu usypal sv. Herman na filmový festival?

Hošťálek Nečasovi, kopie Gábovi 1. listopadu

Mně je z Bartošky a z Polívky, který se k výzvě vzápětí přidal, popravdě, úzko. Kdy je vlastně začal život takto přetvářet? Po Listopadu nebo už v mládí? Spíše už tehdy, ale chci říct, že všechny ty jejich podivné lotynky a podvody s eurodotacemi jsou nic proti tomuto, protože... a teď mně naskakují verše mého oblíbeného básníka a prozaika Zdeňka Gáby: *Hříchy jsou předem odpuštěny/ a dnes už velmi daleky/, ten kdo se rouhá duchu pravdy/ bude však vinen na věky.* Osobně musím říct, že to jsou v posledních týdnech situace, kdy mám co dělat, abych nepropadal těžké skepsi, ale taky, a z toho jsem sám polekán, aby mě neovládala nenávisť.

Plch Hošťálkovi 1. listopadu

Ahoj Tondo,

musím teď zaskočit k doktorovi, v poledne napíšu. Ale nebudu používat žádná jména — inteligentní člověk si jména dosadí...

Pošlu Ti napřed své mínění k těm omezeným (avšak mazaným — nejenom pražským) komediantům. Tím zareaguju na tu výzvu. A pak pošlu něco o jiném protagonistovi nejnovějšího pokusu o státní převrat, o majdanský puč — o hybateli, ne o nastrčených loutkách tohoto hanebného dění.

Gába zpět 1. listopadu

Pane Hošťálku, ptáte se, jestli ti signatáři tomu věří. Určitě nevěří tomu, že poměr k dalajlámovi je důvod k revoluci zrovna v ČR. Možná tak Aňa Geislerová?? Tím ovšem hůř, protože pak je to z mravního hlediska prostě hanebnost. Čouhá z toho zcela zřetelně záměr (nebo úkol) zorganizovat v České republice revoluci.

Ale nejsem si jistý, jestli vědí, že lid nepotřebuje je ani dalajlámu k ničemu, jak je rok dlouhý. Ale oni potřebují pracující lid každou vteřinu, aby měli teplo, světlo, šel jim mobil a e-mail, neměli hlad a žízeň, jelo jim auto a fungovala lednička, aby měli saka, svetry a sukně. Alkohol a cigarety — bez toho se dá žít, ale co by pak v té kavárně dělali? Napadla elitu národa vůbec někdy taková nebo podobná myšlenka?

Schnur Hošťálkovi, Plochovi a Nečasovi 1. listopadu

Zdar Toníku a ostatní přátelé, díky za tvůj dotaz ohledně 28. října. Jsem v obraze. Věděl jsem, že se tato kavárenská šaškárna organizuje, ale tím, že žiji mimo republiku, je ztížené vše sledovat do detailu. Ale to, co jsem nyní četl a viděl, například Krause a jeho antizemanovský „majdan“ na Primě, to šílené vystoupení stále stejných postav, této „morální elity“ národa, sebestředné, sebeukájející, duchovně vyprázdňené a politicky zcela mimo a navíc autoritářské, přesáhlo vše, co jsem doposud zažil a viděl. Fakt. Tady v Německu již naprostá většina národa masmédiím nevěří, neboť nedělají empirickou žurnalistiku, ale politickou propagandu, ale takový „revoluční“ výstup této jednotné transatlantické brigády si zde neumím představit. To by spadalo do rubriky volební reklamy jednotlivých stran. A ti „diváci“, tleskající ve stoje jako jeden muž, prostě týmová práce všech přítomných... Vzpomněl jsem si na bývalé sjezdy KSČ, ale tehdejší delegáti si na rozdíl tohoto pseudoobčanského křoví alespoň na nic nehráli.

Víš, napadly mne při pohledu na to video tyto myšlenky:

1. Oni, tedy transatlantická mocenská elita, mají prachy a média, druhá strana má argumenty. Jejich propagační a politická mašinérie je ovšem čím dál tím primitivnější, lži, podvody a závěry očividné a evidentní. Stále víc lidí to chápe, což je dělá nervózními. Chtějí udržet moc za každou cenu. Maska systému Wall Street s lidskou tváří padla. V Jugoslávii, v Iráku, Libyi a Sýrii, na Ukrajině, a nyní padá u nás. Princip byl a je všude stejný. Mezinárodní právo necháme být, pokud můžeme inscenovat převraty v jeho rámci. Pokud ne, tak se na něj vykašleme. Národní ústavy a jejich instituce totéž: pokud v nich sedí ti „správní“, je všechno okay. Pokud se tam dostanou rušitelé jako Klaus nebo Zeman, tak se prostě barevně „vyčistí“, vytunelují, obejdou nebo třeba zruší, když všechno ostatní selže. Prostředky na to mají: prachy, média i mocenský aparát. Nedělejme si žádné iluze, samet to nebude.

2. Ten cirkus kolem dalajlámy, umělecká fronta transatlantické jednoty, propagační televizní bombónky, to je skutečně v této formě jedinečné české panoptikum, naše národní specifikum. Je na tom vidět, že jsme neměli novověkou národní státotvornou politickou elitu, v době obrození ji

suplovala divadelní prkna. Tehdy všechna čest, dnes je tato tradice pervertovaná v pravý opak. Politicky zcela ploší umělci kecají do všeho, a protože z „morální“ pozice, tak nepotřebují argumenty. A nejhorší na tom je to, že oni těm svým blábolům zřejmě věří, jsou přesvědčení, že zachraňují demokracii. Takový Polák, ten vlezle do amerického zadku, ale přesně ví, že do něj neleze z lásky k němu, ale aby něco pro sebe získal. Němec nebo Francouz, tím myslím jejich vůdce, nikoliv občany, mává evropskou fanglí, a přitom pod jejím stožárem a jejím jménem tvrdě prosazuje vlastní zájmy. Čech myslí jinak. Naši „Američané“ jim vlezou do střeva z přesvědčení, že již samotné uchýlení se do něj je heroický a záslužný čin. Jen tak je možné sebepokálení všech těch havlů a hermanů před landsmanshaftem. A necitelnost vůči skutečným hrdinům nebo selektivní přístup k nim potom umožňuje takovou odpornou šaškárnu jako nyní s tím Bradym.

Jinak to citování Záloma kolegou Nečasem je naprosto přesné. Jak jsem psal: ústavní instituce jsou dobré, pokud jim slouží. Když ne, tak se jednoduše postaví mimo hru, viz Ukrajina a jinde. S demokracií a právním státem to samozřejmě nemá nic společného.

Přiznám se, Toníku, že teprve až v souvislosti s érou Havla coby prezidenta a rolí jeho epigonů jsem plně pochopil Masarykův odpor a opovržení k — jak to psával — indiferentním liberálům a plytkým kosmopolitům. Ach Bože, to jsem se rozepsal... Sorry, ale dlouho jsme se neslyšeli a jde o zásadní věci. Ale příště se budu držet zkrátka.

Pozdrav Tobě i ostatním, utíkám nakoupit!

Petr

.....

Plech Schnurovi, Hošťálkovi, Nečasovi 2. listopadu

Už jsem konečně fit. Včera jsem totiž byl kvůli žaludečním potížím vyřazen až do dnešního rána z provozu.

Takže jdu rovnou na to. Myslím si, že nacházíme se jako Češi a vůbec Evropané uprostřed procesů, které si většina z nás — beztvarym časem unášených a bojem o existenci zcela vytížených — sotva uvědomuje. Vyjma historiků, kulturních antropologů (kupodivu ne tak moc politologů), si do situace, v níž se nacházíme, dokážou opatřit vhled, pouze jedinci

hlouběji založení, kteří v reakci na školským systémem záměrně přivozenou, všeobecnou historickou negramotnost všude kolem, prahnou po informacích a pídí se po nich.

A tak si většina společnosti vůbec neuvědomuje, že je objektem manipulace a „řízení“ stran jakési pomyslné, shora dolů jednosměrně propojené pyramidy rádoby povolanych a „vyvolených“ (nikým však nevolených) jedinců, odhodlaných ovládat (dnes i přeshraničně), za fasádou demokracie celé, přes staletí organicky rostlé společnosti.

S posledním excesem tohoto vývoje jsme konfrontováni v těchto dnech: Náhle se před námi na obrazovkách objevili příslušníci té nejspodnější části této pyramidy — představitelé reprodukčních umění s mediálně „profláknutými“ obličejí — a vyzvali nás k „neklidu“ (přesněji řečeno k nepokojům) a nepřímou ke svržení prezidenta. Jako by nebyl demokraticky zvolen a nedodržel ústavní pořádek! Něco na způsob prezidenta a pak samozvaného „císaře“ Bokasy ve Středoafričské republice cca před čtvrtstoletím, který si nechal ke snídani předkládat křupavá, čerstvě upečená nemluvnata a nabídl je při státní návštěvě i francouzskému prezidentu Giscardu d'Estaingovi. Ano, v zemích s takovými poměry jsou výzvy k povstání proti samozvancům, kteří se „vyšvihli“ do jejich čela, přiměřené a zcela na místě. Být na té samé vlně jako oni nastrčení, s ohněm si hrající kašpaři, vyzývající z obrazovky „veřejnoprávní“ ČT de facto ke státnímu převratu, šel bych se zeptat, kde se vydávají zbraně...

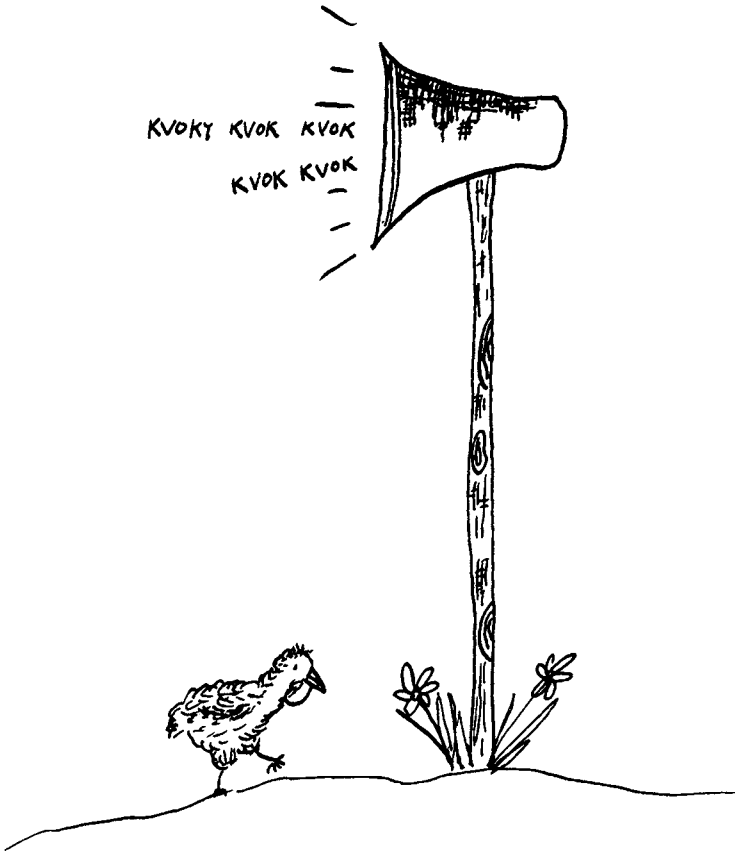
Příště k té pyramidě zúžené směrem nahoru.

Všechny Vás zdravím!

Laďa

Nečas všem 2. listopadu

Pozoruhodné je, jak česká média, která má tato skupinka elitářů zcela na své straně, vytvářejí obraz velmi škaredého, nevkusného, hloupého, ba odporného nepřitele. Což dělával mistrně Josef Goebbels. Jinak smýšlející kreslí jako hlupáky, vidláky, kteří poslouchají šlágry, po bradách jim teče omastek a nosí ponožky do sandálů. Totéž platí o cti nehodných státech.

Představme si, že by někdo líčil Spojené státy jako zemi špatného, hormonu nacpaného žrádla, obézních postav, bloudících obchodními centry, předpotopním metrem v New Yorku, kde je v létě kolem padesáti stupňů, zemi sestávající z bezzubých motorkářů, na ulici spících podivínů a polodivokých psů.

Hošťálek Schnurovi, kopie Gába, Nečas, Plch 3. listopadu

Petríku milý, myslíš tedy, že to je sázka opět na herce, i když situace je zcela jiná než v listopadu 89? Teď jsem si právě přečetl, jak ten Dyk zas říká: *„Oni chtějí, abychom se báli. Ale my jim musíme říct, my se nebojíme, vy se bojíte, vy svině. A já mám zprávy, že už se to děje.“* A jinde praví ještě k akci 28. října, *„Jste tam s těmi lidmi a cítíte, jak kolem vás proudí pravda a láska, cítil jsem to teď na Staromáku...“* Ta jeho nabádání davu k nízkosti, to už je jak z manuálu barevných revolucí, jak tam „háže tu emoci“ my a oni, na jedné straně pravda a láska, na druhé straně ty svině... Možná ten Dyk je jenom v absolutním duševním zmatku, sugestibilní, sebezhlíživý, nadutý jako většina herců. Ale ať to činí vědomě nebo nevědomě, vypouští před 17. listopadem demony... Avšak pořád nějak nemůžu uvěřit, že tu „revoluci“ povedou Dyk, Vilhelmová, Mádl a Geislerová a ostatní se k hercům po celé zemi připojí...

Gába Hošťálkovi 4. listopadu

Určitě by bylo zajímavé, komu ten Dyk říká svině a komu vlastně vyhrožuje. Celému nekavárenskému národu? Nebo komu?

Plch všem 4. listopadu

Večer jsem vyčerpáním usnul a chtěl text brzy ráno dorazit. Pár hodin mi však ne a ne naskočit počítač!! Byla to situace na infarkt. Naštěstí se tu objevila dcera z Prahy, která mi to dopoledne nastartovala!

Už jsem psal minule, že na prvním místě je nutno věnovat pozornost muži — věrolomnému slovnímu žongléru a ekvilibristovi, který ač členem vlády, vpadl této a její — s vedoucími státy EU totožné — zahraniční politice do zad a setkal se záměrně na jemu svěřeném vládním úřadě

(tedy oficiálně) s kontroverzním mnichem z himálajských velehor — tím nejvyšším (tibetsky: thalai — blá — ma) a uvedl tak těsně před výročním republiky do pohybu hanebnou šmíráckou inscenací, na jejímž vyvrcholení (kolem dalšího státního svátku cca o tři týdny později), by měl zřejmě být sesazen demokraticky zvolený a ústavní pořádek dodržující prezident. Vše nasvědčuje tomu, že tohle pozdvížení bylo připravováno z těch samých, nejvyšších míst manipulátorské pyramidy, odkud pocházely již před dvěma léty neslavně proslulé červené karty proti témuž prezidentovi. Smutnou roli přímého prezidentského atentátníka sehrál tentokrát jakýsi nic netušící, roztomilý dědeček-hříbeček z Kanady.

Abychom pochopili, co je základem společenského úspěchu tohoto člověka, tak jsou to křivácké úkroky stranou či ještě spíše úskoky — opuštění toho, co předtím zdánlivě zastával. Stejně tak mu v dosavadním kariérním postupu posloužil vždy včasný úkryt v nějaké, ze zahraničí řízené instituci — ať už to byla katolická církev, Evropská unie anebo naposledy Sudetoněmecký svaz vyhnanců. Na tom by nebylo samo o sobě nic zavrženíhodného — usmíření (i oběti s pachatelem) je heslem dne. Avšak jestliže (už jako ministr ČR!) přistoupí na verzi Němců, že všechno Zlo začalo až po roce 1945 či že teprve vyhnání Němců po válce zničilo tisíc let příkladného soužití Čechů a Němců v „Böhmerlandu“, svědčí nejenom o jeho elementární neznalosti novějších dějin, nýbrž i o snaze zalíbit se oné zbytkové menšině ve Svazu vyhnanců, která nemíní uznat historickou pravdu ani se vzdát svých požadavků. Jako by nebylo ve třicátých letech Henleina či příklonu drtivé většiny sudetských Němců k závazným tezím nacistického „koránu“ — základnímu dílu Mein Kampf, v němž hlásá Hitler nutnost vyčistit středoevropský prostor od Slovanů. Anebo sudetskými Němci (opět většinou) podporované a spolu s říšskými Němci prováděné hrůzovlády v tzv. Protektorátě, během níž bylo přes 300 000 našich občanů vyvražďeno.

Nakonec příhoda takřka anekdotického charakteru: Ministr kultury nadšeně vyprávěl, jak s dalajlámou vstoupil v Praze do nějakých velebně působících barokních prostor: „*Hned u vchodu mě ovanul Duch tohoto velkého myslitele!*“ Možná veleduch z hor právě v tu chvíli flatuloval...

.....

Nečas Gábovi 5. listopadu

Jsem rád, že do diskuse je vtažen pan Zdeněk Gába.

Mám na něj dotaz: Celkem mne nepřekvapuje, že v současných destruktivních aktivitách ve jménu demokracie působí zejména popkulturní figury. Ale přece jen mne znepokojuje, že se k nim přidávají lidé slova. Spisovatelé, básníci. Neměl Burroughs pravdu, když označil jazyk za virus?

.....

Schnur všem 6. listopadu

Přátelé a kolegové, tak se nám to nějak rozjelo, je z toho řádná diskuze, a je tomu tak dobře, situace je vážná. Na to naráží, vlastně přesně popisuje Láďa Plch, není k tomu co dodat. Snad jen tučně podtrhnout dva body. Ano, i když se lidé začínají probouzet z růžového spánku, nejen u nás, ale i v Německu a jinde, spousta z nich si opravdu ještě neuvědomuje podstatu procesů, jejich hloubku a brizanci. To, že se nacházíme ve zlomové době, kdy můžeme buď získat, nebo opravdu mnoho, velmi mnoho ztratit. Druhý bod, který Láďa uvedl a který je potřeba vykřičet do světa, je skutečnost, že pořad české televize může beztrestně vyzývat ke státnímu převratu. Že tam vypočodují na jeviště herecké figurky, statisté ve hře, které očividně naprosto nerozumí, že se najde moderátor, který tuto nehoráznou trapnost inscenuje, a že bylo do publika vpuštěno divácké křoví ve stoje tleskající těmto postsametovým svazákům, to vše dohromady je nezvratný důkaz usurpace média úzkou politickou skupinou, což je známka totalitních tendencí.

Kolega Nečas zmiňuje fenomén ‚odporného nepřítel‘ a Ty, Toníku, jsi citoval Dykův slovník: vskutku Havlův epigon, věty řízné jako ‚humanitární bombardování‘! Takže máme na výběr: jsme buď ‚svině‘ nebo ‚Putinovi agenti‘. Přátelé, nevím jak vy, ale když to tvrdí takoví ‚experti‘ na demokracii, tak na to začínám být hrdý. Ale k věci.

Taktika a metoda barevných a jarních ‚revolucí‘, islamistických a fašistických převratů pod taktovkou transatlantických ‚humanistů‘ jsou stejné, to bych chtěl zdůraznit. Jedno, jestli je plánován protiústavní převrat jako třeba v Srbsku nebo na Ukrajině, nebo vojenská intervence na podporu svržení vlády a prezidenta v Africe nebo na Blízkém východě:

cílovou osobu a její okruh je nutné demonizovat. Jen si vzpomeňte, kolik jsme po pádu železné opony zažili „Hitlerů“! V Bagdádu, Bělehradě, Tripolisu nebo Damašku, pěkně selektivně podle geopolitických cílů Velké transatlantické sestry. A přesně tak je to ve variantě „light“ u nepohodlných politiků-státníků v Evropě. Naším moralistům vadil „diktátor“ Janukovič, fašistické korpsy ze západní Ukrajiny jsou okay. Srbští četníci fuj, chorvatští ustašovci nebo bosensko-muslimský řezník bravo. Není potřeba rozvádět, ale opakují znovu: *metoda demonizace osoby, která má být svržena, patří k základním krokům předcházejícím násilný státní převrat.*

Jinak k tvému dotazu ohledně herců, Toníku. Listopad 89, to byla, jak říkáš, zcela jiná situace. Tam za změnou stálo fakticky celé Československo. V různé míře a s různými představami, ale o tom, že jsme ve slepé uličce a je třeba politická změna, panoval obecný konsens. Což samozřejmě neznamenalo, že si celý národ přál otevřít dveře hardcore kapitalizmu, což věděli i „vůdcové listopadu“, proto ty sametové bláboly Havla a jeho kliky. Oni věděli, co přijde, a zrovna tak věděli, že to musí přijít po kapkách a zabalené do lfbivých, humanistických frází. „Politika“ někde mezi dalajlámou, Rolling Stones a americkým mýtem svobody při zachování sociálních jistot a světového míru. Tehdy to u většiny zabralo, dnes jsme konfrontováni s realitou, masky sametového kapitalizmu a americké lidskoprávní komedie padly. Herci a jejich političtí mentoři dnes národu nemají co nabídnout, kromě „přátelství na věčné časy s USA“. Ale podcenit se nesmí síly, které stojí za touto divadelní oponou.

Jinak herce fušující do politiky najdeme i jinde, Amerika je toho nejlepším příkladem. Ale tak vyhraněnou, takřka exkluzivní politickou roli, jakou mají umělci u nás, to je evropská, ba dokonce bych řekl světová rarita. Podle mého to jednak souvisí s tím, co jsem již napsal — totiž se státoprávním deficitem v novodobé historii českých zemí v rámci habsburské říše. Prostě s absencí skutečné státotvorné a státonosné národní vrstvy, ta se samozřejmě nevytvoří přes noc. Pokud nám ji nestáli jiní, tak jsme si její zárodky každých dvacet let zlikvidovali sami. A tak skutečnou politiku a diplomacii suplovali a suplují divadelní prkna. Problém je v tom,

že zatímco například v I. Československé republice se jednalo o skutečnou intelektuální elitu, která měla národu co říct, dnešní polistopadová absurdně divadelní obec pouze papouškuje přes třicet let staré myšlenkové stereotypy. S tím, že se chovají jako ti, proti kterým vyšli v roce 1989 na náměstí, jen s opačným znaménkem. Ideologie opět vítězí nad realitou a k tomu totální oddanost zahraničnímu protektorovi...

Bože, a to jsem se chtěl držet zkrátka, omlouvám se opět za tu délku, to je tak, když se diskutuje na elektronickém papíře.

Moc všechny zdravím, držte se!

Petr

P. S. Ale opravdu mám strach, že to píšu moc dlouhé. Nebo to nevádí?

Hošťálek Schnurovi 7. listopadu

Vůbec to nevádí. Jsi hlavní „figura“.

Schnur zpět 7. listopadu

No, my jsme všichni hlavní figury. Bez rozdílů!

Hošťálek všem 8. listopadu

Máš pravdu. Všichni máme v této debatě svoje místo... Já toho teď mám hodně v práci, a tak se tímto omlouvám a posílám alespoň malý příspěvek: *Vážený pane ministře, jako ředitelé státních kulturních institucí vyjadřujeme vašim postojům, které jste projevil přijetím Jeho svatosti dalajlámy... podporu. Vaše jednání je... projevem vzdělanosti a kultury, za které je třeba pozvednout hlas..., protože pravá demokracie spočívá v mravnosti.*

Podepsáno 23 úctařů.

Anebo takhle: *Vážený soudruhu ministře, jako ředitelé kulturních institucí vyjadřujeme plnou podporu pokrokovým ideálům, které vytýčil XX. sjezd KSČ. Připojujeme se ke všem demokratickým silám... atd.*

To jsou ty známé iniciativy kulturních pracovníků. Ministr je jmenuje, odvolává, a tak jsou obesláni, jeho asistentky je nejspíš rychle obvolají a iniciativa ještě týž den spatří světlo světa. On je to střet zájmů, ale kdo by měl odvahu se na to odvolat...

A tak se to dělá. Daaaaniel Heerman ukazuje: A tak, ano, přesně tak, jako těch třídvacet, se budete plazit i vy!

.....

Schnur Hošťálkovi a ostatním 9. listopadu

Toníku, to je přesně ono. Pocit vlastní exkluzivity, bezmezná, nekritická adorace v naší postlistopadově nesametové realitě „morálně-politických“ idolů, ať již domácích (Havel) nebo zahraničních (dalajláma), a s tím spojená naprostá oddanost cizímu protektorovi, což se vydává za vrchol cti a politické kultury, nebyla a není výsada jednoho systému, jedné strany. Je to stav ducha, který je buď autentický a schopný (sebe)reflexe, nebo prostě poddanský se vším všudy. Paralelu v rétorice i chování současné „pražské kavárny“ s bývalým režimem jsem několikrát načrtnul ve svých článcích. To, co jsi nyní „přetiskl“, by mělo být povinnou četbou. Faktem je, že když jsem na internetu viděl ten Krausův „prima majdan“, tak jsem se cítil být přenesen do doby normalizace sedmdesátých let. A fakt nevím, jestli ten výstup byl k smíchu, k pláči nebo jestli bychom se měli obávat o osud země.

.....

Plch všem 9. listopadu

Posílám ještě slibované doplnění mocenské pyramidy. Jako na dalšího pří-
mého „pachatele“ či předposlední článek subalterního řetězce v přijímání
a předávání instrukcí směrem dolů z vrcholu pyramidy, je nutno nahlížet
na dramatika a „pravcového“ komentátora — skutečného autora Výzvy
k neklidu. Pravcového ovšem pouze ve smyslu ekonomickém, známého
svými asociálními postoji, nikoliv jako zastánce hodnotového konzerva-
tismu, který by lpěl na vpravdě evropských tradicích západní civilizace.
Zúženou výšeč jeho pohledu na svět objasňují do značné míry i jeho ro-
dinné vazby na finanční kruhy — je zetěm známého bankéře a senátora
z divokých devadesátých let.

Jinak ambasáda jedné velké země za oceánem, zaujímající vyšší patra této
pyramidy, má v těchto chvílích určitě pohotovost. Nezbyvá než vyčkat,
jak se nejnovější výsledek prezidentské volby v této veliké zemi projeví
i na jejich aktivitách ve „spřátelených zemích“.

.....

Nečas Plchovi 9. listopadu

Když jsem ráno viděl Schapirovy mediální partnery — ČT 24, která narychlo sehnali Romanceva (paní Procházková možná ještě spala) a vyslechl neskrývanou nechuť k volbě amerického presidenta, později zlověstná proroctví Gazdíka, Žantovského, Mjartanoviče aj., mám pocit, že to zas tak špatná volba nebyla. Na druhou stranu, když vidím, kdo všechno nad Trumpem jása, tak bych měl v optimismu asi poněkud mírnit...

Ale k tomu, co jsi psal minule. Mluvíš o nečitelné situaci, ve které si vhled mohou opatřit historici, kulturní antropologové, méně už politologové. Ty jsi zažil dosti divoká léta v exilu v dobách, kdy Joschka Fischer ještě běhal po Universitě v tričku s Ho-Či-Minem, na každé německé škole a v klubech se divoce diskutovalo o ohroženém míru a mladoši se ostře vymezovali proti pokrytecké politice.

Je skutečně ta přežranost a uzavření do virtuality důvodem, proč právě mladí lidé u nás, myslím študáky, mladší kulturní úderku a vůbec — jak říkáš, ten spodek pyramidy — ignoruje termojadernou hrozbu, zbožňuje establišment a dělá užitečné idioty?

Ono se paradoxně o válce hovoří stále. V televizích se bojuje od dětských válečných kreslených filmů až po permanentně opakované válečné dokumenty. Válka je všude, ale přitom nikde. Je totiž prezentovaná jako hra, dobrodružství a zábava.

Plch Nečasovi 11. listopadu

Jevy jako myšlenkový nihilismus a prázdnota v hlavách mládeže, hurvíkovské představy o tom, jak to ve světě chodí (navzdory její možnosti cestovat!), anebo i skutečnost, že si mnozí mladiství malují i válku a termojaderné inferno jak nějakou počítačovou hru či debilizující akční film, mají řadu společných příčin. K nejzávažnějším z nich patří zajisté i všeobecný úpadek vzdělanosti a s ním spojeného mizení dříve obvyklého, všeobecného přehledu, „rozhledu“ (a vlastně i „nadhledu“) u širokých vrstev obyvatelstva. Na tzv. „Západě“ nastal tento úpadek vzdělanosti po „pokrokových“ reformách všeobecného a humanitního školství na konci 60. let. Absolvoval jsem v 70. a 80. letech v tehdejších západním Německu ještě

jednou střední školu s maturitou a potom i vysokou školu humanitního zaměření, a tak Karle — věř mi, že vím, o čem mluvím!

U nás jsme po západním vzoru „reformovali“ školství se stejným výsledkem v 90. letech. I naši mladí lidé postrádají již („díky“ neexistenci osnov a vytlačení ucelené výuky dějepisu, především vlastních dějin), základní souvislé vědomosti a znalosti, které by jim dovolily orientovat se v tom, jaké síly ovládají a mění svět, neřku-li čelit adekvátně tomu, co se na nás valí a čemu jsme jako Evropané vystaveni. Nejsmutnější na tomhle vývoji je, že se důsledky tohoto vývoje projevují již i v konkrétních diletantských rozhodnutích, v bezradnosti a nečinnosti i řady vrcholných západních politiků.

Před rokem 1989 byla u nás výuka dějepisu pojímána sice redukovane jako „dějiny třídního boje“, avšak díky důsledně uplatňovanému chronologickému principu si mohl každý utvořit jakousi časem probíhající vědomostní kostru, na niž nebyl problém si navěšet i další oblasti svého zájmu. Každý věděl, kdy asi tak začala v Anglii průmyslová revoluce či ve kterém století se uskutečnily objevné plavby portugalských a španělských mořeplavců. Ne tak v západním Německu, kde se v předmětu „Dějepis“ pojednávaly izolovaně jen určité výseče ze světových dějin, většina studentů v mé třídě se vyslovila „demokratickým“ hlasováním pro probírání Výmarské republiky a jejím přechodu do éry nacizmu a drtivá většina těchto spolužáků o Kryštofu Kolumbovi nikdy neslyšela a průmyslovou revoluci by zařadila do čtrnáctého století. Důsledně neformální výuka probíhala jen formou studenty připravovaných referátů, a tak mi připomínala spíše než hodinu dějepisu nějaké školení SSM. Můj profesor na katedře Středo- a východoevropských dějin na univerzitě v Marburgu s oblibou konstatoval, že „všeobecný přehled mají a předběžné, ucelené znalosti evropských dějin, kultury, literatury i zeměpisu vykazují pouze studenti-emigranti, pocházející z Československa, NDR či Maďarska“.

Karle, máš pravdu, ale důvody „prázdných hlav“ v řadách dorostu bych neviděl jen v přežranosti a úniku do virtuality, nýbrž i v samotném „demokratickém“ školském systému!

.....

Nečas Plchovi 13. listopadu

Jak se to má dnes s učenci dobře ukazuje popkultura. Zde milovník a znalec umění, klasické hudby a poezie je ztělesněn v sériovém vrahu Dr. Hannibalu Lecterovi.

.....

Schnur Plchovi, Nečasovi, kopie všem 13. listopadu

Tak úvodem Ti musím, Láďo, poděkovat za ten mejl ohledně vzdělanosti na „Západě“, konkrétně v — dříve západním — Německu. Udělal jsem od roku 1980 až dodnes přesně ty stejné zkušenosti. Velmi mne to tehdy překvapilo, byl bych býval v sázce tehdy prohrál poslední kalhoty. Naivně jsem si myslel, že když mladí mají přístup k veškeré literatuře bez cenzury, tak prostě musí být vzdělanější než my z „Východu“. Mluvím o povinném školství včetně gymnázií, nikoliv o univerzitách. Naše maturita nebyla uznávaná, a sice s patričnou dávkou arogance a německé nadřazenosti. To byly mé první konflikty se zdejším prostředím. A nebyl jsem sám. Když jsem se seznámil s několika stejně starými, pardon, tehdy stejně mladými Čechoslováky, hovořili totéž. Že zdejší neznali třeba hlavní města evropských států, již to byl šok. Ale když jsem se setkal absolventy reálky, kteří nebyli schopni říct, že hlavní město tehdejší SRN je Bonn, to už jsem si sedl na prdel.

Mohl bych pokračovat s líčením smutné anekdotních historek do nekonečna, ale nechci dublovat Láďu a máme i jiná témata. Ale ono se i v tomto případě jedná o věc zásadní. Jednak to strašné sebezpodceňování, tehdy samozřejmě vybičované „normalizací“, která svým ideologickým debilizmem překryla i to, co na „Východě“ a speciálně u nás bylo dobré. Když jsem o tom po listopadu 89 u nás vyprávěl a varoval před nekritickým přečeňováním „Západu“, dívali se většinou na mne jako na Maršana. Kdo mne a moji vitu neznal, musel si myslet, že jsem nějaký kryptokomunista-provokatér. A přátelé, z tohoto bodu pramení ona šílená adorace „Západu“ v prvních polistopadových letech, tento tah na „Západ“ nám odcizil Slováky a bez problému vyprodal republiku. Velká část národa z toho zaplať Bůh vystřízlivěla, u jeho „kavárenské“ části však zůstala. A ona nechápe, nebo nechce chápat, že tímto odkazem naprosté oddanosti reálně existujícímu

Západu, jeho virtuální realitě, veškeré autentické západní, evropské hodnoty naopak popírá. Podobně jako „normalizace“ dokázala zdiskreditovat ideu socialismu, tak ekonomicky i politicky zglajchšaltovaná a glajchšaltující EU usurpovala Evropu, a tím ji nejen ničí, ale i diskredituje. Jedná se stále a pořád o ty stejné myšlenkové mechanismy a jejich struktury, bez ohledu na momentální barvu stranické knížky. ONI jsou na správné straně (báječný a hlavně bájný „Západ“), což opravňuje k politické inkvizici. Toto je ta polarizace společnosti. Nikoliv mezi levicí a pravicí, ty byly „Maastrichtem“ a „Lisabonem“ rozpuštěny v nepolitickém euro-středu, ale mezi těmi jak nalevo, tak napravo od něj, kteří se tomuto ideologickému diktátu odmítají podřídít, a mezi strážci pravé víry.

Problém vzdělání samozřejmě souvisí s tím, o čem se oba kolegové zmiňují. Osobně jsem přesvědčen, že digitalizace a sociální média zcela nově definují politiku. Tím pádem vyvstává obrovský a zásadní otazník, co s politikou vůbec. Jak tematizovat problémy, na které je potřeba alespoň určitá míra historické, kulturní a sociální kompetence. Problémy, které nelze popsat několika stručnými větami. Předhazuji k zamyšlení, přátelé — Kauza Snowden a NSA. To, že tuto šílenou nestoudnost angloamerického impéria, která by ještě v osmdesátých letech vyvolala politický otřes celého „Západu“, ponechaly tzv. ústavní instituce amerických vazalů fakticky bez jakýchkoliv konsekvencí, je věc jedna. Že ale Snowden a celá aféra nechala až na individuální výjimky zejména mladou generaci „v klidu“, to by mělo být velkým mementem. Určitě to není tím, že by mládež milovala Strýčka Sama, ty doby jsou dávno pryč, tendence je opačná. Ale o to hůř, poněvadž se nejedná o politickou, ale zásadní věc. Generace Twitter je prostě sama natolik exhibicionistická, že její citlivost na totální průlom do soukromí mizí. A politické, ba civilizační konsekvence tohoto vývoje směrem k totalitní společnosti s kontrolními mechanismy, o kterých se Orwellovi a všem dosavadním diktátorům ani nesnilo, jim prostě nedocházejí nebo jsou příliš vzdálené jako nějaké sci-fi. Ale to je omyl, stojí za našimi dveřmi...

Salut!

Petr

.....

Gába Nečasovi 13. listopadu

Ještě k dotazu pana Nečase o lidech slova:

Spisovatelé a básníci? Viděl jsem v novinách asi šest jmen lidí, kteří vyzývali k neklidu. Myslím, že z této branže mezi nimi nikdo nebyl. Ale v tom obsáhlejším seznamu se určitě nějací najdou.

Obecně platná definice spisovatele a básníka neexistuje. Je možno použít Šaldovu stať z Bojů o zítřek: „Spisovatel, umělec, básník“. Spisovatel podle toho je stav, respektive zaměstnání. Pak máme spisovatelů dost, až nepřehledně — od beletristů a autorů pamětí až k popularizátorům vědy. Většinou podřadných až velmi podřadných. Těmi se zabývat, no škoda slovu. Umělci a básníci, řekl bych, mezi signatáři nejsou. Ti jsou dnes vůbec vzácné zboží, nejen u nás. Napoví už to, kdo dostal letos Nobelovu cenu za literaturu. To skoro vypadá, že literáti už došli.

Mějte se všichni a držte se.

ZG

Nečas Gábovi, kopie všem 14. listopadu

Jistě. Kdo je dnes básníkem a spisovatelem ještě v pojetí předchozích století? Spíše člověk cítí, že dnes existuje jakési povinné přitakání v duchu staroměstského shromáždění, aby publikační a nakladatelské možnosti nebyly uzavřeny.

Jinak, zdá se, že pučistické nálady povinně dmýchá už jen ČT, Respekt a iniciativa k 17. listopadu pod názvem dikyzemuzem cz. Patrně po amerických volbách přehodili výhybku a volí měkčí variantu. Budou mírumilovné pochody, hrát bude muzika, možná se bude podávat i jačí kefir a lojové kostky do čaje. V Mladé frontě rozprostřeli na dvou stranách přípravu 17. listopadu. V plném proudu je výroba trojhlavé saně. Jedna hlava je hlavou hyeny, následuje prase a český lev, který má symbolizovat uprchlíky, neboť není zde od pravěku domestikován. Sinologové z UK zase vyrábějí obří pozlacenou pandu a neméně gigantický objekt znázorňující jakéhosi podnikatele v Číně Tvrďíka.

A kterýsi politik se tam vyjádřil, že to všechno došlo až tak daleko, že už můžeme čekat pouze Zemanem zprostředkované setkání prezidentů

Trumpa a Putina v Praze. Nepochopil jsem, co je na tomto setkání tak hrozného. Když se svět přibližuje k smrtonosné šarvátké, je přece jedno, kdo by setkání uspořádal, zda my nebo ve Vídni nebo v Reykjavíku. Myšlím, že pokud by to bylo setkání mírové, tak by zasloužil Nobelovu cenu míru. A teď mne zastihla úsměvná představa, jak ji přebírá Miloš Zeman...

.....

Plch Nečasovi 15. listopadu

Odesílám až dnes. Zdržuje mne, že musím kvůli svému věku a dosti nezřízenému životu, který mám za sebou, chodit velice často po doktorech. Včera jsem tím strávil tři čtvrtiny dne, dnes mi to asi zabere konec dopoledne a kus odpoledne, takže zásadnější, všem adresovaný materiál, pošlu až zítra. Teď jen, Karle, doplňuji krátkou notickou tvé výstižné zjištění.

Je pravdou, že výsledek voleb v USA vzal zřetelně vítr z plachet trockisticky stříknutým paličům a válečným štváčům, přesto však některá média ve svých obehnaných žlučovitých tirádách neslevila, ba je naopak, jako by v poslední křeči vystupňovala. Jmenuji tu na prvním místě Český rozhlas Plus — jinak stanice, která vysílá i hodnotné kulturní či populárně naučné, přírodovědné pořady. V té své hlavní, zpravodajské a názorové části však připomíná propagandistické vysílače z dob studené války. Tytéž nenávistné a štekavé, inkvizitorské hlasy spíkrů a spíkerek, předstihujících se navzájem v obludnosti a nehoráznosti v podsouvání různých vymyšlených nepravostí a obviňování oněch tří, havloidy dnes tak oblíbených terčů: Zemana, Trumpa a Putina. Svě jedovaté sliny vytahují snaživí moderátoři až z partií kolem žlučníku, takže z pomyslných figur těch tří státníků kape žlutozelený, nenávistný sliz. Překřtil jsem si proto tuto stanici pro sebe na Český rozhlas Flus.

Věřím však, že v kritický pozitřejší den, žádné „Pražské kavárenské povstání“ nevypukne. Na Václavském náměstí bude vyznávat odbrnkaný Jaroslav Hutka svou neutuchající lásku ke staříčkému pobělohorskému knížeti Schwanzenbergovi, tu i tam proběhnou pokusy, podobně jako na Staromáku o zviditelnění. Zřejmě v tom bude pokračovat i bývalý vekslák a milovník hazardních her, jenž dostal zálsuk na Pražský hrad. Prezident se chytře neúčastní žádných veřejných oslav 17. listopadu. Proti komu pak

rozpoutají vysoce inteligentní pražští mladíci házení syrových vajec — veřejně tolik schvalované a vychvalované nechvalně známým dramatikem, autorem současné výzvy k neklidu, před dvěma lety na Albertově? Anebo komu budou ukazovat své červené karty z dílny brzy už určitě „emeritního“ pražského místopředsedy Schapira? Či proti komu nastoupí neziskové pluky financiera a muže v pozadí všech pozadí a ze samého vrcholu manipulátorské pyramidy, hyper-miliardáře z Wall Streetu, jemuž říkejme třeba Choroš?

Gába všem 15. listopadu

Skoro to vypadá, že málokdo už věří, že 17. listopadu bude revoluce. Protože už týden je celkem klid. Ale to je zřejmě klid před bouří. Revoluce bude, jak dalece se podaří, ovšem nevíme. Že bude pokračovat a bude permanentní do „konečného vítězství“, je jistá věc.

Ale všimněme si něčeho trochu jiného. Proč se ta revoluce má konat? V podstatě abychom měli méně rádi Čínu, Rusko či Írán, a ještě víc je nenáviděli. Tedy něco, co a b s o l u t n ě není v zájmu nikoho v ČR.

Revoluce by byla samozřejmě velice potřebná. Lépe řečeno změna — ať už revoluční nebo evoluční, to jsou stejně špatně definovatelné pojmy.

A taky tedy v čem a zájmu čeho? V zájmu zdravého rozumu a mravního citu, který je každému dán. Jenom tak na ukázkou, co by se například mělo změnit, co se přičiní rozumu a pohoršuje etický cit:

Absurdní letní čas — zrušení okresů a tím rozpad státní správy — nevydávání klasické literatury 19. a 20. století — preference úpadkové pop music před vším — tendenční veřejnoprávní televize — úpadek učňovského školství a znectění dělnické a řemeslnické práce — násilí žáků na učitelích — pořád obłudnější špehování všech — církevní „restituce“ — žebrácké mzdy za těžkou i noční práci — plýtvání na všech stranách atd., atd.

Tyto vlastně jednotlivosti by se daly spojit do systémových okruhů a koneckonců by se jednalo o systémovou změnu. Jestli by to vyžadovalo úplnou demontáž kapitalismu, nevím. Současný kapitalismus se ovšem dávno přežil.

Tak tedy: revoluce (nebo evoluční revoluce) ano, ale v zájmu něčeho docela jiného, než do čeho nás montuje Vojta Dyk s Aňou Geislerovou.

.....

Hošťálek Gábovi, kopie všem 16. listopadu

Pane Gábo, ano. I nekavárenský národ má svoje požadavky a představy. A váš seznam toho, co by se mělo ve jménu rozumu a mravního citu změnit, doplňuji: Staří lidé by neměli odcházet z tohoto světa jen proto, že nemají na základní léky — mělo by se skoncovat s eutanázií, která se u nás, samozřejmě bez souhlasu dotyčných, vesele praktikuje (i když toto by měla především řešit prokuratura) — bylo by nanejvýš žádoucí do zdravotnictví vrátit lidskost, která se z něho v posledních letech už úplně vytratila — nemělo by se podporovat šíření nenávisti k jiným národům — člověku by se mělo dostat základní existenční jistoty, která je první podmínkou důstojnosti života atd., atd.

Ale tyto požadavky nevznášejí Dyk ani Geislerová, ani ti sinologové na UK, o kterých píše Karel Nečas, ba ani těch pět smrtelně vážných mladých mužů na fotografii MFD, sedící na pódiu mezi prasetem a hyenou a připravující 17. listopad...

Obávám se, že ti všichni asi nemají představu, o čem mluvíme. A obávám se také, že pro naše požadavky by měl zřejmě největší pochopení Miloš Jakeš a jeho garnitura... Avšak i z toho je patrné, jakým od Listopadu jdeme směrem.

.....

Schnur Gábovi a Hošťálkovi, kopie ostatním 16. listopadu

Přátelé, kolega Gába vyslovil jednu zásadní věc: Co může sametová elita národu věčně nabídnout? Píši-li národ, nemám na mysli politicko-divadelní ghetto nebo polistopadové zbohatlíky, ale sumu občanů ČR, jejíž většina se — doufejme! — neřídí abstraktní ideologií mimo realitu, ale tím, co Jan Masaryk i jeho otec nazývali „common sense“. Všechny hlavní nešvary, naše, evropské i světové fakticky pochází z toho, co se v obecném konsensu nazývá ‚neoliberalizmus‘, v podstatě diktatura finančních trhů, a zároveň snaha USA udržet vlastní dominanci ve světě za každou cenu. Jednotlivé aspekty toho všeho určitě není potřeba vyjmenovávat. Sahá

od kvazi ústavně kodifikovaného a etasticky zaštitěného neoliberálního ekonomicko-politického modelu EU až po „humanitární intervence“ NATO ve jménu lidských práv. Následky obojího nyní sklízíme v podobě politicky mrtvé, ekonomicky zglajchšaltované a sociálně zdevastované Evropy, tzv. boje s islamistickým terorizmem a migrační tsunami. TOTO je jejich „politické dítě“, TOTO jsou problémy vyžadující radikální korekturu. Zde by měla výzva k občanskému odporu smysl. *ONI ale fakticky vyzývají ke konzervaci tohoto průseru.* „Program“ těchto polistopadových kádrováků nemá kromě naprosto stupidních, primitivních antiruských stereotypů *žádný pozitivní obsah.* Neumím si představit, že by to většině stačilo k identifikaci s těmito „rebely“. Náměstí se dá samozřejmě zaplnit, to je ale otázka optiky a šikovné inscenace, a na tu mají barevní revolucionáři „talent“ i peníze, o tom není pochyb. Ale všechny scénáře politických převratů po rozpadu východního bloku probíhaly stejně a lidé již vědí, s čím a s kým mají tu čest. A za čí zájmy mrznou na náměstích a cinkají klíči nebo nechají zvonit budíky. A když to nepomůže, tak může dojít i na zápalné láhve a kalašnikovy ze strany „pokojných demonstrantů“. Tento scénář nám snad nehrozí, a pokud ano, je to záležitost ústavních orgánů ČR.

Druhou otázkou je zahraniční politika, USA — RF, Trump — Putin. Zajímavé je přitom to, že „Evropa“ má poprvé po II. světové válce strach ze zmírnění napětí. Tak daleko jsme v evropské politické kultuře klesli. Nejprve se staneme nástrojem amerických provokací proti Rusku a prostorem vojenského nástupu USA na Východ, přičemž je jasné, že pokud dojde k válečné explozi, tak to schytáme právě my. A když nový americký prezident řekne, že nechce vést vojenské intervence, které způsobují jen chaos a destrukci, a že se chce férově dohodnout s ruským protějškem, tak je ve vůdčích médiích označován za riziko pro světový mír. Aby nedošlo k omylu. Byl jsem od počátku skeptický vůči Obamovi, jsem skeptický i nyní. Trump je velká neznámá, musí se ukázat, co skutečně myslel vážně a co byla předvolební propaganda. A taky co mu dovolí „establišment“, pokud to myslí vážně. Připomínám varování odcházejícího prezidenta Eisenhowera před nárůstem politické moci zbrojně-průmyslového komplexu a následného osudu jeho nástupce Johna F. Kennedyho. A od té doby moc

těchto struktur mnohonásobně narostla. Takže uvidíme, mnohé napoví okruh prezidenta: poradci, ministři, zejména zahraničí.

Jinak na závěr slovo k našim křesťanům, v tomto případě katolíkům. Nestálo by za to navázat kontakt a komunikaci s těmi, kteří mají vážné a oprávněné obavy o ztrátu autenticity a instrumentalizaci ve výše uvedeném zájmu? Když jsem sledoval lidovce, jak manifestují na podporu „syrských rebelů“ vraždících alevity a křesťany, tak jsem si řekl, zda je větší úpadek křesťanského konzervatismu vůbec ještě možný.

Pozdrav všem, a bez budíku! My ho nepotřebujeme.

Petr

Nečas všem 18. listopadu

Tak jsem včera sledoval a viděl, jak se přes opěrný bod v podobě ČT filtroval, ostatně jako vždy, obraz dějů. Co se tedy odehrávalo 17. listopadu? Většinou nás ČT a rozhlas ČR Flus informoval o zapalování svíček. Svíčky se zapalovaly už od ranních hodin až do pozdně večerních na několika místech v Praze. Ve zbytku republiky už převážně na hřbitovech, kam chodí v tento dušičkový a předvánoční čas lidé vzpomínat.

Na pódiu na Václaváku pak odpoledne odstartovala moderátorka ČT a Jaroslav Hutka Koncert za svobodu. Šlo spíše o různě emotivní vykreslování odlišného a ošklivého světa, ke kterému nás vede jakýsi kulhající Thersites, odpudivý, nevkusný a sprostý. Vede nás do světa nesnesitelných dvou mocností, které je potřeba ukáznit. Jsou to nepřátelé a k válce je potřeba nevyhnutelnost nepřítele. A nepřítel musí být nesnesitelný, protože to nejsme my.

My, Ti elegantní, mírumilovní, vzdělaní, slušní, schopní však tu svoji demokracii ubráníme.

Večer, kdy většina lidí v republice se vrátila z výletů, hřbitovů, kšeftů, práce, ještě z Wenzelplatzu zadrnčely budíky k obrození národa. Z výstupů autorizovaných vykladačů současného světa, umělců a pražských studentů mne nejvíce zaujaly dva. V ohnivém apelativním projevu herečky Báry Štěpánové zaznělo povzbuzení ke kritickému myšlení. Bylo pro mne překvapivé, že komu že se to herečka tak hlasitě obrací. Vždyť právě

většina z pódia na Václaváku má pro český celkem neveselý a starostmi uzavřený lid většinou jen pohrdání. Druhé bylo vystoupení Msgre. Halíka. Od tohoto vzdělance a katolického duchovního bych věru očekával jiná slova, než lze slyšet od glorifikovaného a vypelichaného českého undergroundu nebo v nenávisti naložených mediálních propagandistů. Shrnutí 17. listopadu? Bylo to naštěstí jen nic! Nebylo to NIC, ale opravdu jen nic.

Gába všem 19. listopadu

Souhlasím s předchozím hodnocením pana Nečase. Zvonění nezabralo, davy nepřišly. To se ale dalo čekat. A dá se čekat i reakce kavárny. Propagandy bude víc, bude jednoznačnější, ostřejší a sprostší. Ale oni skutečně už nemají co nabídnout ani slíbit, kromě dvou zcela zprofanovaných slov (svobody a demokracie). Pod tím si už vlastně nikdo — aspoň tady „na venkově“ v Šumperku — nic nepředstavuje.

Mějte se všichni a držte se!

Zdraví

Zdeněk Gába

Plch všem 19. listopadu

Co všechno se dnes člověk díky informačnímu zahlcení (a to i od přátel či profesních kolegů) nedozví! Těsně před jubileem listopadového demokratického převratu prý zavolał jistý redaktor televiznímu interpretovi havloidské výzvy k neklidu, aby se zeptal, kdy to všechno vypukne: „Dejte mi s tím už pokoj, chci mít konečně klid!“ reagoval tribun velice nevrle. Zklamaneč: „To tedy dlouho nevydrželo!“ bylo jediné, na co se pan redaktor zmohl.

Jak popisuje 17. listopad Karel Nečas, tak k útoku nezatroubil po volebním debaklu dosud konsternovaný pražský místodržitel Schapiro, a nijak působivě se neprofiloval ani levandulový uchazeč o prezidentský úřad, ba ani propagátor jakéhosi „ekumenismu“ mezi islámem a křesťanstvím — panáček s vizáží samého knížete pekel.

Z generálky na zteč symbolu naší státnosti a národní suverenity se stal pouhý „happening“, při němž se před branami Pražského hradu mohli

vybouřit čím dál méně vědoucí, o to více však navedení a manipulovaní studenti — svážení do Prahy (mj. též z Brna), dokonce i autobusy! Neuctivé a vulgární nápisy na jejich transparentech, vztahující se k symbolu naší státnosti, jasně dokazovaly, že demonstrující nemají potuchy, že stát jsme my všichni a že jimi vlastně urážejí i sebe!

Musím však dodat, že proti výsledku prezidentské volby se nedemonstruje pouze v takové „neupevněné a postkomunistické demokracii“, jakou jsme prý my, nýbrž i v tzv. „vyspělé“ demokracii, jakou jsou Spojené státy americké. Co se to vlastně děje, co se to skrývá za vztekou zuřivostí liberálních intelektuálů, vyzývajících až fanaticky kult dalšího (v posledních sto letech již druhého) světského náboženství — jakéhosi univerzálního, v globálním měřítku naordinovatelného, a tedy prý skutečně všeobecného humanismu? Tento „totalitní liberalismus“ (nic nevyjadřuje jeho podstatu lépe než tento protimluv neboli *contradictio in adjecto* — rozpor sám o sobě), dnes „Západem“ výlučně uznávaný směr, popírá nejenom vnější přirozené hranice mezi lidskými společenstvími a kulturami, nýbrž i ty interní, které vždy chránily autonomii rodiny, organicky vzniklých a rostlých lidských komunit (včetně spolků) a samozřejmě i států. Musíme dle této doktríny milovat cizí více než vlastní, lidstvo více než národ. Vše, to, co je přirozené a dané „shora“ a co obsahuje slovní kořen „rod“ — ať je to rodina, národ či sám rod, je vystaveno stran těchto zlepšovatelů světa nenávistným útokům a osočování. Za původně trockistickým konceptem tzv. politické korektnosti se skrývá pseudo-liberální snaha zbavit (dle jejich terminologie „osvobodit“) člověka od jeho kultury, tradic i vlastních dějin. Politická korektnost neboli „politicky správné myšlení“, jež se stalo oficiální doktrínou na zastírání skutečných poměrů a vůbec pravdy, tedy faktickou doktrínou pokrytectví, nutí člověka, který se nechce stát terčem útoků na svoji osobu a mít existenční problémy, aby veřejně říkal něco jiného, než co si doopravdy myslí. K tomu přistupuje ideologická tabuizace rozdílů mezi „vyšším“ a „nižším“ či znemožňování jakéhokoliv nevídaného srovnávání. Takto reglementovaná společnost směřuje zákonitě k úpadku. A také americká skutečnost posledních let jasně ukazovala, že čím více se potlačují ve společnosti antidiskriminace a tzv. tolerance, tím více roste

ve společnosti i nesnášenlivost. Jsou to nikoli Trump, Zeman nebo Putin, nýbrž ideologie schovaná za newspeakem politické korektnosti, co rozbíjí soudržnost západních společností. Výsledek amerických voleb se pak jeví pod tímto světlem jako akt sebezáchovy — bez ohledu na to, jak pohlížíme na Trumpa jako takového. Můžeme být docela hrdi, že zdravý instinkt přivedl našeho „většinového“ člověka k obdobné volbě již před třemi lety, rovněž odhlédnuto od toho, jak hodnotíme samotného Zemana!

Ale od této deformující ideologie zpátky na zem ke konkrétním poznatkům klidně uplynulého „týdne neklidu“. Nelze vynechat ani až směšné působení „veřejnoprávní“ České televize. Poměr protizemanovských a prozemanovských televizních záběrů činil asi tak deset ku jedné. A ještě ty druhé byly tendenčním výběrem obrazů okatým způsobem shazovány. A v „diskuzích“ si jako obvykle poklepávali navzájem po ramenou jen lidé stejných názorů. Neúnavná byla ČT i v neustálém zdůrazňování, že na té „správné“ straně stojí „mladší, vzdělaní a úspěšní“. Dle rejžkovské či hřebekovské úrovně nepublikovatelných hesel na transparentech (již je schopen překonat jen fekální umělec, mazal David Černý), je střevní a anální vulgarita, již ČT ukazovala na záběrech Putnou vedeného povykování studentů před branami Pražského hradu, zřejmě známkou vysoké inteligence a kvalitního vzdělání. Možná i to je dáno podúrovňovým „niveau“ našeho polistopadového školství.

Hošťálek všem 20. listopadu

Na závěr bych tedy ještě jednou shrnul, že pražský majdan se nekonal... A jestliže si to vezmeme kolem a kolem, tak ono připravit převrat právě na 17. listopad, když se šíří různé pověsti a vtípky typu „Co se stane 17. listopadu? Herman nám představí svoji tetu“, je docela obtížné. A navíc, když se Zeman žádných veřejných akcí nezúčastnil. Ale jak někteří píšete, především vzal asi pučistům vítr z plachet výsledek amerických voleb. Teď se nedělají revoluce, teď se opatrně vyčkává, co se kolem Trumpa bude dít dál.

A ještě k historce Ládi Plcha o ošívajícím se nevrlem Bartoškovi... No asi je mu trapně. Během pár dnů se situace výrazně změnila a on se svou

výzvou už nikoho nezajímá. Nevím, jestli mu může být útěchou, že stejně je na tom další mouřenín Dyk nebo Brady, který si povinně prožil patnáct minut slávy, či loutkoherec Daaaaniel Heerman.

Takže pane Gábo, Petříku, Ládo, Karle, moc Vám děkuji za vaše příspěvky! Nemáte ještě něco důležitého na srdci?

.....

Nečas všem 20. listopadu

Možná by veškeré tyto pošahané spory vyřešil výběr českého presidenta formou castingu. Pěkně jako před novým filmem. Vybírali by samozřejmě zkušenější lidé od fochu, nejlépe z pražských, ale i jiných divadel. Bylo by to také o mnoho levnější a určitě by usedl na Hradě někdo, kdo nenosí fusakle do sandálů.

.....

Schnur všem 21. listopadu

No, mám za to, že bylo řečeno všechno podstatné, co nám leželo na srdci. Už jen to, že tato debata spontánně vznikla, ukazuje, že aktuální situace nás „vyzvala k neklidu“. Již to má svoji vysokou hodnotu. Míra manipulace a politického farizejství se stala nesnesitelnou, a navíc opět nastupuje do popředí procedurální otázka v rámci ústavních mechanismů. Tedy: Co to je právní a demokratický stát? Má ještě reálnou hodnotu, nebo žijeme v jeho slupce?

Faktem je, že v jeho rámci probíhá stejný tunelovací proces jako na poli mezinárodním ohledně mezinárodního práva. Jeho závaznost je zpochybňována jakousi diktaturou pseudomorálky, údajně nad ním stojící. Jenže kdo tuto morálku legitimuje? Její hlasatel, který sám sebe stylizuje do role exkluzivního reprezentanta „občanů“ nebo „mezinárodního společenství“. Tedy: „Bůh“, žalobce, soudce a exekutor v jedné osobě. V praxi to vypadá tak, že „pražská kavárna“ se rovná občané ČR, NATO je totožné s OSN minus Rusko, Čína a několik darebáckých států, jejichž výčet se podle aktuálních geostrategických zájmů USA, NATO a EU může přes noc změnit. A zde se dotýkáme zásadní otázky, které se všichni vyhýbají, poněvadž zabývat se jí, a sice empiricky, nikoliv ideologicky, znamená porušení polistopadového tabu a totální rozchod s narativní verzí evropské historie

a imperativem politické korektnosti. Co vlastně znamenal, respektive co světu přinesl konec tzv. studené války? Měl naději na následný mír, občanskou participaci a sociální spravedlnost, samozřejmě nikoliv coby zlatý věk, ale jako civilizační proces ve světě osvobozeném od hegemonie dvou vojensko-politických bloků? Nebo byly mocenské struktury vítězů nastaveny na brutální expanzi jednoho jediného ekonomicko-politického modelu, nikoliv na partnerství a pluralitu? Ale to bylo na novou debatu. Srdečně všem a díky za inspiraci!

Petr

.....

TŘETÍ ČÁST

25/ Nic se neděje, vše je v pořádku 2016

Přečet jsem si, že podle výzkumů evropští katolíci převážně už nevěří, že existuje posmrtný život. Ale současně jsem se dozvěděl, že to není nijak zvlášť překvapivé. Jak jinak! Nic překvapivého se neděje. Ano, svět sice nikdy nebyl tak blízko svého sebezničení, lidstvo sice spěje k totální unifikaci všeho a ve všem, sice v těchto generacích se naprosto proměnil pohled na možnost likvidace starých a nevykonných, tedy korektně takzvanou eutanázii, křesťané sice nevěří, že Ježíš Kristus přemohl smrt, která na Zemi působí a věčnost považují za něco nepravdivého, vlastně tato pokolení křesťanů už nejsou přesně vzato křesťané, ale stále se n i c z v l á š t n í h o n e d ě j e. To jen my, hlupácci, se pořád strašíme různými pitomostmi. Svět? Kdepak, ten je v pořádku!

P. S. Mně to čas od času nedá a musím se pořád ještě vzpouzet. Ale vím, že bych už neměl. Protože, jak praví jistý dominikán ze čtrnáctého století: V určitém stadiu života musíme přijmout, že jsme jen onucí, kusem rozervaného hadru v tlamě psa. A my to musíme snést a nevydat už ani hlásku.

26/ Josef Jungmann redivivus

2017

Letos uplyne 170 let od smrti Josefa Jungmanna.

S jeho jménem mám spojenou malou vzpomínku na jednu mladou Dánku. Seděla vedle mne na Skleněné louce a pak se mnou šla na tramvaj ke stopaři (jak se dnes říká, tehdy ještě k pomníku rudoarmějce). Dali jsme se do řeči a já se dověděl, že u nás studuje na Škole slovanských studií, a pověděla mi, jak se jí přihodilo, že zrovna český jazyk... Vyprávěla, že byla s rodiči v Antverpách a navštěvovali renesanční památky a chodili pořád dokola kolem cechovních domů po náměstí a že prohlídky už je unavovaly, každý den v bleděmodrém to samé, až jednou se ocitli v krčmě a tam mezi Vlány, Dány, Němci a Francouzi, kteří se přerřávali, uslyšela řeč, která byla mezi tím štěkáním a chrochtáním a břínčením nádherně melodická a táhlá, ti lidé skoro zpívali a ona uhranuta šla za nimi — a líčila vše tak krásně, že jsem si představil tu malou postavičku, jak hledí na dva cizince a jde k nim a okouzleně se ptá, co je to za jazyk, kterým mluví — a oni jí řekli, že čeština.

Ta Dánka pak ve 13 letech začala češtinu studovat a věnovala se zejména Jungmannovi a zaníceně o něm cestou v šalině mluvila,

těch pár lidí, co s námi cestovali, slyšeli neustálé nadšené Jungmann, och Jungmann, óó Jungmann!
Je to pár let... Deset? No už vlastně dvacet.

Kolik lidí dnešního věku by vědělo o Jungmannovi, co ta mladá Dánka, říkal jsem si mnohokrát. Co o něm většina z nás ví? Že byl národní buditel, vlastenec. A co víc?

Oživme si u příležitosti blížícího se výročí příběh Josefa Jungmanna a vzniku spisovné češtiny.

Nevyvinutý jazyk

Jungmann se narodil v habsburské monarchii za vlády Marie Terezie v roce 1773. Když vstupoval do veřejného života, obecně se soudilo, že čeština bude za dvě tři generace vyhlazena, což vedlo k častým úvahám o našem úplném poněmčení.

Pro představu, jak to vypadalo s naším jazykem, poslouží několik výroků samotného Jungmanna.

„Ustavivný nátisk nás tíží, zdůli netečnost a k poněmčení sklonnost.“

„Naši spisovatelé v češtině nemyslí a přenášejí z jazyka, ve kterém myslí, všechnu barvu a způsob, proto naše knihy naskrze němčinou páchnou.“

Anebo:

„Chytřejší z nás píše německy a snažení naše je všeobecně považováno za marné.“

Když bychom si chtěli představit, jak mluvil poněmčený Čech, tak asi jako Schwarzenberg, když sem přišel v 89 po listopadu. Jungmann paroduje mluvu poněmčeného Čecha takto „*Na, na, pan, ja Šech. Ja f Prase narotyl, f Prase šifa pyl, ja ne šatny kaféhaus*

f Prase, kte ja nepyl, šatny zal, kte ja nefortansovat. Ja, topše billiard hral, lepší než mancher kavalir.“

Náš jazyk byl nevyvinutý, Jungmann uvádí příklad: „Byli jsme jako po mrtvici mozku, představuje sice sobě obrazy věcí, ale nemůže k použití najít slov přiměřených. Tak všude jsme vkládali němčinu.“

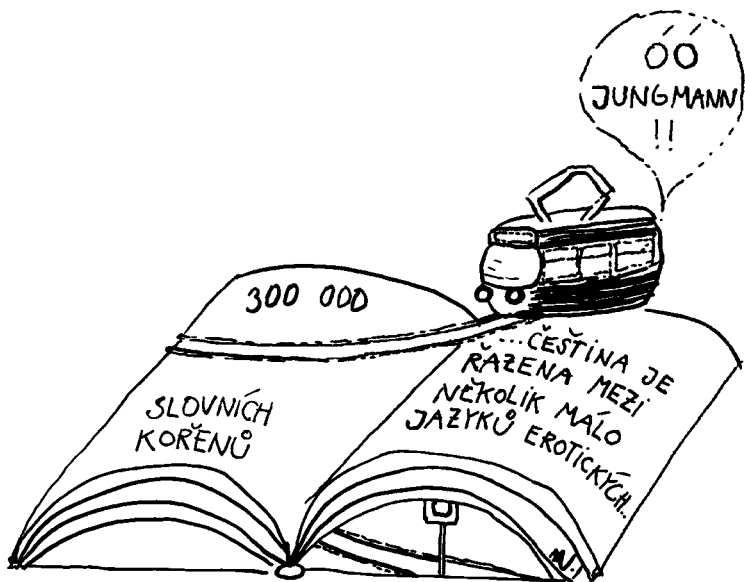
Geniální konstruktér

Za tohoto stavu tedy syn ševce z Hudlic vstupuje na kolbiště českých dějin. V roce 1802 upnut dle mínění současníků k představě zcela nereálné — vytvořit v pangermanii ostrůvek pro malý slovanský národ, počíná své dílo, na kterém bude pracovat celých 33 let.

Začal překladem Miltonova ráje, následovala Slovesnost, Velký česko-německý slovník... Jungmann postupoval metodicky. Nejprve pátral v češtině v dílech vyššího slohu. A protože to znamenalo v podstatě jen Komenského Labyrint a Kralickou bibli, byl brzy hotov. Co nenašel v češtině, pak hledal postupně v moravštině, slovenštině, staroslověnštině, slovinštině a končil většinou v polštině a ruštině.

Je třeba říci, že tam našel nejvíc, protože Rusům a Polákům se podařilo zavést písemný jazyk z církevního už v sedmáctém století. „Dělám jazyk, který bude našemu věku a našemu národu sloužit,“ pochvaloval si při práci Jungmann, což svědčí o jeho sebejistotě i odvaze. Ale byla to svým způsobem i provokace.

Provokace proto, že k úděsu vrchnosti, podobně jako dnes, byla vyvolána k životu slovanská vzájemnost. Ovšem Jungmann, jako naprostý realista, věděl, že hradbou proti všepohlcujícímu pruskému všenněmectví je nám politicky Rakousko. Avšak věděl také,

že lék na naše jazykové neduhy jsou slovanské jazyky a hlavní lékárnou že je Rusko.

Jungmann se přesvědčil, že slovanská slova se u nás nepociťují jako cizí. Nepochyboval tedy, že rychle zdomácní a zvýší slovan-
ský ráz češtiny. Vsadil na dlouhé samohlásky, třeba polské wyspa
počeštil na výspa, ruskou přírodu na přírodu, staročeské tuha
na touha. Mnoho slov tvořil sám a vymyslel třeba slovo šumný.
Nashromáždil nakonec na 300 000 slovních kořenů, k tomu bla-
hodárné dílo přípon a předpon. Nakonec se mu podařilo vytvořit
slovní zásobu z 98 procent ze slovanských jazyků a germanismy
v češtině prakticky vymýtil.

Jungmann vsadil na časoměrnost, střídající se dlouhé a krátké
slabiky. Chtěl vytvořit jazyk citový, hudební, básnický, obrazo-
tvorný, libozvučný, zpěvný. Odpuzujícím příkladem mu byly arab-
ské a germánské jazyky a zejména nesnášel chrochtavou štěka-
vou němčinu. Důsledně dbal, aby čeština nebyla huhňavá (hmnj),
mumlavá (bsmlk), štěkavá (prstrdrvr), skřehotavá (skrz), chro-
chtavá (chrtr), atd.

Jazyk je tím libozvučnější, čím více má samohlásek. Pro leckteré
jazykovědce jsou samohlásky principem ženským — a tedy češ-
tina je řazena mezi několik málo jazyků erotických.

Z vypůjčených materiálů

Jungmann nakonec tvořil slovník, který měl 15 000 stran, 50 svaz-
ků po 300 stranách formátu 17 × 13 cm.

Reakce na něj byly rozporuplné. Z Ruska a Polska se mu vzá-
pětí po publikování slovníku dostalo v odpověď nejvyšších
ocenění a v Rusku dokonce padly návrhy, aby se čeština stala

všeslovanským jazykem. Což ovšem Jungmann považoval za čiré fantazie, které rozhodně odmítal.

Na druhé straně skutečnost, že stvořil jazyk skoro celý z vypůjčených materiálů, se stalo u nás předmětem ironie. Byl vysmíván jako vykrádač cizích jazyků. A také za to, že stvořil hochbömisch, kterou prý za Jungmannova života mluvilo 500 lidí z 6 milionů, a nikdo jim nerozuměl. Byla to v podstatě pravda, protože na počátku našeho národního příběhu je stvoření jazyka. Naše identita byla jazyková, naše češství bylo jazykové a z něho pak vznikla literatura, věda a společnost. Existoval vtíp, že kdyby v jisté hospodě v Praze spadl strop, nebylo by národního vzkříšení.

Kdy skončí český sen?

Každopádně téma český jazyk se stalo hlavní hnací silou českého obrození... A Jungmann mu dokázal vtisknout podobu hlavně proto, že s nemálo pomocníky šel přímo proti duchu doby. Pro tuto skupinku v tehdejší společnosti vlastně nebylo místa. Ovšem pro Jungmanna není moc místa ani dnes.

Byl jednak pansláv, což je v těchto časech vlastně cejch, a samozřejmě vlastenec. A ani to se teď v akademických kruzích nenosí. Dnes, kdy se současníci vyjadřují, že národní obrození byl omyl a že Palacký neměl psát do Frankfurtu, že nechceme být Němci, si do Jungmanna kdekdo rád kopne. Je často nazýván xenofobem a otcem čecháčkovství. Například v Respektu jsme se mohli dočíst, že je i duchovním otcem odsunu Němců v roce 1945!

Je faktem, že dnešním generacím Čechů by ani tak moc nevadilo, že přijde jiná kultura — naše cíle i myšlení se radikálně změnila. Nezajímá nás kontinuita národa, odtrhujeme se od vlastní

minulosti. Zkrátka odrodili jsme se, odnárodnili... A nutně se to projevuje i v češtině. Ta páchne anglicismy všeho druhu. Angličtinou je těžce poznamenána i větná stavba češtiny. Jazykovědci registrují obrovský nárůst podstatných jmen a různých „provádění a dosažení“, což je vliv germánských jazyků. Mnohé se přesunuje do infinitivů a podstatných jmen. Ten ústup od sloves je zarážející a asi oprávněně je považován i za projev pasivity našeho společenství.

Takže národ? No pokud ano, tak nejspíš značně oslabený, brzy i početně slabší. Češi budou vymírat a i oni se chtě nechtě smísí s jinými kulturami i s jinými etniky. Existuje vize, že někdy kolem roku 2100 bude čeština nahrazena angličtinou a bude se používat v podstatě jen jako regionální dialekt, v němž se budou dorozumívat jen nižší vrstvy anebo staří lidé na venkově, a o nějaké desetiletí později, že český sen skončí úplně.

Nakolik je reálná? Nám se šance tohoto malého jazykového společenství na přežití vskutku nejeví velké. Ale vstupujeme do časů, které si neumíme do důsledků představit. A ten propojený stejný svět vzbuzuje čím dál větší strach. Vyloučit se dnes zřejmě nedá nic, tedy ani návrat k lokálním společenstvím.

Vzpomínka ožívá

Začal jsem příběhem Dánky a nemohu jím neskončit. Protože když jdu kolem Skleněné louky, tak vzpomínka stará už skoro dvacet let ožije. A já myslím na to, co asi dělá ta dnes už čtyřicetiletá Dánka, jejíž srdce plálo láskou k českému jazyku a Josefu Jungmannovi... Plane ještě?

27/ Cudný, horlivý, houně

2016

Následující slova pronesl autor narozený roku 1932, který emigroval v roce 1968. Používá je v rozhovoru, uskutečněném v roce 1980:

Neobanoval, hrdlit se, čučkař, prdouch, zajdeš na hnoji, našamšulit, chtívat.

Slova jsem přdestřel několika vysokoškolákům, generaci, která se kolem roku 1980 narodila. Předeseílám, že vysokoškolákům informovaným, se zjevnou intelektuální kapacitou. Ale bohužel už jim neporozuměli...

Následně jsem jim pomohl správnými významy:

Neobanoval — *nelitoval toho*

Hrdlit se — *hádat se*

Čučkař — *žabař*

Prdouch — *uprdlaný, při zemi se držící*

Zajdeš na hnoji — *skončíš jako poslední, umřeš ve špíně nevážen*

Našamšulit — *nakouzlit, ale pro sebe*

Chťívat — *chtít i snívat*

Po tomto vysvětlení nakonec připustili, že rčení „zajdeš na hnoji“ vytušili, byť je nikdy neslyšeli. Že nedokázali určit správné významy slov, to v některých vyvolalo podiv.

My, tedy generace narozena kolem roku 1950, jsme tato slova ještě znali. Ale aktivně jsme jich moc už neužívali.

Je zvláštní, uvědomíme-li si, že jde o pár let.

Ano, z češtiny se dlouhodobě vytrácí rázovitost, metaforická vyjádření, rčení. To není nic nového. Ale překvapivé je, jak to jde
s t r a š n ě r y c h l e.

Nechť za příklad slouží web středoškolských češtinářů.

Ti zjevně cítí jako svoji kulturní povinnost a zřejmě i výchovné poslání upozorňovat na to, co neblahého se s naším jazykem děje.¹ Pro jakousi představu malý výběr slov, jimž značná část dnešních gymnazistů už nerozumí nebo rozumí jen matně:

Cudný, horlivý, houně, hvozd, chmury, chrabrý, jihnout, jímavý, jízlivý, kasat se, kazajka, klání, kloudný, komolit, konejšit, lačný, láteřit, ledabylý, lomozit, lpět, mamon, mdlý, nedůtklivě, nejapný, niterný, osočit, ostýchavý, otálet, perný, pohnutka, pokoutně, ponurý, pookřát, potutelný, proradný, prchlivý, předpojatý, příkrý, pýřit se, rmoutit se, rozšafný, rusý, schlíplý, slídit, spílat, střenka, svízel, šev, tklivý, trýznit, úděl, uhranout, unylý, úlisný, upejpat, úporný, úskalí, uštěpačný, útlocitný, vesměs, výspa, vzývat, záhy, zakabonit se, zakolisat, záludný, zášť, zesinat, zevrubný, zpupný, ztepilý.

1 Na rozdíl od univerzit, kde se proměna češtiny odehrává takřka bez povšimnutí a bez odporu.

Seznam² vytvořil lingvista Jiří Kostečka, pedagog s třicetiletou praxí, který ještě k tomu poznamenává:

„Mám, jako názorný důkaz, schovány dnes již letité slohovky svých žáků. Texty, za které jsem v polovině osmdesátých let dával jenom z milosti trojku, by dnes byly naprosto pohodové.“

A nakonec připojuje:

„Ztrácíme české vidění světa, ztrácíme mateřštinu. A s tím i svoji identitu. Ztrácíme schopnost vyjádřit obsah svého vědomí. A s tím ztrácíme i vědomí samo.“

A my můžeme klidně dodat, že ztrácíme-li identitu a mateřštinu, ničíme ducha národa a ztrácíme asi i domov, přinejmenším domov svých předků.

A co k tomu ještě říct?

Samozřejmě, proměna naší řeči je nezadržitelná a má mnoho známých příčin, které češtináři na svém webu, myslím, přesvědčivě zachycují. Ale mě by spíš zajímalo, co na to ti studenti. Jak vidí lamentování a nařikání svých kantorů?

Jak jim to přijde? Asi jako nám přišel stesk rodičů po dechovce? Nebo jako by se po nich chtělo, aby psali husím brkem?

Na tom webu jsem žádný jejich názor nezaznamenal. Takže nechává je činění jejich učitelů zcela nezúčastněnými? Je jim úplně jedno?

Asi je.

2 Zdroj: Asociace středoškolských češtinářů

28/ Otázka zla (promluva)

2016

Vážení,

dnes bych obrátil vaši pozornost k jedné ze zásadních otázek lidstva — otázce zla. Ne, ne, rozhodně nebudeme mluvit o zlovolných putinistech. Takové tendenční a zavádějící ztotožnění si my odpustíme. To bychom už mnohem spíš museli hovořit o té nešťastné zemi, která roztáčí stále nová a nová kola válek, protože se zdá, že její existence bez masivního zbrojení při jejich rekordních dluzích už není možná. Ale my nebudeme mluvit ani o Unii amerických států, dokonce ani o islamistech, neboť i toto jsou všechno povrchní ztotožnění. My budeme mluvit o zásadnějším. O tom, odkud pramení všechno zlo, proč ve světě k němu dochází a proč je Bůh dopouští. A nebudeme se dnes utíkat k žádným bonmotům, jako minule, když jsme se dostali k Hate free. Pojme téma naprosto seriózně, jak se na vážné téma sluší.

Pokud jsme připraveni, můžeme tedy začít.

Nuže my všichni, jak tu sedíme, tak my víme, že otázka zla je v křesťanství v podstatě vyřešena. A většinou se nám zdá, že vyřešena docela uspokojivě. Zlo, učí nás křesťanství, není žádnou

substancí ani silou. Zlo vzniká a projevuje se, *když s tím, co Bůh stvořil jako dobré, zacházíme špatně*. To je až průzračně jasné, pro každého srozumitelné. Samozřejmě, znamená to: Vina je na tvé straně, člověče.

Ovšem spor o zlo je v naší tradici starší než křesťanství. Najdeme ho už v hebrejských textech. Hebrejci přisuzovali odpovědnost za zlo stvořiteli. Bohužel z jejich pozoruhodných, často prorockých textů, se nedozvíme nic o tom, co se v Bohu vlastně děje. Což je pro nás jistě škoda, ale Hebrejci, kteří si osvojili neuvěřitelné poznatky například o kosmickém dění, se necítili být povoláni osvětlovat nitro Božství.

Hebrejské biblické myšlení nicméně jasně říká, že zlo pochází od Boha a Bohu přisuzuje odpovědnost za zlo.

Izajáš praví: *Stvořil světlo i temnotu, působí dobro i zlo, neděje se žádné neštěstí, které by sám nezpůsobil*.

Stejně tak autoři kněžského spisu, tedy částí bible, které jsou psány z pohledu kněžské třídy, uvádějí, že předpotopní svět byl dobrý, ale svět už není v předpotopním stavu. Svět po potopě už není zdaleka dokonalý, už není v původním řádu stvoření.

Nebo autor Žalmu 88 obžalovává Boha ze zlého činu a vykresluje jeho obraz jako celistvě temný. V úzkosti křičí: *Což budeš pro mrtvé konat své divy, povstanou snad stíny a vzdají ti chválu, což se o tvém milosrdenství vypráví v hrobě?* Bůh se žalmistovi projevuje už od mládí jako jeho nepřítel.

A my víme, že i Job považuje Boha za svévolníka...

Podle starého zákona má Bůh odpovědnost za zlo, není mu však přičítána vina, nedopouští se tím zločinu na lidech!

Jen na doplnění: Otázkou zla se zabývali i Řekové, i když netvrdili, že Bůh je stvořitel, ale Platon se ptal, kdy je možné Božstvo nazírat jako nevinné.

A zabývali se jí samozřejmě gnostici.

V kosmogoniích gnostiků se vyskytuje představa přímo zlého Boha, židovský Jehova je nenávistný, zlý. Gnostici dávají ovšem naučení, že jde jenom o nižšího Boha. Nejvyšší je Abraxas a z něho povstalo sedm menších Bohů a z každého z nich dalších sedm. A tak to pokračovalo až do čísla 365 a čím nižší byl Bůh, tak tím méně měl božské podstaty a podílu dobra. Až ten poslední — Bůh nejnižšího nebe, který uhnětl lidi a tento svět, měl už jejich podíl mizivý.

Avšak podle gnostiků nejvyšší bezčasý a absolutně dobrý Bůh Abraxas pak poskytl lidstvu Ježíše Krista.

Křesťanství, jak známo, gnosticismus označilo za herezi. I když ještě v prvním století papež Klement Římský nebyl od podobných názorů příliš vzdálen a například tvrdil, že Bůh svět řídí oběma rukama a že levou je satan a pravou Kristus. Podle Klementa zlo bylo před člověkem. I sám satan byl v plánu stvoření. Ale pak, konkrétně od Augustina, který přišel s tezí, že Bůh je jenom dobrý, se Bohu stále víc odlehčovalo a vina za zlo se připsovala výhradně člověku.

Je pravdou, že učení zvěstující, že zlo je pouhý nedostatek dobra, se nesetkávalo uvnitř křesťanství vždycky s pochopením. Oponenti Augustina vyhlášovali, že jeho učení vede k popření reality zla.

Netřeba asi zdůrazňovat, že s přijetím těchto myšlenek má velké problémy zejména současný člověk, který všude kolem sebe vidí nárůst zla. A to zla až neúprosně reálného. Myšlenku, že Bůh nemíní proti němu zasahovat, a dokonce, že ani nechce působit bez spolupráce s lidmi, po hrůzách dvacátého století, lidstvo těžko přijímá.

Vše se promítá i do současné teologie, která se poměrně často rozchází s představou všemohoucího a absolutně dobrého Boha. Dnes je mezi židovskými, ale i křesťanskými mysliteli v oblibě teze, že buď: *Bůh není absolutně dobrý nebo je nepochopitelný*. Anebo: *Je pochopitelný a dobrý, jen pokud není všemohoucí*.

A růst zla je také jedním z hlavních argumentů ateistů, kteří argumentují, že kdyby Bůh vskutku byl, tak by ho jednoduše nedopustil.

A ještě bych se zmínil, že v křesťanské tradici najdeme všelijaké odpovědi na otázku zla. Třeba v učení různých sekt najdeme tvrzení, že tento svět není dílem Boha. Onou vesmírnou inteligencí je podle nich ďábel, který stvořil tvory proto, aby se těšil pohledem na jejich utrpení. Ale najdeme v ní třeba i sedm set let starou hypotézu Mistra Eckharta, že Bůh prožívá stejnou evoluci jako my a že každým dobrým skutkem posilujeme jeho denní stranu a zlým jeho noční stranu.

Německý mystik učil, že Bůh není ve svém božství šťasten. Musel se proto narodit v člověku. Až jeho prostřednictvím se dokáže uchopit. Až s člověkem získává vědomí, předtím to byly jen pusté kosmické systémy.

Eckhartovým učením se zabýval Carl Gustav Jung. Ten tvrdí, že Bůh má chování stále ještě částečně nevědomé bytosti, a proto jeho konání nemáme posuzovat morálně. Pokud ovšem vyjdeme z Eckharta, že Bůh nás potřebuje a vyvíjí se spolu s námi, nemůže nás hned nenapadnout: Ale jestliže je Bůh skutečně na nás tak silně závislý, neměli bychom se bát, co tam na druhé straně najdeme?

Děkuji vám za pozornost, vážení. Trochu jsem vás teď postrašil, že? Ale kdy a kde o takových tématech mluvit, když ne u příležitostí, jako je tato...

A ještě se vám musím omluvit, že jsem to opět celé četl. Bohužel nebyl bych schopen z hlavy nic říct. Přesněji: Asi bych bez papíru vysoukal ze sebe pár vět, ale pak bych oněměl, jak se mi to už stává, a vy byste o tuto vydatnou porci myšlenek a názorů pravděpodobně přišli...

29/ Touha po pravdě

2016

Touha po pravdě... Byla veliká. Člověk pro pravdu hořel a vydal se po cestě k ní... Cesta to byla nesnadná. Ztěžka se prodíral, několikrát se namlátil, po nějakém čase začal umdlévat. Musel se moc překonávat. Někdy to vzdával. Párkrát se i vrátil, aby se vydal lehčí cestou. Tehdy doufal, že ho posedlost pravdou přejde. Ale ta touha v něm nijak neodumírala... A tak zase putoval dál. Někdy nasušeně, jindy sklíčeně, ale šel, aby nakonec s úžasem (nebo spíš s úděsem) zjistil, že se nachází přesně tam, odkud na začátku vyšel... Že se tedy k té pravdě právě nepřiblížil ani o píd'...

Nebyla to správná cesta?

Nebo je to tak, jak říká Pascal, že touha po pravdě v nás musí být ponechána, abychom byli potrestáni, stejně jako proto, abychom cítili, odkud jsme klesli?

30/ Cestička zpátky

2016

Za těmi pahorky porostlými travou a osazené malými stromky bývala naše zahrada.

Paní jde po cestě, od níž napravo byla tzv. Planýrka, někdejší vojenský cvičák. Šlo se k němu kolem kasáren. A nalevo se rozkládala Zahrádkářská kolonie u vodojemu. A tady s námi sousedil pan Sláma, který na sobě míval dlouhé bílé trenky à la Dynamo Moskva, a pan Totušek a z třetí strany pan Růžička. Naši se s nimi vždycky přátelsky zdravili, přes plot sousedsky promlouvali.

Utkvěla mi v srdci příhoda s broskvemi. Tata se večer v zahrádce občas zapomínal a my mu s maminkou chodili naproti. Chodili jsme za tmy se sevřeným srdcem — aby se mu tak něco nestalo... To mě bylo patnáct a byl jsem o patnáct dvacet centimetrů vyšší než on. Vynořil se v ohybu cesty proti nám, v každé ruce tašku s ovocem a na hlavě přepravku plnou broskví. Chtěl, abych ji vzal. Strhl jsem mu ji vztekle z hlavy a broskve se v trávě rozkutálely. Zřetelně vidím, jak jsme je všichni tři mlčky ve tmě sbírali, a tehdy jsem si ke svému úžasu povšiml, že tata má zvlhlé oči. Musím podotknout, že nikdy předtím ani potom jsem je u něho už neviděl...

31/ Cihlová zeď

2016

A tady je to skoro stejné, jako před šedesáti roky. Akorát ta zeď je víc oprýskaná. Za ní se tehdy vyráběly a obráběly zbraně a na druhé straně se předlo a tkalo.

Za rohem byl výčep uhlířů. Taková špinavá ratejna — nerad jsem kolem procházel. Ozýval se z ní řev, řinčení sklenic, opilecké hlasy. Zpívalo se, ale nehezky. Pamatuji si refrén jedné odrhovačky „Tak to dělaj ti ze Židenic“.

Je to pohled z Tišnovky. Tudy vedla do roku 1962 jednokolejná trať do Tišnova tažená parní lokomotivou s rudou hvězdou.

My, parta z Černých Polí, jsme sem často zamířili. U splavu dole byli cikáni, u splavu nahoře husovičáci a ještě o splav výš nejobávanější parta z Majlontu.

Chodili jsme v houfech. Když jsi šel sám, bylo téměř jisté, že ti natlučou. Nemohli si přece nechat ve svém revíru jen tak promenovat nějakého černoprdelníka.

Co mě ještě napadá? Dívky s námi nechodily, ale měl jsem jednu pár stovek metrů odtud. V deseti jsme spolu šli do kina Lípa

na komedii Ledoví muži. Pak mě vyměnila ve dvanácti za spolužáka Tučka. Říkali jsme mu Striga. Ta se v ruských bylinách živila krví panen a paniců a přesně tak vypadal. Ireně Kyselové to ovšem nevadilo.

Bydleli na Merhautově 96 a já se mohl tak akorát pohledem vpíjet do jejich suterénních oken.

Utkvěl ve mně pocit bolesti, něčeho nenaplněného, snad předčasného — ale to jsme daleko od fotografie.

32/ Sbohem, Husovice

2016

Amerika v Husovicích — to už není pravda, to už jsou jiné Husovice.

Kolik je zde teď nevkusných staveb a přestaveb. Jak se v posledních letech množí.

Tady na tomto nároží mě kdysi zastavili „mlíkaři“. Bylo mi třináct. Esenbák vyletěl z auta a chtěl občanku. Šklebil se nevěřicně, když jsem mu dal průkaz pionýra. Šel k autu, gestikuloval s policajty ve voze, pak mi ho beze slov podal a pohrozil mi prstem, jako by říkal, že teď jsem ho přelstil, ale že mě dostane. O co šlo, nevím, neměl jsem odvahu se zeptat.

Husovice, to byla jiná čtvrt než Černá Pole s vilkami a asfaltovými chodníky a silnicemi.

Tady vládl jiný duch. Nás uváděli v opojení hráči na sklenice, cestáři, místní žebrač. Husovice byly vydlážděny kamennými kostkami, po kterých jezdili uhlíři, po dlažbě ťukaly podkovy koní od poštovního vozu, v uličkách byly kvelby malých řemeslníků — stolařů, nožířů.

Pamatuji se, jak jsme tudy chodili do Sokola a vraceli se pustými Husovicemi večer za tmy a vyprávěli si strašidelné historky o strašidlech a duších a sami se báli.

Sledovaly nás jen oči stařenek, které v oknech malých domků se záclonkama vypadaly jako vycpané.

Pak zbourali ta nuzná, ale krásná stavení a čtvrť se stále více začala připodobňovat těm sousedícím.

Jak píšu, dnes jsou to jiné Husovice než před šedesáti lety, kdy jsem se tu potuloval v houfu kluků. Je už úplně jiná doba a samozřejmě, žijí zde i jiní lidé.

33/ Jatka, tata a já

2015

1/ V létě jsem se octl po mnoha letech v areálu zrušených brněnských jatek. Z asfaltu sálalo vlhké teplo, které vyvolávalo vzpomínku na léta dávno minulé.

Otec byl řezník. Sem na Masnou burzu jsem s ním chodíval v pěti šesti letech na jolku s Dědou Mrázem. A odtud jsem později jezdil na letní pionýrský tábor do zotavovny ROH na Malou Morávku... A na tohle místo jsem se opět navracel a těšil se na rodiče — byla to vlastně naše první delší odloučení.

Po více než padesáti letech jsem tedy znovu stál na ulici, která se jmenuje Na porážce a prohlížel si známé průčelí hlavní budovy, chátrající a rozlehlé trakty, dnes zející prázdnotou. Ano, tady, uvědomil jsem si s lehkým zatnutím, v červencovém vedru vždy čpěla krev a vnitřnosti. A tady byla výhybka vlečky, která teď zarůstá travou. Tudy, napadlo mě, se přece musely přepravovat denně stovky, ba tisíce prasat a zpátky večer musely jezdit soupravy s tunami čerstvého zboží... Jak to, že jsem si to tehdy nepřipouštěl? divil jsem se. Proč jsem ani později o těchto věcech nepřemýšlel? Copak jsem nebyl schopen přijmout samozřejmou pravdu?

2/ A protože tyto myšlenky mě neopouštěly ani po návratu domů, ba musel jsem se jimi zabírat i v další dny, navštívil jsem Mahenovu knihovnu a vypůjčil si Džungli. Román Uptona Sinclaira o chicagských jatkách.

A našel jsem následující úryvek:

A pak přišla porážka. Velká místnost, do které prasata na konci své pouti dospěla... Řezníci brali řetěz za řetězem, uvazovali vždy nejbližší prase za nejbližší nohu a druhý konec řetězu zaklesli do jednoho z kruhů na kole. A jak se kolo točilo, podtrhávalo praseti náhle nohy a vynášelo je do výšky. V témž okamžiku se zařízlo do ucha děsivé pištění... Na nejvyšším bodě bylo prase přesunuto na kladku a mezitím kolo vyneslo další a pak ještě další, až se jich za nohu houpala dvojítá řada a každé zběsile kvičelo. Byl to příšerný řev. Bylo slyšet kvikot vysoký i hluboký, chrochtání i úpěnlivé kvílení. Muži pracující v místnosti, ke všemu tomu nevšímaví, si hleděli svého díla. Jedno po druhém chytali prasata a jednomu po druhém rychlým vpichem prořezávali hrdlo. Dlouhá již visela šňůra prasat, jejich kvikot a životní síla slábly, až konečně každé se špláchnutím zmizelo v obrovské kádi vřící vody. Všechno běželo hladce a systematicky. Byla to strojová výroba vepřového. A přece se člověk nemohl ubránit, aby na ta prasata nemyslel. Byla tak nevinná, přišla tak úžasně důvěřivě, a byla ve svých protestech tak přímo lidská. Bylo to jako nějaký strašlivý zločin páchaný v hluboké žalářní kobce, zcela nepozorovaný a nepovšimnutý. Nebylo možno tam stát a dívat se na to, aby na člověka nešlo filosofování, aby si nezačal pohrávat s příměry a neslyšel kvikot všech prasat světa. Je přípustno věřit, že nikde nemají prasata své nebe, kde docházejí odplaty za všechno své utrpení? Důvěřivé a silné zvíře si žilo po svém a hledělo si svého a celou dobu se přitom nad ním vznášel černý

stín a strašlivý osud. A teď se na něj nečekaně a střemhlav vrhl a uchvátil je za nohu a naložil s ním po své kruté vůli. Nic na jeho protesty nedal a podřízl mu hrdlo a díval se, až vydechne naposledy. Má člověk věřit, že prasata opravdu nemají nikde nějakého Boha, kterému je tento prasečí jedinec drahý, pro kterého ten prasečí kvíkot a muka něco znamenají?

Tolik Upton Sinclair.

Drásavý popis. Nevím sice, jak usmrcovali v padesátých letech na brněnských jatkách, ale o moc humánnější zřejmě nebyli...

Jak si vlastně vysvětlit masakr zvířat, jak ho ospravedlnit?

Že by trpící zvíře bylo nějakým způsobem přidruжено k utrpení Krista, jak píše Jean Guilton? Utrpení nevinných, nám podobných tvorů, je velké téma samo o sobě...

Ale přejdu k otci...

Jak to bral?

Vlastně vůbec nevím.

Mluvil někdy o porážení?

Vybavuji si teď, že jednou, možná dvakrát při nedělním obědě pravil: Příští týden budu na porážce.

Hmm, pozvedla oči od bílého ubrusu maminka, ale tata už jedl netečně dál.

Možná tehdy? Něco takového to mohlo znamenat...

Sinclair píše, že bezpečně poznáme vykostovače. Stačí se řezníkovi podívat na ruce.

Má pravdu. Otcova levá ruka byla plná hrbolů a jizev, měl na ní výrazně poškozenou chrupavku.

To proto, říká Sinclair, že ruka je kluzká, smeká se, když zajedete s nožem na kost, smekne se vám ruka na čepel. Anebo zajedete do druhé ruky.

Otec jako vykosťovač začínal, pak byl na porážce. Dělal i bourače masa — nasekával maso z půlek — a poté dlouho dělal važiče. Tedy vážil dobytek na obrovské váze.

Jeho nástroje po něm zůstaly: ocílky, sekáče, nože. Každého, kdo přišel na návštěvu, zaujaly nože s tenkou čepelí. Ty jsou právě vykosťovací.

3/ Soused mi nedávno řekl uznale: Váš otec, to byl tvrdej chlap. Řezník. Ten věděl, co je život.

Nuže o něm:

Můj otec Antonín Hošťálek se narodil ještě za Rakouska v Lipové v rodině sedláka. Pocházel ze sedmi dětí. Dva bratři byli nevlastní. Matka umřela nedlouho po jeho narození. S macechou si nerozuměl a z rodného gruntu ve čtrnácti odešel.

Živil se pak různými pomocnými pracemi, než ho vzal do učení řezník v Holešově.

Když se vyučil, vydal se na cestu do neznáma.

Za těch časů to nebylo nic neobvyklého. Jako mnoho mladých mužů odešel do světa na zkušenou. Přihlásil se dobrovolně i na práci v Reichu a strávil tam čtyři roky...

Po skončení války se usadil v Brně.

Našel si tu pěknou o osm let mladší dívku z proletářského prostředí... V osmačtyřicátém si ji vzal.

Byl v podstatě domácký typ. Šetřivý, skromný — od života moc nepotřeboval.

Přál si však následníka a manželství mu ho dalo.

My dva jsme si bohužel příliš nerozuměli.

Je pravdou, že svoje názory mně nevnucoval. Často mi jen opakoval: Uč se, ať nedopadneš jako já. Ať nemusíš dřít jako já. A to, že jsem nemusel fyzicky dřít, bylo nakonec jedno z mála, co se mu v mém případě splnilo. Otec mi pak vlastně už nic neříkal. Pochopil, že málo zmůže, že se mu narodilo cosi, co je mimo jeho výchovný vliv...

Práce ho, jako většinu jatečných dělníků, ztrhala. Už ve středním věku měl vážné problémy s páteří.

Zdravotní obtíže zvládal s tichou zarputilostí.

Zarputilost měl asi zabudovánu přímo v genetickém kódu.

Zarputilost je také zřejmě jediná kladná vlastnost, co mám z otce.

Nemám jeho zemitost.

Nemám jeho celost.

Nemám jeho vnitřní klid.

Zajímalo by mě, jestli jeho pohled na svět zabarvila někdy úzkost.

Netroufnu si říct.

Trpěl někdy v depresích?

Spíše ne...

V mé paměti je i po letech uchována otcova vůně.

Byl po celý život cítit nasládlým pachem masa. Byl to otcův odér.

Když si jej vybavím z poslední doby, ve stáří prokazoval bezbřehou trpělivost. Ovšem přišla až s věkem.

Po smrti matky jsem chtěl zprostředkovat setkání s jeho vlastní sestrou. Všechno jsme naplánovali, ale když jsem mu oznámil, že by se měli sejít v Lipové, odmítl: Tam ne, Tondo, tam ne!

Cítil stále křivdu.

Možná bych měl říct, že nevlastní bratry, otce a macechu už neviděl. Nikdy o nich nemluvil. Kontaktovali ho? Nevím. Mám za to, že ne... Na papírek, který jsem našel po jeho smrti, si napsal: datum — zemřel bratr Staňa, datum — zemřel bratr Karel.

Když rodiče odešli, odkryl se ve mně netušený vnitřní rozměr, z nevědomí vyplavalo mnoho vzpomínek a já rázem zestárl o dva-cet let. Dřív jsem nehleděl zpět, a proto mi nezbylo, než se s minulostí překotně vyrovnávat.

Dnes už minulost nechávám na pokoji... Tohle je výjimka.

Proč?

Ani nevím. Možná proto, že s otcem, jak říká Carl Gustav Jung, nejsme nikdy hotovi.

Jung, když se zapomněl v debatě s nějakým farářem a jeho asistentka ho kárala, že zase diskutuje se svým otcem, pravil: Je mi teprve 78 a věci s otcem se nedají vyřešit. S věkem se stanou naopak něčím víc.

34/ Poslední dny A. P. Čechova

2017

Konce bývají krvavé. Ano, pochmurné v každém případě. Nedávno jsem se stal svědkem bolestného loučení dlouholetých partnerů. Jedna sanitka pak zamířila do hospice a druhého vezla o chvíli později jiná sanitka na těžkou operaci. A už se uslyšeli jen v telefonu. I konec Čechova byl krvavý. Nejen v doslovném významu slova, tedy máme-li věřit svědectví jeho ženy Olgy Knipperové. A on není žádný důvod jí nevěřit.

Čechov, jak známo, se oženil až v 41 letech, tedy roku 1901, tři roky před smrtí. Knipperová vstoupila do jeho života v roce 1898. Vztahy s Lydií Avilovovou i Likou Mizinovou se zdály být už minulostí. Jeho životopisci uvádějí, že šlo o vztahy nenaplněné, což asi znamená, že první byl vztah k vdané ženě a druhou že si nevzal. Čechov se každopádně po celý život ve věcech lásky projevoval velice obezřetně.

Je pravda, že ženy ho chtěly mít jiného. Chtěly po něm vášeň, aby o ně bojoval. „Jsi opatrný jako babička, jsi papuč, jsi bačkora,“ říkala mu zklamaná Lika Mizinová. „Jsi jako ta stará babička nerozhodný.“

Ano, zřejmě to tak bylo. Ti, co ho dobře znali, tvrdí, že se zdál být pod stálou sebekontrolou. Prý nikdy nevypnul.

Uměl to vůbec Čechov se ženami? Rozuměl jim?

To asi docela ano. Vcelku vzato byl však realista. Svědčí o tom, že se nerozhodl v mládí pro ženitbu.

Věřil sice v poetizaci lásky, zkrocení fyzických vášní, věřil, že proces zduchovnění člověka je nevyhnutelný jako to, že člověk už nemá tělo pokryté srstí. Ale rovněž na druhé straně prohlašoval, že každá láska je potupena, vysmáta a že pravda, krása, poezie, svědomí — prohrávají.

On city opětoval, byl vynalézavý, hravý, ale jeho chtíč možná nebyl natolik silný, aby pozbyl své dokonalé sebeovládání.

Knipperová ovšem také nepatřila k žádným vášnivkám. Byla to velice rozumná žena.

Volba Knipperové byla výsledkem mnoha úvah, dlouhodobého promýšlení. A v hlavním plánu bylo dítě.

Pokusili se o ně... Čechov chtěl, aby se jí dostalo potomka. Chtěl, aby nezůstala sama. „Strašně bych si přál, aby se ti narodil malý poloněmec, který by ti naplnil život. Bylo by ho třeba, drahá moje. Bylo by ho velmi třeba,“ psal v dopisech. Ale nepodařilo se. A on teď na konci svých dnů věděl, že je před ní jiný život, než si přáli, když jako svatebčané vhlíželi do budoucnosti.

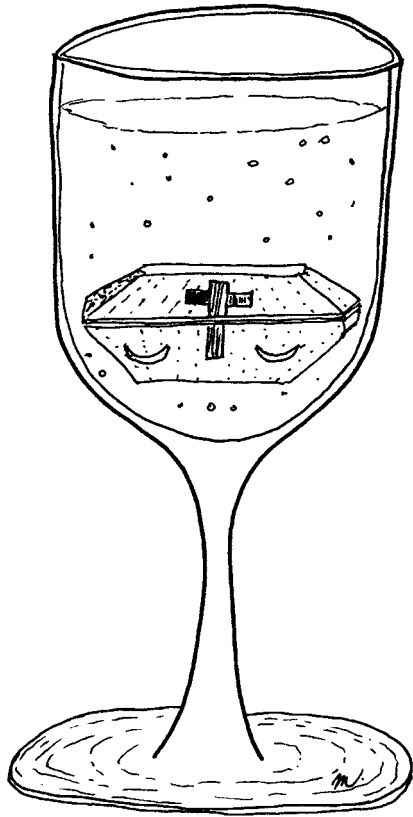
O čem přemýšlel Čechov v posledních měsících, co řešil? Neshody mezi rodinou a Olgou. Knipperová hrála v Moskvě a on žil s matkou a sestrou na Jaltě. Knipperová psala Čechovovi, že po ní sestra ani matka jistě ani nevzdychnou, ba, že se jim od ní ulevilo. Což byla bohužel pravda a ještě zdrženlivě řečená.

Nezdařil se Višňový sad — přesněji neměl úspěch. Čechov to nesl jako vždy prý klidně a s humorem, ale je faktem, že se v něm pokusil vyjádřit vše o životě, jak už to bývá u posledního díla. Myslím, že to uvádí Stanislavskij, který popsal trachtaci po premiéře: Všichni tančili, ale Čechov a Gorkij, kteří trpěli stejnou nemocí, na tanec neměli dost dechu. Odsunuli se proto do kouta a tam si povídali. „Dobře jsme si pokašlali,“ žertoval potom Čechov.

Do poslední chvíle řešil finanční otázky. Čechov byl vnuk nevolníka — vzešel z nejnižších vrstev a ve finančních věcech se jevil stejně jako jeho otec fakticky negramotný. Zcela nepraktický Čechov tak v mládí podepsal smlouvu s vydavatelem Marxem, který získal za velice výhodných podmínek práva na všechna jeho díla. Zatímco Čechov strádal nedostatkem peněz, Marx bohatl a Gorkij s Leonidem Andrejevem, kteří byli podílníky ve významném nakladatelství Znanije, se mu rozhodli pomoci. „Pojďte, pojedeme do Jalty, založíme ženy, děti,“ napsal Gorkij, parafrázuje slavnou větu ruské historie, „ale vysvobodíme Antona Pavloviče z Marxova zajetí.“

Avšak Čechov pravil, že nemá chuť v této věci něco podnikat a už vůbec ne bojovat o peníze. „Nemám ani chuť, ani energii, ani víru v to, že je to skutečně potřebné.“ A upozorňuje, že vydavatel je nyní nemocný a že mu nechce přitěžovat. Gorkij přesto nechal vypracovat právní analýzu a smlouvu o zrušení smlouvy, ale Čechov opět odmítl. „Nějak se nehodí na literáta využít Marxovy chyby a celé to právně obrátit. A nemůžu zapomínat, že jsem neměl ani groš, když jsem s ním smlouvu uzavíral.“

Čechov strašně nerad řešil finanční otázky, bohužel se do nich neustále zaplétal. Gorkij se nevzdával a chtěl mu vydat ve Znaniji

Višňový sad a zaplatit za něj královský honorář, ale aby neporušil smlouvu s Marxem, musel vyhlásit sborník za dobročinný. Ovšem k Marxovi se zpráva donesla a on využil svoje právo a vydal hru dřív a za nižší cenu než Znanije. Čechov byl zatažen do žalob a ještě dva týdny před smrtí se omlouval z lázní v Badenweilleru, že vnesl do pokojného vydavatelského života Znanije takový rozruch. Jenže on za to nemohl, vše vymyslel v dobré víře Gorkij. Čechov se každopádně rozhodl vrátit nakladatelství honorář a navrhol, že nahradí i ztráty.

V Badenweilleru už odcházel. Často se opakovalo chrlení krve, srdce vynechávalo, nebyl schopen ani sedět v kočáře.

Ti, co dostávali dopisy, ovšem věřili, že vše je v pořádku. Používal v nich stále stejně bodrý tón. „Moje zdraví se lepší po funtech, ne po gramech,“ lhal vesele.

V této souvislosti malou odbočku. Přečetl jsem o něm několik vzpomínkových knih a vesměs autoři píší o okouzujícím vtipném Čechovovi. Ovšem ne všichni sdíleli tento pohled.

Některé neutuchající, místy až úporné vtipkování Čechova odpuzovalo. Gleb Uspenskij například na něj hleděl s bolestným údivem a ptal se Korolenka: „Vy ho máte rád?“ A když ten přisvědčil, dál už o něm nikdy nemluvil.

Uvnitř jistě byl šířavý smutek Čechova, ale navenek šlo leckdy o humor jiného typu a on byl rád, když lidé řvali smíchy. S potěšením se převlékal, i za ženy, a předváděl různé scénky, například trhal bratrovi jakože zuby velkým kleštěmi a nakonec mu vytáhl obrovskou stoličku, což byla korková zátka.

Každopádně svou žertovnou masku nesundal ani v samotném konci. Podle Knipperové, když lázeňský lékař oznámil, že není žádná naděje, Čechov se pousmál, vzal skleničku šampaňského a s konstatováním: „Už dávno jsem nepil šampaňské,“ ji vypil do dna. Pak se otočil na bok a klidně umřel.

Zvláštní člověk byl ten Anton Pavlovič.

Zvláštní.

35/ Vzpomínka na Oděsu

2017

Po roce 89 se mi práce v redakci začala líbit. A přišly i úplně jiné možnosti. Tehdy novinářství bylo vlastně nejkrásnější.

V dubnu 1991 jsme si mohli dovolit i týden v Oděse. Původně jsme chtěli strávit tři dny v Oděse a tři dny v Tiraspolu, kde se válčilo, ale tam nás nakonec nepustili...

I.

Asi bych měl říci, že o Oděse jsem mnohokrát četl. O městě z bílého vápence, o městě provoněném mořem a žhnoucím sluncem.

Ale Oděsa, do které jsme přijeli s fotografem Igorem Šefrem, to byla úplně jiná Oděsa. Ponurá a smutná.

Sovětský svaz se octl na kolenou a všude jsme viděli zčernalé domy a zubožené lidi v modrých plandavých oděvech.

Od moře foukal ledový vítr. Byl jsem přesvědčen, že jedeme do krásného jara na jihu, ale tady byl teprve konec zimy. Přesněji takové bezbarvé předjaří.

Vlastně celý týden pršelo. Občas padaly i kroupy. Chodili jsme k moři, ovšem moře nebylo vidět. Šedou clonou slabě prosakovalo jen světlo majáku.

Náš život byl stereotypně stejný. Nakrmit psy na potěmkinských schodech, pak na Primorskij bulvár, kde jsme nakoupili maličké pomeranče do papírového sáčku, a končili jsme na Morskem vozale, kde jsme hodiny trčeli v nádražním restaurantu, schovaní před deštěm.

Vidím ten prázdný lokál jako dnes. Omšelý lodní interiér, pobryndané ubrusy... Na stole před námi záporožské pivo bez pěny, někdy vodka stoličnaja, kterou jsme upíjeli po kapkách a znalecky převalovali na patře, abychom vydrželi co nejdýl. Naproti nám postávaly bufetnyje. Tři matróny s otrávenými výrazy s kokošnikem a v uniformně s třásněmi, pozůstatkem asi ještě carských časů. Na bufetu, který strážily, byli rozsekaní slanečci a vedle nich konvice s horkým čajem. Vonná pára stoupala ke střeše a do ní bubnoval dešť...

II.

Samozřejmě že nás potkalo i pár zajímavých setkání. A nejzajímavější asi hned po příjezdu.

Seděli jsme sklesle na bagážích na hlavní Deribasovské, pokuřovali a dumali, kam se vrtáme. V tehdy ještě sovětských hotelích po nás totiž požadovali jako po inostráncích nehorázné sumy a ještě ve valutách.

A právě tehdy se zjevila. Odkud si už nevzpomínám.

Představila se jako studentka uměnověd Klava, spisovně Klaudie, ba i jméno po otci Vladimirovna nám prozradila.

Obličejík měla drobný. Pleť neměla dobrou a nebyla ani dobře oblečena, ale to zde nikdo. Rty měla lajdácky namalované, avšak oči, ano oči, byly krásné, v drobné tváři se zdály veliké a jakoby stále rozzářené.

Náš problém s noclehem tehdy obratem ruky vyřešila. Zarputilou recepční rychle obměkčila a domluvila nám přijatelné ceny.

Projevovala se od počátku neskutečně hbitě. Než jsme odpověděli, rozhodla zpravidla už za nás. Když jsme něco opakovaně namítali, stejně jsme za chvíli zjistili, že tam, kam navrhovala zavítat, bez toho už jsme. Povíдалa nám, co všechno umí, zná, kam nás vezme a co pro nás udělá.

Jednou v chůzi nenuceně vklouzly její ruce do našich kapes. Podívali jsme se na sebe s Igorem, ale ona švitořila dál a tak jsme kráčeli Oděsou jako šťastná trojka.

Zdalo se, že bude pro nás nepostradatelná. Ale vše skončilo nečekaně rychle.

Stáli jsme večer u manželských postelí v nevytopeném pokoji se zaprášenými fíkusy a začínalo to vypadat, že nám snad míjí být ke všem službám. Ovšem když oznámila, že si odskočí ještě pro košilku na spaní, Igor vše rezolutně utál. Já jsem nebyl schopen vůbec slov, jen jsem přihlížel. Netušil jsem, že můj parťák je schopen tak nekompromisního jednání. Vypakoval ji, než stačila cokoli říct, a ještě vyběhl za ní ven s velkou taškou, kterou si musela někdy během dne přinést.

A tak skončil náš první den v Oděse.

Následovalo sedm, které jsem z větší části popsal v deníku Lidová demokracie, až přišel den poslední.

III.

Viděli jsme ji pak ještě jednou. Večer nám jel vlak a my se rozhodli, že ji před odjezdem ještě navštívíme. Přece jen jsme neměli z našeho sekání nejlepší pocity, a tak jsme si říkali, že je nějak zahladíme a necháme jí rublíky, které nám zbyly. Mobily nebyly, ale jestli nám nechala telefon a my našli adresu — už nevím.

Bylo to nedaleko. Avšak dlouho jsme ulici a číslo hledali. Pak ve staré zástavbě před námi nečekaně vyvstal ohyzdný osamocený panelák, který nesl hledané číslo.

Před vchodem se vršily hniající odpadky, chodby uvnitř páchly ze-
lím a přepalovaným tukem.

Prolezli jsme celý dům, ale hledanou jmenovku na zvonku jsme našli až úplně nakonec — dole v suterénu vedle schodištní šachty. Zazvonili jsme. Zavyl pes... Bylo dlouho ticho, až pak se odkryla špehýrka, po chvíli zase zaklapla a opět dlouhé vteřiny se nic nedělo. Když se nakonec dveře váhavě otevřely, jen jsme zamžikali očima.

Z vlhkého bytu se vyvalila pára, a když zmizela, zhmotnily se tři postavy, jako ve filmu nebo v pohádce. Vypadaly jako uvězněné v tom suterénním bytě. Hledělo na nás vyplašené děcko na nočníku, tlustá žena s jakýmsi turbanem na hlavě, sotva popadající dech, jak se jí dmula hrud', a třetí byla naše Klavočka. Skoro jsme ji nepoznali. Hleděla na nás nenávistně, její velké, údivem ještě víc rozšířené oči říkaly: Co tu chcete, co sem lezete, co se vůbec opovažujete, táhněte odsud.

My tam stáli, jako přimražení a střídavě zírali z jedné na druhou a do toho ticha se ještě vyvleklo odkudsi zezadu z pokoje

s varovným vrčením malé psisko a začalo zuřivě štěkat. Myslím, že jsme se i v tom štěkotu zmohli na otázku, jestli můžem dál. Ale vidím to před sebou jako dnes, Klavduša se v odpověď opřela loktem o veřeje dveří, zahradila nám tak vlastně vchod, naklonila hlavu dopředu a hleděla na nás mlčky s kysele staženými ústy a s tím zlobným nehybným pohledem. Tak co jsme měli dělat? Otočili jsme se a rychle vypadli a vydali se sešlým městem do našeho sešlého a ponurého hotelu. Rubly jsme dali staré děžurné, vyzvedli si bagáž a pospíchali na večerní vlak do Vinnicy, odkud nám jel nad ránem spoj domů — do tehdy ještě Československa.

IV.

Nosil jsem v sobě Oděsu mnoho let. Takový pocit lítosti to byl. Snažil jsem se jej vyjádřit verši, avšak vznikla jen jakási tříšť obrazů, které se vzájemně rušily.

Pak jsem zkusil i prózu, ale nepodařilo se mi asi najít správný tón nebo zvolit správný úhel pohledu, nevím. Když jsem text po sobě četl, nebylo to zase ono. Historiky nevyznívaly, něco tomu chybělo.

Ale plynuly roky a Oděsa se mi vracela. Nemohl jsem se zbavit dojmu, že jsem nevyjádřil cosi podstatného.

A tak jsem si řekl, že se pokusím ještě o tohle.

Čím dál víc jsem totiž myslel na jednu radu, kterou dává Konstantin Georgijevič Paustovskij mladým spisovatelům: Pamatujte na to, že všechny barvitě podrobnosti, že dokonce veškerý materiál je mrtev, dokud se v něm neobjeví člověk.

Že by to byla ona? Ten člověk?

36/ Bude to už padesát let

2017

Vybavuji si, jak jsem v červnu 1967 ve Vlněně při měsíční praxi nadšeně četl Literárky a říkal si, že by mě strašně bavilo psát do takových novin. A o prázdninách jsem pak dospěl k rozhodnutí, že se nestanu mistrem v textilce, ale že chci být redaktorem a autorem. A na podzim jsem už stvořil něco jako povídku, jmenovala se Madona. A v dalším roce založil literárně výtvarnou skupinu a otiskl básně. A pak jsem začal spřáteleným výtvarníkům promlouvat na vernisážích a připravovat klubové pořady. A po nějakém čase se mi otevřely dveře redakcí. Dlouhá léta jsem dělal sportáka a ještě před Listopadem jsem začal vytvářet časopisy. A samozřejmě hlavně po něm... To přibyla navíc činnost vydavatelská a editorská. Došlo opět na vlastní spisování, možná pošetile jsem zkusil něco jako filmový dokument. A taky jsem sestavil pár sborníků. No a úplně nakonec z textů, které většinou byly uveřejněny v nejruznějších médiích, ještě tuto všehochnuť.

Když obhlížím to půlstoletí z dálky, tak vidím, že něco se celkem povedlo, něco se nepovedlo, ale tak to bývá. Asi nejvíc uspokojení mi přinesla kulturní revue, kterou jsme vydávali pět let. Často jsme se u ní hádali, šli jsme někdy proti všem a mnohdy i proti sobě, avšak mám pocit, že ten Konec konců stál za to. Měli jsme slogan Vidíme všechno dřív, a aniž bych se chtěl vychloubat, leckterá témata, kterými se teď zabýváme, my skutečně otevírali před deseti patnácti roky. Samozřejmě že naše závěry byly často jiné než závěry, které jsou nám předkládány dnes, ale to nemusím ani zdůrazňovat.

Nyní bych si chtěl, jak říkají cyklisté, vystoupit ze skupiny. Oprostit se od mnohého.

Já už pár let vím, že se nepřekročím. A taky cítím, že bych měl ještě něco zvládnout a někam dospět a že tato činnost k tomu už nevede.

Tak snad se mi to podaří. Ačkoli proč by nemělo. Vždyť mnohé z toho, co jsem si ve zmíněné barvíně v roce 1967 přál, se mi splnilo.

Ale když o té poslední větě teď přemýšlím, tak místo slova „splnilo“ bych užil výstižnějšího „poštětilo“. Protože štěstí hrálo v tomto mém činění nemalou roli.

O autorovi

Redakční působení

1973–1982	deník Mladá fronta
1983–1990	deník Svobodné slovo
1989	Revue otevřené kultury
1990–1994	deník Lidová demokracie
1994–1995	Deník Rovnost
1996	Poledník 16°25′
1996–2003	časopis Bariéry
1997–2002	Časopis Komory veterinárních lékařů
2000–2004	Noviny Můžeš
2003–2004	Katolický týdeník
2003–2008	kulturní revue Konec konců
2009–dosud	noviny Pečuj doma

Hlavní bibliografické údaje:

- Výprodej, 2005, (120 str.), publicistika
Totální výprodej, 2006, (118 str.), publicistika
Husovická romance, 2007, 2. rozšířené vydání 2011, (136 str.), memoárová próza
Vzpomínky na Brno 2010, (64 str.), 2. vydání součást Husovické romance 2011, memoárová próza
Vít se vrací, 2012, (76 str.), rozhovory se Zdeňkem Gábou
Gorkij, 2014, (110 str.), životopisný esej

Deník čtenáře 2014–2015, 2015, (184 str.), zápisky
Všehochuť r. 2017, 2017, (160 str.), rozličné texty rozličných žánrů

Sborníky:

Hošťálek, Hana Švábenská, Hana Kuchaříková: Hledání, 1973, (16 str.).
Verše vítězů Halasova Kunštátu

Hošťálek, Eva Kantůrková, Květa Jechová: Nadace Charty 77 (Dvacet let), 1998, (172 str.)

Hošťálek, Eva Kantůrková, Květa Jechová: The Charta 77 Foundation (Twenty Years), 1998, (148 str.)

Hošťálek, Eva Kantůrková, Květa Jechová, Petr Pithart: Charta 77 — Stiftelsen (Tjugo år), 1999, (164 str.)

Hošťálek, Zdeněk Gába, Blanka Švábová (eds.): A trubači troubili mambo Zambezi, 2011, (100 str.). Poezie neznámých a tajně slavných současných básníků). Příspěvek: předmluva

Hošťálek, Blanka Švábová (eds.): Novinářem v Brně, 2011, (216 str.). Sborník. Příspěvek: Byl jsem redaktorem v Brně

Hošťálek, Blanka Švábová, Ladislav Vencálek (eds.): Zameteno 2013, (120 str.), sborník autorů časopisů Bariéry a Konec konců. Příspěvek: My z Bariér a Konce konců...

Hošťálek, Ladislav Vencálek (eds.): Není tu Vltava, ale Svratka, Svitava, 2016, (152 str.), 2. vydání. Sborník o Brně. Příspěvek Duše Brna — ozvěna starých diskusí

Filmové dokumenty — DVD:

Hošťálek, Karel Slach a spol.: Vy neznáte Krkošku? 2011, (28 minut). Dokument o minulosti a přítomnosti významné dělnické čtvrti

Hošťálek, Karel Slach a spol.: Čtyři, 2013, (63 minut). Dokument. Nahlédnutí do života čtyř dnešních lidí

Antonín Hošťálek

Všehochuť r. 2017

Ilustrace Martina Holcová

Obálka (s použitím ilustrace M. Holcové)

a grafická úprava Boris Mysliveček

Sazba a litografie Robert Šváb

Vydal Moravskoslezský kruh v roce 2017

Výtiskl Arch Brno

Brněnský novinář a publicista (*1950)
sesbíral drobné plody své práce
a vyrobil z nich Všehochuť r. 2017.

ISBN 978-80-905604-6-8

